

מעשינו ועבודתינו

ליקוט מתורת כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א
בביאור דברי רבינו הזקן
שכל הגילויים דלע"ל תלויים
במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות

תשורה משמחת הבר מצוה של
הבחור התמים י' ג' י' ה' ז' ש' ליפסקער
ב' שבט תשפ"ה

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

בס"ד.

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו לחגוג את שמחת הבר מצווה של בננו הת' יעקב יהודה שי' עם הכנסו בעול המצוות.

התודה והברכה מובעת בזה לבני משפחתנו שיחיו שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את חתן הבר מצווה שי' בברכת מזל טוב, ושיזכה להיות חסיד ירא שמים ולמדן ע"פ כוונת ורצון כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א.

בשבח והודי' להקב"ה, אנו שמחים להגיש לפני כל המשתתפים בשמחתנו את קובץ הלז, בו לקטנו שיחות, מאמרים, ומכתבים של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, בהם מבארים איך "כל הגילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" – והיינו, קישור הענינים בין העבודה פרטי בגלות (ולא רק עצם הגלות) והשכר הפרטי (ולא רק עצם הגאולה).

אשר, כדיוק הלשון "כל הגילויים" (בה מצטט רבינו את דברי התניא מקומות אין מספר – וכמו שמבאר במקומות אלו¹), שהכוונה הוא לא רק על כללות הגאולה, אלא על כל פרט שבגאולה, שכל דבר שיקרה וכל תופעה פלאי שיארע, הוא תוצאה ישירה – שכר מעין העבודה – מעבודתינו בגלות.

ובאשר ליקוט זה איננו מושלם – והוא רק כטפה מן הים – פונים אנו אל כל הקוראים, לומדים ומעיינים, שבמצאם עוד מקומות בהם מבואר ענינים אלו, שישלחם להמערכת² ע"מ להדפיסם בעזה"י.

תודתינו נתונה לאחי הבר מצווה התמים שמואל שי' לייפסקער על עריכת הקובץ.

¹ והיינו, שבזה עצמו שמצטטו בל' הזה, מבאר שזאת היא כוונת כ"ק אדמו"ר הזקן.

² .MaarechesHageulah@gmail.com

ואנו תפלה, שתיכף ומיד ממש נאו, יקויים דברי הנביא³ ש"יש שכר לפעלתך נאם ה' ושבו מארץ אויב", ותנתן לנו שכר עמלתינו – גאולה האמיתית והשלימה בכל פרטי.

האל הטוב הוא יתברך, יברך את כבוד המשתתפים בשמחתנו ואת אנשי ביתם יחיו בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש עד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית – שנזכה ללכת משמחה זו, לשמחה העיקרית בהתגלותו המיידית של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקיריהם ומכבדיהם

מנחם מענדל ורחל לאה ליפסקער

ב' שבט תשפ"ה (תהא שנת פלאות הגאולה), ימות המשיח,
שנת הע"ה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
שנת הר"פ להולדת כ"ק אדמו"ר הזקן,
ברוקלין, נ. י.

מבוא

בתניא רפ"ז כותב כ"ק אדמו"ר הזקן ש"תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות".

משטחיות לשונו משמע שכללות הגאולה הוא תוצאה מעבודתינו בגלות. ובאמת זה מובן מעצם העובדה שנמצאים בגלות – דהלא טבע הטוב להיטב – שהוא בכדי שנפעול הגאולה. וכפי שמבואר בלקו"ש ח"ט⁴:

שעי"ז דוקא מתבטא שהעבודה היא היא הממשיכה את ההשפעה שלמעלה. אבל באם היתה ההמשכה באה גם ע"י עבודה אחרת, היתה אז הוכחה שצורך העבודה הוא רק ענין צדדי בדרך סגולה, ולא שהעבודה מעוררת את ההמשכה – ובמילא (אף שההמשכה באה ע"י עבודה) ה"ז עכ"פ בגדר "נהמא דכסופא", מכיון שההמשכה באה לא באופן דסיבה ומסובב. . ובמילא אין כאן שלימות הטוב.

אמנם, זאת היא סוגיא אחרת ומלאה לעצמה, ואף בלשון כ"ק אדמו"ר הזקן בתניא כאן דייק כ"ק אדמו"ר שליט"א בכו"כ מקומות.

תפקיד קובץ זה הוא (כנ"ל) לבאר קישור הענינים בין עבודתנו והגאולה.

***

בכינוס השלוחים תשנ"ב גילה כ"ק אדמו"ר שליט"א החידוש שבעבודת השליחות בזמן האחרון – "לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה" – ושזה מקיף כל נקודות ופרטים של העבודה. ובסיום השיחה⁵:

לכל לראש – דארף מען ארויסקומען מיט א הכרזה והודעה צו אלע שלוחים, אז די עבודת השליחות איצטער און פון יעדער אידן באשטייט אין דעם – אז מ'זאל מקבל זיין פני משיח צדקנו.

⁴ פ' עקב הע' 11. וראה בארוכה סה"מ מלוקט ג' ע' מז-ת. וש"נ.

⁵ סה"ש ע' 111-112.

דאס הייסט: אלע פרטים אין דער עבודת השליחות פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, דארפן זיין דורכגענומען מיט דער נקודה – ווי דאס פירט צו קבלת משיח צדקנו.

ווי אונטערשטראכן אין דעם נושא הכינוס – "כל ימי חיך להביא לימות המשיח": אלע עניני עבודה (בכל ימי חיך, ובכל יום עצמו - בכל פרטי ושעות היום) דארפן זיין דורכגענומען מיט "להביא לימות המשיח", ניט בלויז "לרבות" (ווי עס שטייט בכ"מ), אז ער (דער שליח) שטייט און ווארט ביז משיח וועט קומען און דעמולט וועט ער אין דעם איינטייל נעמען און דערפון הנאה האבן וכו', נאר – "להביא", ער טוט כל התלוי בו צו ברענגען "לימות המשיח" לשון רבים, ניט בלויז די התחלה פון איין טאג נאר פון ימות (ל' רבים) – ימות המשיח (און ניט נאר ווען משיח איז "בחזקת משיח", נאר אלע ימות המשיח – אויך די שלימות פון "משיח ודאי" וכו')...

להבין זאת יש להקדים, שיכול להיות כמה אופנים בעבודת ה' בכלל, וה"ה בנוגע להעבודה להביא את הגאולה. וכמ"ש (בנוגע כללות העבודה) בלקו"ש חכ"א⁶:

...[ס'קען זיין] צוויי אופנים ווי א נשמה גייט צו צו איר עבודה פון בירור וזיכוך העולם:

א) די עבודה בבירור העולם איז מיט קבלת עול ווי אן "עבד פשוט", ד. ה. אז פאר אים איז קיין נפק"מ ניט וואס די עבודה טוט אויף; ער ווייס נאר איין זאך: ער האט א שליחות פון דעם אויבערשטן וואס ער דארף אויספירן – ס'איז בא אים אבער ניט משנה וואס די שליחות טוט אויף, ובלשון הידוע "אילו נצטוה לחטוב עצים", וואלט ער דאס געטאן מיט דער זעלבער קבלת עול.

ב) כאטש ער טוט זיין עבודה מיט ביטול וקב"ע, ווייס ער אבער אויך און פארשטייט דעם תוכן העבודה, תוכן השליחות, אז עס ווערט א דירה לו ית' בתחתונים...

אבער אויך דער (צווייטער) אופן העבודה קען זיין בשתי פנים:

א) אז דער תוכן און אויפטו פון זיין עבודה ווערט ביי אים דערהערט (ניט בשעת העבודה גופא, נאר) בגמר העבודה: בשעת ער איז משלים עבודתו קומט ער לידי הכרה וואס עס האט זיך אויפגעטאן בעבודתו.

ב) אז אויך בשעת העבודה גופא דערהערט ער דעם תוכן ומכוון פון דער עבודה, ביז אז ער טוט עבודתו ניט נאר בכדי צו דורכפירן די כוונה פון דעם אויבערשטן, נאר דאס גופא איז (כביכול) אויך זיין כוונה ורגש בעת העבודה: לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ברענגען די וועלט לשלימותה.

⁶ ע' 16 ואילך (שיחה ב' לפ' שמות).

ו(בנוגע העבודה (בתור) לפעול את הגאולה) מבאר בלקו"ש חכ"ב⁷:

אע"פ אז יעדער איד איז מאמין אין ביאת המשיח און איז "מחכה לביאתו", וואס דאס איז א יסוד פון די יסודות האמונה אין וועלכן אלע אידן זיינען גלייך – קען אבער זיין א חילוק אויף וויפל דאס איז פארבונדן מיטן לימוד התורה וקיום המצות, מיט מעשינו ועבודתינו פון א אידן:

ער קען לערנען תורה און מקיים זיין מצות וויסנדיק . . אז דאס ברענגט משיח'ן, אבער צו "אים" (צו זיין עבודה) האט דאס ניט, ווייל – א) ניט צוליב דעם לערנט ער תורה און איז מקיים מצות. (ב) אים ארט ניט אז די גאולה וועט זיין אין א שפעטערדיקן זמן, אין א זמן שפעטער (קריאת מצורע בשבוע בפ"ע) – ביז אן אנדער דור ח"ו. "ער" באנוגט זיך און איז צופרידן מיט דעם וואס ער לערנט תורה, איז מקיים מצות און מאכט די זריעה אויף דער גאולה.

אויף דעם איז די הוראה, אז . . זיין עבודה אין גלות דארף זיין דורכגענומען מיט דער שטענדיקער צפי' און שטרעבונג צו דער גאולה, אחכה לו בכל יום שיבוא. און וויבאלד אז אני נבראתי לשמש את קוני, דאס איז די עבודה פון דעם אידן כל היום, דערהערט ער אין זיין קיום התומ"צ, אז דאס ברענגט און איז ממחר די גאולה.

אבער דאס גופא קען זיין אויף צוויי אופנים:

א) ער דערהערט ווי זיין עבודה, "תזריע", איז א זריעה וואס וועט ברענגען די צמיחה, די גאולה, אבער דאס איז . . אלס נאך א זאך, וואס וועט זיין בנפרד; ער האלט טאקע בא "אחכה לו בכל יום שיבוא" און די עבודה איז צוליב דעם "שיבוא" – בא אים הערט זיך דאס אבער ווי נאך אן ענין, אז דורך מעשינו ועבודתינו ברענגט מען אראפ און מ'איז ממחר (א באזונדער ענין) ביאת משיח צדקנו, ובפרט "זכו – אחישנה".

ב) א העכערער אופן איז, אז . . דער אחכה און קווינו כל היום צו דער גאולה וואס ווערט נרגש בכל יום . . איז ניט נאר אז יעדע זיין עבודה וועט גלייך גורם זיין "שיבוא", נאר אז די גאולה העתידה איז איין זאך מיט תוכן עבודתו . . ווייל ביאת המשיח איז די צמיחה ובמילא די שלימות פון זיין זריעה...

איזהו האופן הנכונה? מבאר בחכ"א שם:

א איד דארף לערנען תורה ומקיים זיין מצות מיט קבלת עול, ווייל אזוי האט דער אויבערשטער געהייסן און ס'מאכט ניט קיין אונטערשייד בתוקף עבודתו כלל וואס ס'איז די כוונה פון דעם אויבערשטן בשליחותו ועבודתו – ובמילא איז ביי אים קיין נפק"מ ניט צי ס'איז בזמן הביהמ"ק אדער בזמן הגלות סתם אדער בעקבתא

⁷ ע' 76 ואילך (שיחה לפ' תזריע-מצורע).

דמשיחא. דער אופן הקיום איז מיט איין כוונה ותכלית: טאן א ציווי ושלחות פון דעם אויבערשטן.

וויסנדיק אבער אז מ'געפינט זיך "בעקבתא דמשיחא" און "תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי ("שלכך נברא מתחילתו") תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות", דארף דאס גופא דערהערט ווערן אין זיין עבודה.

און ווי מ'זעט בפועל אז בשעת א איד דערהערט אז זיין קיום התומ"צ ברענגט און איז מקדים, "אחישנה" ביאת המשיח ובנין בית המקדש וכו' – ד. ה. אז זיין עבודה ברענגט די וועלט וכל סדר ההשתלשלות לתכליתו, "שלכך נברא מתחילתו", אז עס זאל זיין א דירה לו ית' בתחתונים – איז זיין עבודת ה' גאר מיט אן אנדער חיות און מיט א סך מער הידור וכו'.

און בשעת די עבודה איז באופן כזה, איז זיין וועלן און בעטן אז עס זאל זיין גילוי המשיח באופן אחר לגמרי, ביז ער מאנט כביכול "ווי וואנט משיח נאו".

און דאס גופא איז נאך מער ממחר און מקדים די גאולה פון כל אחד ואחת מישראל, צוזאמען מיט שכינתא (וואס געפינט זיך) בגלותא, און עס ווערט דער "מיד הן נגאלין", מיד ממש – "נאו" – בעגלא דידן.

***

טעם נוסף למה נחוץ לזכור תמיד ענין זה, מבואר בשיחת ש"פ משפטים תיש"א⁸:

כדי שתהי' ההנהגה בשנה השביעית כדבעי ("בשביעית יצא לחפשי חנם"), צ"ל ההנהגה במשך השש שנים באופן המתאים לכך, היינו, שבמשך ה"שש שנים יעבוד" צ"ל ניכר ונרגש ש"בשביעית יצא לחפשי חנם". וכאשר ההנהגה בשנה השביעית אינה כדבעי (שאינו מקיים הציווי "יצא לחפשי חנם"), ה"ז הוכחה שגם ההנהגה במשך השש שנים לא היתה כדבעי, היינו, שלא נרגש בעבודת השש שנים שבסופו של דבר יצא לחפשי חנם...

ידוע ש"שש שנים יעבוד" רומז על כללות מעשינו ועבודתנו במשך שית אלפי שנין דהוי עלמא ובפרט במשך זמן הגלות, ו"בשביעית יצא לחפשי חנם" רומז על אלף השביעי, "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

וכדי שמעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות יהיו כדבעי, צריכה העבודה להיות באופן שיורגש בה שהכוונה היא בשביל ש"בשביעית יצא לחפשי חנם", העילוי

⁸ תורת מנחם ע' 241-242.

והשלימות דלעתיד לבוא, שעי"ז נעשית העבודה בזמן הגלות בנקל, ובאופן נעלה יותר, מתוך תענוג...

***

כל ענין מחולק לג' חלקים:

פסוק: מקור (א) בתושב"כ לענין זה (שבגאולה – או בפשטות, או ע"פ המפרשים וכו').

לעתיד לבוא: בה מבואר דבר זה בקיצור נמרץ. באשר אין זה מכוון הקובץ, לקחנו רק ממקורות אחדים, וביארנו הענין בקצרה, כדי שיהי' עכ"פ ידיעה בהענין. מ"מ הוספנו בכ"מ מראה מקומות בהם מבארים הענין, וש"נ.

בזמן הזה: בה (עיקר מכוון הקובץ), ה"מעין" שעושים לזה ע"י מעשינו ועבודתינו עכשיו. ובזה הארכנו יותר, בציטוט מלא ממקורות הנוגעים.

תוכן ומפתח

היציאה מהגלות

13.....	זקני ישראל
15.....	ד' לשונות של גאולה
17.....	לאט לאט
18.....	גאולה באופן דאחישנה
20.....	שופר גדול
22.....	שריקה
24.....	לקיטת בני"ע"י הקב"ה
26.....	בקיעת הנהר
28.....	והדריך בנעלים
30.....	בנין ירושלים וקיבוץ גליות
33.....	מלחמת גוג ומגוג

ימות המשיח

37.....	אחרית כבראשית
39.....	תורה חדשה ועולם חדש
42.....	בית שלישי
44.....	חיבור בורא ונברא
46.....	מעלת הנקבה
48.....	לילה כיום יאיר
51.....	מעשה גדול
53.....	ופרצת
55.....	שמחה
56.....	שלום

- 57.....הודאה על הרע
- 59.....ביטול הרע - ביטול המות
- 61.....בירור אוכל מתוך אוכל
- 63.....יום שכולו שבת

מופתים ויעודים

- 69.....השבת השופטים
- 72.....כהנים לויים וישראלים
- 74.....בני ישראל ישכנו לבדם
- 75.....בנ"י כחול הים
- 77.....אבן מקיר תזעק
- 79.....אילני סרק יגדלו פירות
- 81.....מהירות גידול הפירות
- 83.....התפשטות ארץ ישראל
- 86.....הריגת השטן
- 88.....השבתת חיות רעות
- 90.....ביטול והפיכת הצומות
- 93.....אמירת קדוש לפני הצדיקים
- 95.....תחיית המתים

מלך המשיח

- 101.....יכוף כל ישראל
- 103.....ענוותנותו
- 105.....חמורו של מלך המשיח
- 107.....מורח ודאין
- 109.....ושפט בצדק דלים
- 111.....מושל בכל העולם
- 114.....לאתבא צדיקיא בתיובתא
- 116.....פורץ גדרו של עולם

**היציאה
מהגלות**

זקני ישראל

וּבֹאֲתָ אֶתְּהָ וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֶלֶךְ מְצָרִים וְאָמְרָתֶם
אֱלֹהֵי יְיָ אֱלֹהֵי הָעֶבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה גִלְכָה־נָא
דְּרַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבַּחַה לְיְיָ אֱלֹהֵינוּ:

(פרשת שמות ג, טז. יח)

לעתיד לבוא:

בשיחת ש"פ שמות תשי"ג מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א⁹:

אויף דעם פסוק לך ואספת את זקני ישראל זאגן רז"ל מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם. ד. ה. אז אלע מאל איז געווען ישיבות בא אידן. . אפילו אין גלות מצרים...

פארוואס שטייט דער לשון אין פסוק "זקני" לשראל? וויבאלד אז ער רעדט דא וועגן ישיבות. . און אין ישיבות לערנען דאך יונגע, היינט פארוואס שטייט זקני ישראל...

[והביאור:] מיט וועמען גייט מען צו פרעה'ן – מיט דער הנהלה, וואס דאס איז זקני ישראל, ניט מיט די תלמידים, אבער פונדעסטוועגן איז דא מרומז "מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם" ווארום אויב עס וואלט ניט געווען קיין ישיבות, וואלט ניט זיין קיין זקני ישראל, ווארום אס אין גדיים אין תיישים...

וואס איז דער ענין נוגע צו אונז...

אז מען הייבט אן צו ריידן וועגן ישיבות, איז פאראן אזוינע וואס טענה'ן אז איצטער איז ניט קיין צייט פון ישיבות, עס איז גענוג אויך א תלמוד תורה אין אזא מצב...

אויף דעם איז די הוראה פון גלות מצרים, אז. . איצטער אז דער גלות איז אסאך גרינגער ווי יעמולט און דער לימוד התורה איז אסאך א העכערער ווי ס'איז געווען יעמולט, דארף מען אודאי ניט מאכן קיין חשבונות און עס דארף זיין ישיבות...

⁹ שיחות קודש ע' 143 ואילך, תורת מנחם ע' 281 ואילך.

בזמן הזה:**ומבאר שם:**

כאשר מסייעים בהחזקת הישיבות שמתנהלים ברוחן של הישיבות שהיו בזמן האבות ומשה רבינו, הרי נוסף לכך שעי"ז מקבלים חלק בלימוד התורה של תלמידי הישיבות – מסייעים בהכנה להגאולה העתידה, כמו שהי' ב"מי צאתך מארץ מצרים", שתלמידי הישיבות נעשו "זקני ישראל" שהוציאו את בני מצרים.

ד' לשונות של גאולה

לְכֹן אָמַר לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְיָ וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵעֲבָדֵיהֶם וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֶרְעַ נְטוּיָהּ וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים: וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהֵייתִי לְכֶם לְאֱלֹהִים

(פרשת וארא ו, ו-ז)

לעתיד לבוא:

איתא בירושלמי¹⁰: מניין לארבעה כוסות רבי יוחנן בשם ר' בניי' כנגד ארבע גאולות לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם וגו' ולקחתי אתכם לי לעם וגו' והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. . . רבי לוי אמר כנגד ארבעה מלכיות.

והנה לשיטת ר' לוי, ד' הלשונות של גאולה "קאי ג"כ על גאולה העתידה"¹¹, וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בארוכה במקומות המצויינים במאמר ד"ה והחרים דלהלן¹².

ונעתיק מעט מהמבואר שם, מסה"מ תרע"ח:

אבל לעתיד שיהי' גילוי ש' הוי' דלעילא יהי' הגילוי ע"י ש' הוי' כו'. וז"ע הד' גאולות דלעתיד היינו ד' אותיות דש' הוי' שברצון, וזהו. . . האמת דבחי' פנימיות התורה כו'. דמה שניתן עכשיו בהתגלות הוא רק חיזונויות התורה, אבל טעמי תורה לא נתגלו כו', והגילוי דמשיח יהי' התגלות פנימיות התורה, וכמ"ש ישקני מנשיקות פיהו, ופרש"י שזהו טעמי תורה שיתגלו לעתיד כו'. . . וזהו לכן אמר לבנ"י אני הוי', דכללות הענין הוא שיהי' גילוי ש' הוי', והוא ע"י הד' מדר"י דתשובה סו"מ וע"ט ובקש שלום דתורה כו', וזהו הד' לשונות של גאולה שזהו הגילוי דהד' אותיות הוי' שהן ד' בחי'

¹⁰ פסחים רפ"י. וכ"ה בבראשית רבה פח, ה.

¹¹ לשון אדנ"ע בסה"מ תרע"ח שבהערה הבאה.

¹² סה"מ תרנ"ד ע' קכד ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' פז ואילך. סה"מ תרע"ח ע' קלט ואילך.

אמת עד בחי' אמת לאמתו דעצמות א"ס שנמשך ומתגלה ע"י התורה כו'. ויש בזה ב' מדרי', ד' גאולות דיצי"מ שזהו גילוי בחי' חיצוניות התורה, וד' גאולות דלעתיד, גילוי פנימיות התורה כו'.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה והחרים תשמ"ט¹³ (אחרי שמבאר שהגאולה תלוי במעשינו ועבודתינו):

והנה נוסף על זה שכל הענינים דתומ"צ (מעשינו ועבודתינו) מקרבים ומביאים גאולה העתידה, יש סגולה מיוחדת בענינים אלה השייכים בגלוי יותר למשיח. ומהם, אכילת סעודת משיח באחרון של פסח ושתיית ד' כוסות בסעודה זו. דכמו שד' הכוסות שבלילות הראשונים דפסח הם כנגד ד' לשונות של גאולה (הגאולה דיציאת מצרים), עד"ז הוא גם בד' הכוסות דסעודת משיח באחרון של פסח שהם שייכים לגאולה העתידה. ויש לומר הביאור בזה ע"פ הביאורים בהשייכות דגאולה העתידה לד' כוסות, לד' לשונות של הגאולה דלעת"ל, והגאולה העתידה הרי תהי' מארבע כנפות הארץ.

ואולי יש להוסיף, דזה שבסעודת משיח הוא אותו מספר הכוסות שבלילות הראשונים דפסח הוא לרמז שבכח כ"א מישראל לבוא מיד מהגאולה דיציאת מצרים (ד' הכוסות דלילות הראשונים דפסח) לגאולה העתידה (ד' הכוסות דאחרון של פסח), גאולה בפשטות למטה מעשרה טפחים.

ובפרט שמעשינו ועבודתנו עכשיו הם כננס על גבי ענק, כיון שהם באים לאחרי ובהמשך למעשי ועבודת רבותינו נשיאינו, אדמו"ר הזקן אדמו"ר האמצעי אדמו"ר הצ"צ אדמו"ר המהר"ש אדמו"ר נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר, הרי בודאי ובודאי שבכח של מעשינו ועבודתנו, כולל אכילת סעודת משיח ושתיית ד' כוסות באחרון של פסח, להביא את הגאולה מיד, כהרף עין ממש.

¹³ סה"מ מלוקט ח"ג ע' קכת.

לאט לאט

כִּי לֹא בְחַפְזוֹן תֵּצְאוּ וּבְמִנוּסָה לֹא תִלְכוּן כִּי־הַלֵּךְ
לְפָנֵיכֶם יְיָ וּמֵאֲסָפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:

(ישעי' נב, יב)

לעתיד לבוא:

פרש"י: כי לא בחפזון (ענין מהירות הבהלה. מצ"צ) תצאו. מה טעם, כי הולך לפניכם ה' לנחותכם הדרך ומי ששלוחו מקדים לפניו לנחותו הדרך אין יציאתו בחפזון. ובמנוסה (מל' ניסה ורדיפה. מצ"צ) לא תלכו. לפי שמאסיפכם אלקי ישראל הולך מאחריכם לשמור אתכם מכל רודף...

בזמן הזה:

וכותב כ"ק אדמו"ר שליט"א באגרת¹⁴:

סו"ס נתקבל מכתבו מפורט קצת אף שלא כל צרכו, מט"ו אייר, ובודאי אף שאינו מזכיר עד"ז עושים הכנות בעוד מועד לניצול ימי הפגרא ובפרט ימי הימים טובים ולא סומכים על הרגע האחרונה. וע"ד הצחות יש להעיר מהחילוק דיציאת מצרים וגאולתנו הקרובה לבוא אשר בבהילו יצאו אבותנו ממצרים משא"כ עתה אשר לא בחפזון תצאו וכמבואר הענין בכ"מ בדא"ח ומהם בהמשך וככה בסופו, וכיון שהגאולה תלוי' בהכנה מעין זה בזמן הגלות מובן מזה ג"כ הנ"ל, ובזה נכללת ג"כ ההודעה ע"ד הפעולות שגם בזה...

¹⁴ אג"ק חט"ו ע' קנד (אגרת ה'תע). וראה גם להלן ע' 92.

גאולה באופן דאחישנה

הַקָּטָן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגֹי עֲצוּם אֲנִי יי בְּעֵתָהּ
אֲחִישְׁנָה:

(ישעי' ס, כב)

לעתיד לבוא:

פרש"י: זכו אחישנה לא זכו בעתה.

בשיחת ג' תמוז תשמ"ב¹⁵ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שאפי' כשבא הגאולה "בעתה", "זוכים לכללות ענין הגאולה באופן של מהירות – "שקדים" טובים, ע"ז שהקב"ה מקיים את הבטחתו ד"מיד הן נגאלין".

בזמן הזה:

ומבאר שם:

ההוראה המיוחדת הנלמדת מהשיעור חומש היומי דג' תמוז בהתאם לקביעות שנה זו – שכללות עבודת עבודת בני" בהפצת היהדות והמעיינות חוצה . . צריכה להיות . שתכיף ומיד כאשר מחליט לעסוק בהפצת היהדות והמעיינות, הרי הוא עושה זאת במעשה בפועל באופן של "שקידה", ואינו מוצא מנוחה לעצמו, אלא הוא הולך ומחפש יהודי נוסף שיוכל לפעול ולהשפיע עליו להוסיף בכל עניני יהדות, במעשה בפועל, כי "המעשה הוא העיקר".

וגם כללות העבודה בהפצת היהדות והמעיינות . . מודגשת בענין ה"שקדים" ד"מטה אהרן" – כי: כשם שלא הי' מספיק מה ש"פרח מטה אהרן", ואפילו "ויצין ציין", אלא הי' צריך להיות הענין ד"ויגמול שקדים" – צמיחת הפירות בפועל ממש, כמו כן מובן בנוגע לכללות הפעולה עם הזולת, שצריכים לפעול עליו עד למעשה בפועל – באופן ד"ויגמול שקדים".

ותירה מזו: לא זו בלבד שצריך להיות צמיחת הפירות בפועל ממש, אלא ישנה הדגשה מיוחדת שהפירות הם "שקדים", היינו, שרואים "גלוי לעין כל" . . שמיד

¹⁵ תורת מנחם ע' 1707 (ובמ"א מבואר, שאע"פ שהגאולה בא בעתה, יהיו כל הענינים כמו שהם אם "זכר").

לאחרי ההחלטה הטובה לעסוק עם הזולת, בא הדבר במעשה בפועל. וגם ההשפעה על הזולת היא באופן כזה – היינו, שהפירות שצומחים אצל הזולת (מעשה בפועל) הם גם "שקדים", כי ע"י הדיבור עם הזולת בדברים היוצאים מן הלב, ותוך כדי הוראת "דוגמא חי", הרי הוא פועל על הזולת באופן דטופח על מנת להטפוח, שהמושפע נעשה גם הוא משפיע.

וע"י צירוף כל פעולות אלו – נפעל כללות הענין ד"תשועה והצלה", ועד ל"תשועה והצלה" האמיתית והעיקרית – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובאופן ד"ויגמול שקדים", היינו, ש"מיד הן נגאלין", בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים.

שופר גדול¹⁶

וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַעַ בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים
בְּאַרְץ אֲשׁוּר וְהִנְדָּחִים בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִי
בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם:

(ישעי' כז, יג)

לעתיד לבוא:

במאמר ד"ה והי' ביום ההוא תשכ"ח¹⁷ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ענין שופר דראש השנה (עכשיו), [הוא] דע"י שישראל תוקעין בשופר, שהיא הצעקה דפנימיות הלב שלמעלה מהשכל, עי"ז נמשך פנימיות הלב דלמעלה כביכול, רצון העליון שלמעלה מהחכמה...

שופר גדול הוא המושכת וגילוי הפנימיות דאלקות שלמעלה משייכות לעולמות, למעלה גם מסובב... [ו]הוא למעלה יותר גם משופר דמתן תורה... והטעם על זה... כי במתן תורה היו כולם בקירוב לאלקות... ולכן גם ע"י שופר סתם הי' אפשר לעוררם. אבל בכדי לעורר את האובדים והנדחים הוא דוקא ע"י שופר גדול... כי האובדים והנדחים הם בתכלית המיצר, וזה מעורר וממשיך התקיעה דשופר גדול (ההמשכה מבחינת סתימא דכל סתימין), תכלית המרחב...

ומבאר, שלכן נאמר יתקע – שניקוד זה "מורה שיתקע מעצמו" – כי הגילוי דבחינת שופר גדול לעורר את האובדים והנדחים יהי' מעצמו, בלי אתערותא דלתתא כלל". וממשיך:

גם כשעבודתו היא בשלימות אלא שמתבונן שלגבי הרוממות דאוא"ס גם העבודה האמיתית לחטא יחשב ולכן הוא מרגיש את עצמו לאובד ונדח, שע"ז נתעורר ונמשך הגילוי דשופר גדול. ויש לומר שגם אז... שייך לשון יתקע... כי כשעושה עצמו עני רש... הוא מכיר ומרגיש דזה שע"י עבודתו נמשך הגילוי הוא לא מצד העילוי שלו.

¹⁶ עיין ג"כ להלן ע' 65, כמבואר בעטרת ראש שענין שופר גדול הוא "לאתבא צדקייא בתיובתא".

¹⁷ סה"מ מלוקט ח"ו ע' ג' ואילך.

. אלא מצד חסד הקב"ה, יתקע מעצמו, וכאילו שההמשכה היא בלי אתערותא דלתתא כלל.

ולהוסיף, דע"פ מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר . . שהשופר גדול יעורר את נקודת היהדות שבכל אחד מישראל, מובן, דזה שכל ישראל . . ירצו לצאת מהגלות . . הוא שע"י הגילוי דשופר גדול יתעורר הרצון האמיתי דישראל...

אלא שבהאובדים והנדחים כפשוטם, המעלה דעבודת האדם היא לאחרי הגילוי דשופר גדול שעל ידו מתעורר רצונו האמיתי דהאדם, אבל המשכת הגילוי דשופר גדול הוא מצד מלמעלה. ועוד אופן ביתקע בשופר גדול, שגם המשכת הגילוי דשופר גדול היא ע"י עבודה, כנ"ל.

בזמן הזה:

ומבאר שם¹⁸:

ההוראה מזה שביום ההוא יתקע בשופר גדול, יתקע מעצמו, היא, שבסוף זמן הגלות שנשארו רק כמה רגעים שקודם ליום ההוא שיתקע בשופר גדול [ויתירה מזה שבנוגע לכמה ענינים התחיל כבר הענין דיתקע בשופר גדול, כמובן ממאמר הנ"ל דכ"ק מו"ח אדמו"ר, ובפרט שמעת כתיבת המאמר עד עכשיו כבר עברו כו"כ שנים, ועאכו"כ בזמן האחרון שראו במוחש שכו"כ שהיו תחלה במצב של אובדים ונדחים רח"ל התעוררו בתשובה ע"י התקיעה בשופר גדול] צריכה להיות העבודה בביטול, ההכרה והרגשה שכל הענינים שנפעלו ע"י עבודתו, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לזולתו, היא לא מצד המעלות שלו אלא מצד הנתינת כח מלמעלה. ולהעיר, שהרגש זה אינו פועל חלישות בעבודתו, ואדרבה, ע"י הרגש זה, עבודתו היא ביתר שאת. דכשהעבודה שלו קשורה עם מציאותו, העבודה היא במדידה והגבלה. וגם כשהעבודה שלו היא באופן דבכל מאודך, הרי היא מאדך, מאד שלך, וע"י ההרגש שהענינים שנעשים ע"י עבודתו הם לא מצד הכחות שיש לו אלא מצד האלקות, ע"ז הוא יוצא מהמציאות וההגבלות שלו, והעבודה שלו היא למעלה ממדידה והגבלה.

שריקה

אֶשְׂרָקָה לָהֶם וְאֶקְבָּצֵם כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ כְּמוֹ רָבוּ:

(זכרי' י, ח. וראה ישעי' ז, יח¹⁹)

לעתיד לבוא:

פרש"י אשרקה להם: כדרך השורקים לסי' אות לבא אליו הטועה בדרך. ואקבצם. לעת הקץ לעתיד. ופי' המצודות אשרקה: ענין צפצוף קול הבאה בקבוץ השפתים.

איתא בחולין²⁰: רחם זו שרקק. . גמירי דאי יתיב אארעא (ואינו עומד אלא יושב ומצפצף – שאין דרכו כן – סימן בשורה הוא) ושריק אתא משיחא שנאמר אשרקה להם ואקבצם. א"ל רב אדא בר שימי למר בר רב אידאי והא ההוא דיתבי בי כרבא ושרק ואתא (אבן) גלל (מן המרום) אפסקי' למוחי'. א"ל ההוא ביידא הוה (כמו בדאה בדאי ושרקן ולפיכך לקה).

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת פורים תשל"ו²¹:

ח"ו מ'גלייכט זיך ניט צו דעם אויבערשטען, באווארענט אבער די גמרא אין חולין, אז ס'איז געווען א מעשה מיט א פייגעל. . ד. ה. אז ס'איז געווען אן ענין צדדי וואס דערפון איז געווען מוכרח אז ניט דאס איז דער אמת'ער פייפען,

וואס ווייס מען פון דער גמרא מפורשת, אז ניט דער פשט איז אז בשעת דער אויבערשטער וועט פייפען וועט דאס זיין אן ענין אין רקיע השמיני, אדער רקיע השביעי – וברוחניות, נאר דאס וועט זיין א פייפען וואס מ'וועט הערען באזני בשר, און דאס קען זיין אפילו דורך א פייגעל, עאכו"כ אז דאס קען זיין דורך אחד הריקים. ועאכו"כ אז דאס קען זיין דורך א אידן.

¹⁹ ואף שבפשטות מדובר בגלות סנחריב, אמנם בסוף שיחה דלהלן מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א אף פסוק זו בנוגע לע"ל (וכבכמה נבואות).]

²⁰ סג, א ובפרש"י.

²¹ שיחות קודש ע' 632 ואילך.

און "היו מכבדין את המצוה שהן שלוחי", ס'איז טאקע ניטא קיין ארט צו פייפען גלאט אזוי אין דער וועלט אריין, בשעת אבער ס'איז דא א ענין של שמחה, און ס'איז דא א האפענונג אז איימיצער וועט נגאל ווערען, אין איין מצוה, פון יצרו הרע וואס יצרו תקפו, איז א מצוה צו פייפען אויף א ספק, ואפי' אויף א ספק ספיקא, ואפי' אויף הונדערט ספיקות.

לקיטת בני ע"י הקב"ה

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִחַבֵּט יְיָ מִשְׁבֶּלֶת הַנֶּהָר עַד־נַחֲלֵי
מִצְרַיִם וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(ישעי' כז, יב)

לעתיד לבוא:

עה"פ²² ושב ה' אלהיך את שבותך מפרש רש"י: ה' לו לכתוב והשיב את שבותך. . ועוד י"ל שגדול יום קבוץ גליות, ובקושי, כאילו הוא עצמו צריך להיות אוחו בידיו ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל...

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת י"ב תמוז תש"ל²³:

כיון שכל הענינים תלויים במעשינו ובעבודתינו, לכן, ככל שמתקרבים לסיום הגלות ואתחלתא דגאולה, התחיל בעל השמחה והגאולה לשלוח שלוחים לכו"כ מקומות, ומזמן לזמן – למקומות שהם בריחוק (בגשם, בשטח) יותר,

ועד אפילו למקום. . שיש בו רק יחידים, "אחד אחד", ואין אפילו מנין,

כי, כשישנם עשרה, אין הכרח להיות אוחו "אחד אחד", שהרי מכל העשרה נעשית מציאות ("עדה") אחת, "עדה קדושה", ובמילא יכול ליקח את כל הקהילה קדישא. . בבת אחת, ורק כשנשארים פחות מעשר, ללא צירוף, הרי הם יחידים, ואז צריך להיות הענין ד"תלוקטו לאחד אחד".

אמנם, כאשר מבקשים לעסוק בהפצת היהדות התורה ומצוותי', יש מי שאומר שרצונו שישלחו אותו דוקא למקום שבו נמצאים כו"כ אלפים ורבבות מישראל, ובלא"ה סבור הוא, שלפי הכחות שלו, לא מתאים שיתעסק עם קהילה קטנה שיש בה מספר מועט של יהודים...

²² פ' נצבים ל, ג.

²³ תורת מנחם ע' 43 ואילך.

ועל זה אומרים: . . הקב"ה . . לא ממתין עד שתתאסף כתה שלימה, מספר מסויים של יהודים, ואז יוליך את כולם בבת אחת, אלא הוא מלקט כל אחד בפני עצמו – תלוקטו לאחד אחד."

וכיון שכן, הרי "דיו לעבד להיות כרבו" – להתעסק אפילו עם יהודי אחד . . ועאכו"כ אם ישו כ"כ פעמים ככה, אלא שאינם מאוחדים . . ואי אפשר לכאורה לכנסם באותם ד' אמות; אין לו להתפעל מזה, אלא למלא שליחותו שם – ואדרבה: בשמחה ובטוב לבב – ללקט אותם "לאחד אחד".

ויתירה מזה:

גם בשעה ששורר חושך בעולם וברשות הרבים, ונדמה לו שחוץ ממנו . . אין אף אחד – אינו יכול לדעת אמיתית המצב, דכיון שברשות הרבים שורר חושך, הרי יכול להיות שה"חושך" הוא גם בשכלו...

והעצה בזה: . . שצריך להדליק פנס, . . ולהעמידו . . באמצע רשות הרבים, . . ואז יראה שמכמה צדדים ומכמה רוחות מופיעים אנשים, ולאח"ז יתברר שהם בבחינת "אדמה לעליון" . . ועד שיכול להיות ש"קהל גדול ישובו הנה!"

והדרך לזה – לא להמתין שיבואו להזמין אותו ויספרו לו שישנו "קהל גדול", וכיון שהוא מדריך גדול, הרי זה "פרנס לפי הקהל" . . אלא בידעו שישנו ענין של "פנס", וישנו ענין של "עולם", והקב"ה ברא אותו והביא אותו לעולם – הרי זה סימן שעליו למלא שם שליחות . . "אנן פועלי דיממא אנן", כפי שפירש הצ"צ שהפעולה שלנו היא לפעול הענין ד"יום" . . להאיר, ולכן, לכל לראש עליך להאיר...

וכאשר מתחיל לערוך "חשבון" שהוא "קטן" . . כיצד יוכל לקום ולעמוד ברשות הרבים חשוך, ומה כבר יוכל לפעול וכו' – הנה על זה ישנה הברכה . . ש"הקטן יהי לאלף...": אפילו נניח שהוא ערך חשבון צדק ואכן הוא רק "קטן" רק "צעיר" – אין לו מה להתפעל, כיון שיש לו הבטחת הקב"ה . . וזוהי הדרך שהקב"ה יעשה את החלק שלו – "אני הוי' בעתה אחישנה".

בְּקִיעַת הַנְּהַר

וְהִחְרִים יְיָ אֶת לְשׁוֹן יַם־מִצְרַיִם וְהִנְיִף יָדוֹ עַל־הַנְּהַר
בְּעַיִם רוּחֹו וְהִכְהִיז לְשַׁבְּעָה נַחְלִיִּים

(ישעי' יא, טו)

לעתיד לבוא:

במאמר ד"ה והחרים תשח"י²⁴ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שקרי"ס מורה על התגלות ההעלם, והוא התגלות בחי' הוי' דלעילא, הוי' שברצון, וזה היתה הכנה לגילוי גליא דתורה שנתגלה בשעת מ"ת.

וכמו"כ בקיעת הנהר דלעתיד הוא התגלות בחי' הוי' שבעצמות, והוא הכנה לפנימיות התורה שיתגלה ע"י מלך המשיח.

(ובאמת גם פנימיות התורה ניתנה כבר בשעת מ"ת, שהרי מתן תורה לא יהי' עוד פעם, כי כל התורה ניתנה כבר בשעת מ"ת, וע"כ מוכרח לומר שגם אז היתה התגלות שם הוי' שבעצמות, אלא שאז היתה זאת בהעלם).

ומבאר, שהסיבה לכך שבקרי"ס הי' בקיעה אחת הוא, היות וזה הי' קודם מ"ת, לא היו עדיין פרטי עניני העבודה, וזה הי' רק הכנה כללית למ"ת.

משא"כ לע"ל יבקעהו לז' נחלים, כי הגילויים דלעתיד הוא ע"י הקדמת עבודת הביורורים, שז' נחלים הם "ז' מלכין קדמאין דתהו" שמהם נפלו כל הניצוצות וצריך לבררם ועי"ז יהי' הגילוי דלעתיד.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות²⁵:

מאחר אשר כל הענינים דלעתיד תלויים במעשינו עכשיו כנ"ל, לזאת ההכנה לבקיעת הנהר דלעתיד, הוא לימוד והפצת פנימיות התורה.

²⁴ סה"מ ע' 418 ואילך, וראה מקומות המוציינים שם הע' 1.

²⁵ שיחות קודש ע' רח.

וגם בזה אין צריך לחכות עד שיבואו אליו לבקש פנימיות התורה מפיהו, כי אם, עליו לחגור עצמו בשלשלאות של ברזל, ולהפיץ את פנימיות התורה בכל מקום שידו מגעת, וע"י ההתעסקות בהפצת המעינות חוצה, נזכה לההבטחה, קא אתי מר, במהרה בימינו.

והדריך בנעלים

והַחֲרִים יְיָ אֶת לְשׁוֹן יַם־מִצְרַיִם . . . וְהִדְרִיךְ בְּנַעְלָיִם:

(ישעי' יא, טו)

לעתיד לבוא:

פ' המצודות: דרך השבילים ההם ידריך בני הגולה לדרך בנעלים אשר ברגליהם כי תשוב להיות יבשה.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת אחש"פ תשכ"ג²⁶:

מען דארף מברר זיין את כל הלבושים, עד לבחי' הנעל, אויך דארטן מגלה זיין אלקות, וזהו מ"ש בההפטרה והיתה מסילה גו' והדריך בנעלים, ולכאורה מהו"ע והדריך בנעלים? וואס איז נוגע צי מען וועט גיין מיט שייך צי באופן אחר, העיקר הוא שילכו במסילה? והענין, שהכוונה בזה אז דער גילוי דלעתיד וועט זיין אפילו בנעלים.

ובשיחת אחש"פ תשח"י²⁷:

מעלת והדריך בנעלים נאמרה בסוף המעלות של והחרים גו' והניף כי היא המעלה הגדולה ביותר. ולכן מונה אותה באחרונה בהסדר של מלמטלמ"ע.

בזמן הזה:

ומבאר בתשכ"ג שם:

כל הגילויים דלעתיד תלויים בעבודתנו עכשיו, דארף דאך אויך איצטער זיין די עבודה בלבושי הרגל דוקא, דכללות ענין הרגל הוא כח המעשה, ראש הו"ע השגה, ומעשה הוא בשארי האברים, ועיקר כח המעשה, די רייניקייט פון מעשה, הוא ברגל.

הנה צריכה להיות העבודה במעשה, עד למעשה ההילוך ברגל כפשוטו, וואס איצטער בייט מען דאך בנעלים, דבחול"ל בכלל, ועכשיו גם בא"י דארף מען דאך גיין בנעלים, הנה עי"ז הוא בירור הנעל.

²⁶ ע' 263.

²⁷ ע' קצט.

און דאס איז אויך וואס מען האט איינגעפירט אז ביו"ט בכלל און בפסח ראשון לרגלים בפרט, גייט מען משמח זיין אידן סיי בנוגע לרוחניות דורך דעם וואס מען זאגט איבער דברי אלקים חיים, און סיי בנוגע לשמחה בגשמיות, הנה לבד ענין השמחה איז דא טאקע נוגע די הליכה ברגלים, און ניט אזוי ווי די וואס איין בלאק גייט ער, און ווייטער טענה'ט ער איז קען ער דאך לערנען פאר דער צייט אדער אפילו ריידן דברים בטלים אבער ניט גיין אזוי ווייט, ווייל ער זשאלעוועט את בריאות גופו שמדרכי ה' הוא און ס'איז אויך ניט לפי כבודו, איז די מעשה ניט אזוי, ומכיון אז דאס איז דער רצון פון די רביים הרי אדרבה וואס ער גייט מערער הנה זהו כבודו האמיתי, וכמו שאמר דוד למיכל בת שאול כו', און וויבאלד אז ס'איז דאך דא נוגע ענין ההליכה ברגל בנעלים דוקא, שע"ז ימשיכו הגילוי דוהדריך בנעלים, הרי במילא איז וואס ער גייט א גרעסערע וועג איז דאך אלץ מער שכר הליכה.

און מען דארף עס טאן בשמחה, וכמבואר ברמב"ם סוף הל' לולב, און אז מען טוט עס בשמחה פועל'ט מען מערער אויף די צו וועמען מען גייט.

ועד"ז בתשח"י שם:

ע"י העלי' לרגל, מצוה שעושים ברגלים, יזכו להגילוי של והדריך בנעלים. וכן הוא בכל מצוה שעושים ברגלים (בספר חרדים מפרט שייכות כל מצוה לאבר מיוחד שבאדם) וכמו רץ לדבר מצוה, יזכו לאותו הגילוי. ובפרט כאשר מסתתפים בתהלוכה שיש בה טרחה יתירה ומהלך גדול.

ובאו"א קצת מבאר במאמר ד"ה והחרים מאותו ההתוועדות²⁸:

נעלים הוא מעור . . . דלבושי העור נתחדש ע"י החטא, כתנות עור, דבתחלה הי' אור בא' וע"י החטא נעשה עור בע', ומשום זה צריך להיות העבודה דעבוד עורות, עובד אלקים, וזהו והדריך בנעלים שהוא עבודת בירור הניצוצות. ועי"ז נעשה גם פירוש הב' בוהדריך בנעלים, הנעל הוא בחי' מט"ט שנק' בשם נעלא דשכינתא, ומבואר בזה שההמשכה מאצי' לבי"ע נמשכת ע"י כמה לבושים ומסכים עד לבוש הנעל שהוא לבוש היותר גס, ולכן מט"ט שהוא שרו של עולם נק' בשם נעלא דשכינתא היינו שההמשכה שנמשך מאצי' לבי"ע נמשכת ע"י לבוש הנעל, וזהו והדריך בנעלים, דלעיתיד יהיו ישראל לפני מלאכי השרת, דההמשכה מנש"י למה"ש יהי' ע"י לבוש הנעל, ועילוי זה בנש"י יהי' ע"י עבודת הבירורים שהוא פירוש הא' בוהדריך בנעלים.

בנין ירושלים וקיבוץ גלויות

בִּוּנָה יְרוּשָׁלַם יִי נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס:

(תהילים קמז, ב)

לעתיד לבוא:

ב' מהדברים הכי עקריים שיקרו לע"ל, הם בנין בית המקדש וקיבוץ גלויות. אבל איזה מהם יהי קודם?

הנה במדרש תנחומא²⁹ איתא: א"ר שמואל בר נחמני מסורת אגדה היא שאין ירושלים נבנית עד שיתכנסו הגלויות, ואם יאמר לך אדם שכבר נתקבצו הגלויות ולא נבנית ירושלים אל תאמין, למה, שכך כתיב בונה ירושלים ואח"כ נדחי ישראל יכנס...

היינו³⁰ שמפרש הפסוק: בונה ירושלים כשנדחי ישראל יכנס, שתחלה יהי קיבוץ גלויות, כך, שכשיבנה ביהמ"ק יהיו בני"ק כבר בירושלים.

אמנם הרמב"ם כותב "אם עשה והצליח (א) ובנה מקדש במקומו (ב) וקבץ נדחי ישראל – הרי זה משיח בודאי". היינו שתחלה יבנה ביהמ"ק.

מכיון שהרמב"ם הוא פוסק, ואין מי שחולק עליו, כן הוא ההלכה.

בזמן הזה:

בנוגע לבנין ירושלים (שזה כולל ביהמ"ק³¹) מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה זה היום תשל"א³²:

עי"ז שכ"א בונה בחי' יראה שלם (ירושלים) שלו עי"ז זוכים לבנין ירושלים בגאולה הכללית, כביאת משיח צדקנו.

²⁹ פ' נח ס"ס י"א.

³⁰ לכל המבואר כאן ראה בשיחה דלהלן (ובהערות).

³¹ וראה גם להלן ע' 49.

³² סה"מ ע' 309. ועי' להלן ע' 24 ובמאמר ד"ה חסידים ואנשי מעשה דשנה ההיא.

ובמאמר ד"ה צדקת פרזונו תשל"ט³³ מבאר:

כי ביאת המשיח תהי' ע"י בקולו תשמעו, שזה (ענין בקולו תשמעו) הוא ע"י היראה, שהיא ראשית העבודה ועיקרה ושרשה, דהגם שבכדי שקיום התומ"צ יהי' בשלימות צריך גם לאהבה, הרי עיקר העבודה היא היראה.

בנוגע קיבוץ גלויות עיין בארוכה להלן כו"כ פרטים שבדבר.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת ש"פ חיי שרה תשמ"ז³⁴:

בנוגע ל"מעשינו ועבודתנו" עכשיו ברוחניות. . יש ללמוד הוראה משתי הדיעות.

והביאור בזה:

ענין בית המקדש הוא ש(גם) דברים הגשמיים. . נעשים מקדש לו ית'.

וזהו טעם הדיעה "שאין ירושלים נבנית עד שיתכנסו הגלויות" – שבתחילה תהי' יציאת כל ישראל מהגלות, ורק לאחר זה יהי' ענין נעלה יותר – שגם דברים הגשמיים ייעשו דירה לו ית'.

ועד"ז הוא במעשינו ועבודתנו עכשיו, דלדיעה זו – תחילת העבודה היא לאסוף ולקבץ את כל "ניצוצי חלקי אור הנפש" שנתפזרו "במקומות רבים זרים ורחוקים מאד", ורק לאחר"ז – ביכלתו לפעול שלימות הברור וזיכוך בעולם שמחוצה לו, ביהמ"ק. אבל כל זמן שהוא עצמו לא נתברר בתכלית – אי אפשר לו (לדיעה זו) לבוא לשלימות ברור וזיכוך העולם שמחוצה לו.

וההוראה מהדיעה שבנין ביהמ"ק קודם לקיבוץ גלויות – דהגם שהסדר בכלל הוא "קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים", אעפ"כ יש לפעמים מצב מיוחד, שהעבודה דבנין ביהמ"ק באה לפני העבודה דקיבוץ גלויות. דכאשר בא לידו (בהשגחה פרטית) איזה ענין שצריך תיקון – הרי זה גופא הוכחה שעליו לפעול בזה (אף שהוא עצמו לא נתברר עדיין).

ופעולה זו דשלימות ברור וזיכוך העולם שמחוצה לו (בנין ביהמ"ק), ממשכת נתינת כח נוסף בעבודתו עם עצמו (קיבוץ גלויות – וכמו שהי' בביהמ"ק השני).

ויש להוסיף, דכמו שבנוגע לענינים (דבנין ביהמ"ק וקיבוץ גלויות) כפשוטם, פשטות לשון הרמב"ם היא שבנין ביהמ"ק קודם לקיבוץ גלויות – עד"ז הוא גם בנוגע למעשינו ועבודתנו שבדורנו זה, פשטות ההוראה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שהעבודה דבנין ביהמ"ק קודמת להעבודה דקיבוץ גלויות.

³³ סה"מ מלוקט ח"ד ע' צד.

³⁴ סה"ש ע' 99 ואילך.

כלומר, שבדורנו זה, הנהגה הנ"ל (לפעול בעולם מבלי לחכות עד שיברר את עצמו בתכלית) היא הנהגת הרוב וסדר לרבים – מלבד למיעוט, או רק ליחיד סגולה (שדרשו מהם השלימות בשלימות).

והוראה זו באה במעשה בפועל, מעשה רב, שכ"ק מו"ח אדמו"ר שלח שלוחים למקומות רחוקים, רחוקים גם ברוחניות, מבלי לחכות עד שיוכחו בתכלית ובשלימות את עצמם. והנהגה זו היתה (לא באופן יוצא מהכלל, אלא) בסדר ואופן לרבים.

אלא שאעפ"כ (מובן, ו) כל אחד צריך ללמוד הוראה גם "מהדיעה" דקיבוץ גלויות קודם לבנין ביהמ"ק, שהרי התורה כולה היא נצחית.

והביאור בזה: גם בהעבודה עם הזולת (בנין ביהמ"ק) ישנם שני ענינים הנ"ל: (א) ההשתדלות לעזור לו ככל הדרוש – שכל כחות נפשו יהיו מרוכזים יחד ע"י שכולם יהיו חדורים בתומ"צ – "קיבוץ גלויות": (ב) הפעולה שנעשית עי"ז בהעולם כולו, דע"י שניתוסף עוד יהודי אחד שנתקרב לתומ"צ, מקרבים וממהרים את הגאולה (דכל העולם כולו) – "בנין בית המקדש".

וזהו ההוראה שלמדים מהדיעה דקיבוץ גלויות קודם לבנין ביהמ"ק:

כוונתו של המשלח נשיא דורנו בשליחת השלוחים למקומות שונים י"ל שהיא, שהשליח יתרכז לפעול, לעזור לאנשי המקום שלשם נשלח – הן לאחב"י הנמצאים שם, שיאיר וישפיע להם ע"י הפצת היהדות והמעיינות, והן לבני נח – להבדיל – ע"י הפצת שבע מצוות דידהו.

ואף שהשליח צריך לידע פס"ד התורה והודעת התורה – תורת חיים – אודות הפעולה שנעשית עי"ז בכל העולם, שע"ז מקרבים את הגאולה וכו' – ובפרט שידיעה זו מוסיפה חיות ומרץ בעבודתו – הנה ביחד עם זה עליו לדעת שהענין דקירוב הגאולה הוא "מסובב" ו"תוצאה" מהעבודה שהטיל עליו המשלח; והתפקיד שהטיל עליו המשלח הוא – להתרכז להאיר את המקום אליו נשלח באור התומ"צ.

מלחמת גוג ומגוג

בְּ-וְאֵדָם שָׁיִם פְּנִיָּה אֶל-גּוֹג אֶרֶץ הַמְּגוּג נְשִׂיא רֵאשׁ מְשֻׁךְ
וְחַבֵּל וְהִנָּבֵא עָלָיו . . וְעָלִיתְ עַל-עַמֵּי יִשְׂרָאֵל כְּעָנָן
לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תְּהִיָּה וְהִבְאוּתִיךָ עַל-
אֶרְצִי לְמַעַן דַּעַת הַגּוֹיִם אֹתִי בְּהַקְדָּשִׁי בְּךָ לְעִינֵיהֶם גּוֹג:
(יחזקאל לח, ב. טז)

לעתיד לבוא:

במלבי"ם³⁵: הנה בעת קץ, אחר שכבר ישבו ישראל על אדמת ישראל, עתידים האומות להתאסף ולכבוש את ירושלים, ויבא גוג נשיא משך ותובל מארצות הצפון והמערב, שהם הערלים הנקראים אדום, ומשך ותובל הם מבני יפת הגרים באירופא כמ"ש היוסיפון ושם אמר כי פרס כוש ופוט אתם וכן בית תוגרמה שהם כולם נמולים מחזיקים בדת ישמעאלים, והם יתאספו עם בני אדום לכבוש הארץ מיד ישראל, אבל בבואם יעשה ביניהם מהומה וילחמו איש באחיו היינו אדום וישמעאל ילחמו זה בזה, מפני שאמונתם מפורדת, ושם ישפוט ה' אתם בחרב ובדם. . ע"ז סיפר כאן איך כולם ילכו לאבדון, וחשב תחלה מצרים ואשור ועילם שהם מחזיקי דת ישמעאל, והם נמולים היום, ואחר כך חשב משך ותובל ואדום ומלכיה ונסיכי צפון שכולם הם ערלים, וביניהם תהי' המלחמה, ותחלה תהי' עיקר המפלה במצרים שהם קרובים לא"י והם יבואו בראש ויפלו, ויבואו האשורים והפרסיים לנקום נקמתם ויפלו כולם שני הצדדים.

ובשיחת שבת חוהמ"ס תשכ"ד³⁶ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין כתבי האר"ז ל' שטייט אז גוג ומגוג איז בגימטריא עיי"ן, זיבעציק . . און דאס איז דער אויפטו פון די גאולה העתידה שתהי' במלחמת גוג ומגוג אויף די פריערדיקע גאולות, שבגאולה מגלות בבל איז שפעטער געווען גלות יון, ואחרי הגאולה מגלות

³⁵ יחזקאל לב, יז (ובפרק לח בתחילתו מבאר, ש"זה יהי' ע"י התעוררות מעם ה'", ושזה בכדי לשפוט כל הצרים לישראל במשך הגלות).

³⁶ שיחות קודש ע' 13.

יון איז געווען גלות אדום, משא"כ די גאולה העתידה, וואס דאן וועלן זיין אלע שבועים אומות, וועט דעמאלט זיין א תשועה גדולה וגאולה שלימה.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

מלחמת גוג ומגוג [בנפש האדם] ד. ה. ... די מלחמה מיט די ז' מדות רעות, כל אחת כמו שהיא כלולה מעשר, און מען דארף מברר זיין יעדער מדה לכל פרטי' ובכל ענפי' וכלשון הכתוב [כאן] "ועל אגפיו".

און מען דארף אויפטאן דעם בירור המדות, זיכוכם ועלייתם, אז זיי זאלן עולה זיין לבחי' "הרי ישראל", וואס דאס מיינט הרי ירושלים – שלימות היראה. וואס אין יראה איז דאך דא כמה מדריגות: די התלתת העבודה איז יראה תתאה. דערנאך דארף זיין בחי' בראשית אותיות ירא בושת (בחי' חכמה). דערנאך – בחינת נורא תהלות (בחי' הכתר כמו שבאה בהמשכה). דערנאך – בחינת ירא בושת כמו שבגילוי און ניט כמו שבא ברמו אין תיבת בראשית, וואס דאס איז בתינת הכחר כמו שהיא קמי עה"ע, און דאס (בחי' יראת בושת) איז שלימות היראה, וואס אהין דארף מען מעלה זיין די מדות.

און דאס איז בכח כאו"א מישראל, ווארום אדם – אדם אתם – איז אדמה לעליון. ניט נאר דומה לבחי' ההשתלשלות, נאר אדמה לעליון שלמעלה מהשתלשלות, וואס דאס איז געזאגט געווארן אויף יעדער אידן. אפילו אזא וואס ער איז ערבה – שאין בו לא טעם ולא ריח, אז נאך דעם וואס איז דורכגעגאנגען ר"ה, עשי"ת, יו"כ און די ד' ימים שבין יו"כ לסוכות און ער איז נאך אלץ געבליבן אן ערבה. . איז אויך ער אדמה לעליון שלמעלה מהשתלשלות, וואס דערפאר איז אויך ער האט דעם כח אז בשעתא חדא וברגעא חדא זאל ער צוקומען לבחי' ירושלים. . כביטול הכתר כמו שהיא קמי עה"ע.

און דורך דעם וואס א איד פועל'ט עס בא זיך, איז גם את העולם נתן בלבו של אדם, ער פועל'ט אויף דעם נצחון המלחמה בכל הע' אומות במלחמת גוג ומגוג. און דעריבער האט מען אונז מודיע געווען די פרטי עניני המלחמה, און ווי די מלחמה וועט זיין מיט אלע אומות צוזאמען, בכדי מען זאל וויסן וואס פאר אן עבודה מען האט, שע"י העבודה בנצחון המלחמה בעצמם פועל'ט מען אויך דעם נצחון המלחמה בהאומות כפשוטו, בגאולה העתידה והשלימה, בקרוב ממש.

**ימות
המשיח**

אחרית כבראשית

כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנִי נִפְלְאוֹת:

(מיכה ז, טו)

לעתיד לבוא:

בשיחת ש"פ בראשית (התוועדות ב') תשכ"ד³⁷ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

צריך להבין . . מ"ש "הן גאלתי אתכם אחרית כבראשית", היינו, שהגאולה העתידה ("אחרית") תהי' כמו הגאולה שלפני ("כבראשית") – דלכאורה אין זו השלימות המובטחת שאל"י מקווים, שהגאולה העתידה תהי' נעלית יותר מהגאולות שלפני, כמו ביהמ"ק דלעתיד שיהי' נעלה יותר מהמקדשות שלפניו...

[והביאור בזה:]: מחד גיסא – גדלה מעלתה של הגאולה העתידה לגבי הגאולה ממצרים, וכידוע פירוש הזהר על הפסוק "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", ש"נפלאות" הוא נו"ן פלאות, היינו, שבגאולה העתידה יהיו נ' פלאות שלא היו ב"ימי צאתך מארץ מצרים".

וזהו גם דיוק לשון הכתוב "כימי צאתך" בכ"ף הדמיון – שהשייכות של הגאולה העתידה ל"ימי צאתך מארץ מצרים" היא רק באופן של דמיון, למעליותא, כיון שהגאולה העתידה תהי' באופן נעלה יותר באין ערוך מ"ימי צאתך מארץ מצרים".

אמנם לאידך גיסא, יש מעלה בגאולה הראשונה לגבי כל הגאולות שלאח"ז, כאמור, שאין לך גאולה גדולה מזו שהתחילה מציאותם של בני' בתור עם, שמאינם יהודים נעשו לעם. ועפ"ז, הפירוש ד"כימי צאתך", הוא בקצה השני – שהגאולה העתידה אינה מגעת לגאולה ממצרים, כי אם באופן של דמיון בלבד.

וזהו מ"ש "הן גאלתי אתכם אחרית כבראשית" – שאף שבגאולה העתידה לא יכול להיות החידוש שהי' בגאולה הראשונה לגבי כל הגאולות שלאח"ז, מ"מ, מעלת הגילויים שיתגלו בגאולה העתידה תהי' באופן של אין ערוך, כמו האין ערוך שבעצם מציאות הגאולה שנתחדש בגאולה הראשונה.

³⁷ תורת מנחם ע' 162 ואילך.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

גם כאשר עומדים במעמד ומצב של "אחרית" – לאחרי שכבר עמדו בכל הנסיונות שהיו במשך זמן הגלות עד לסוף זמן הגלות, בדרא דעקבתא דמשיחא, עד כדי כך, שאפילו משה רבינו, מבחר מין האנושי, היתה עיקר ענוותנותו לגבי דור זה, ובמילא עומדים כבר בסמיכות להגאולה האמיתית והשלימה שצריכה כבר לבוא "גלייך אויפן ארט" – צריכה להיות העבודה "כבראשית", כמו בהתחלת העבודה כאשר "היום הזה נהיית לעם", אע"פ שכבר עברו יותר מג' אלפים שנה ממ"ת.

כלומר: מחד גיסא, הנה כאשר נמצאים במעמד ומצב ד"אחרית", צריכה להיות עיקר העבודה בההשתדלות לפעול את ענין הגאולה; אבל ביחד עם זה, צריכים לזכור ו"באווארענען" גם את כל הענינים הקשורים עם התחלת העבודה, "כבראשית".

ובפרטיות יותר – בנוגע לעבודה שבכל יום:

כאשר מדובר אודות יהודי, בן אברהם יצחק ויעקב, שיש בידו ריבוי ענינים של תומ"צ ומעש"ט, וכבר הגיע בעבודתו לדרגא נעלית כו' – יכול לחשוב, שכיון שתורה ומצוה "מוניא ומצלא" מכל הענינים הבלתי רצויים, אינו זקוק עוד לשמירה, גדרים וסייגים כו', כמו יהודי שזה עתה התחיל בעבודתו.

ועל זה אומרים לו "אל תאמין בעצמך כו'" – שענין זה נאמר לכל אחד, אפילו לגדול שבגדולים, וכפי שמצינו שאפילו מי ששימש בכהונה גדולה שמונים שנה, יכול ליפול ממדריגתו עד לקצה ההפכי, ובמילא, זקוק כל אחד לכל הגדרים והסייגים כו' כמו בהתחלת העבודה.

וענין זה מודגש גם בכך שהתחלת עבודת היום היא באמירת "מודה אני לפניך" . . . שאמירת "מודה אני" היא הודאה על עצם מציאותו שהוא יהודי, שזהו הדיוק ש"החזרת בי נשמת", היינו, הנשמה שלי, שהיא "חלק אלקה ממעל ממש", וכפי שמוסיף ומברך בברכות השחר "שלא עשני גוי"...

ונמצא, שכל איש ישראל, גם כאשר גדלה מעלתו בעבודת ה' מתמול שלשום כו', הנה בכל יום ויום מתחיל את עבודתו "כבראשית", כמו שזה עתה נתחדשה מציאותו בתור איש ישראל, ובמילא זקוק הוא לכל הגדרים והסייגים והאזהרות כו'.

ודוקא כאשר עבודתו היא באופן כזה, אזי ילך לבטח דרכו בדרך המלך, מלכו של עולם, למלא את שליחותו להאיר את העולם ב"נר מצוה ותורה אור", עד שיהי' "לילה כיום יאיר" – כאשר יקויים היעוד "הן גאלתי אתכם אחרית כבראשית", בקרוב ממש.

תורה חדשה ועולם חדש

כִּי־הִנְנִי בּוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְאָרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא תִזְכְּרֶנָּה
הָרְאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלִינָה עַל־לֵב:

(ישעי' סה, יז)

לעתיד לבוא:

פרש"י: יתחדשו השרים של מעלה ויהיו שרי ישראל שרי עליונים ושרי האומות תחתונים, וכן בארץ, ויש אומרים שמים חדשים ממש וכן עיקר כי מקרא מוכיח כי כאשר השמים החדשים וגו'.

בשיחת ש"פ בלק תשד"מ³⁸ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

חידושו של מלך המשיח במציאות הבריאה הוא – "וקרקר כל בני שת", היינו, שפועל שינוי ביסוד ("שת", שממנו הושתת כו') דכל מציאות הבריאה, ומכיון שכן, הרי כל מציאות הבריאה היא מציאות חדשה לגמרי...

כלומר: בפועל ובגלוי – קיימת מציאות של בנין חדש ע"ג יסוד ישן, אמנם, בנין חדש לאמיתתו הוא – כאשר גם היסוד וההשתתת דכל הבנין חדשים הם.

והענין בזה:

ענינו של מלך המשיח הוא בחי' יחידה, ומכיון שכן, נמצא שכל הענינים דלעתיד לבוא יהיו מצד בחי' היחידה.

ולכן, בנוגע לתורה – יהי' הענין ד"תורה חדשה מאתי תצא", היינו, לא רק תוספת עילוי, כי אם ענין חדש לגמרי, ענין הקשור עם בחי' היחידה.

ומזה נשתלשל גם בנוגע למציאות העולם – "אסתכל באורייתא וברא עלמא" – שכאשר ההסתכלות היא ב"תורה חדשה", אזי בדרך ממילא נעשים "השמים החדשים והארץ החדשה".

³⁸ תו"מ ע' 2118.

בזמן הזה:

בנוגע החידושים בכלל מבאר שם:

מכיון שפעולתו של מלך המשיח תהי' באופן של חידוש . . מובן, שגם מעשינו ועבודתנו לקרב ולזרז את ביאת מלך המשיח צריכים להיות באופן של חידוש דוקא.

כלומר: אין להסתפק בכך שמוסיפים עוד ענין ועוד ענין לגבי העבודה דאתמול, אלא העבודה צריכה להיות באופן של חידוש הענין כולו, בנין חדש המבוסס ומושתת על יסוד חדש – "חדשים" ממש.

בנוגע תורה חדשה מבאר בלקו"ש חכ"ט³⁹:

כידוע הפירוש ב[תלמודו בידו] . . שע"י הלימוד בעוה"ז זוכים ללמוד ולהשיג פנימיות התורה (בג"ע), וע"פ מ"ש בתניא רפ"ז י"ל שעד"ז הוא בנוגע לתורתו של משיח . . שההכנה לזה הוא ע"י לימוד התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, בזמן הגלות.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה כימי צאתך תשל"ט⁴⁰:

בדור האחרון, נעשה היציאה ממצרים נעלים עוד יותר . . וע"י העבודה דיציאת מצרים שבימים האחרונים שלפני ביאת המשיח, שהיציאה ממצרים בימים אלו היא גם מהמצרים הכי נעלים, יזכו בקרוב ממש לגאולה העתידה שאז תהי' היציאה מכל המיצרים וההגבלות.

...והנה זה שלעת"ל תהי' היציאה מכל המיצרים וההגבלות, הוא בנוגע לכל הענינים. שכל הענינים דלע"ל יהיו באין ערוך לגבי כמו שהם עכשיו . . והן בנוגע להמשכת וגילוי אלקות...

והענין הוא, דבזמן הבית, שהי' אז גילוי אלקות . . העבודה דקיום התומ"צ היתה ע"פ טעם ודעת. ואף שגם אז הי' הציווי ואהבת גו' . . מ"מ, מכיון שראו אז גילוי אלקות במוחש, גם בהמס"נ שהיתה אז, הי' מדידה והגבלה דטעם ודעת. ועד"ז בזמן הגלות כשלא הי' התגברות החושך כ"כ. משא"כ בדרא דעקבתא דמשיחא, שבכל יום נעשה התגברות החושך, וישנם כמה נסיונות, ובפרט הנסיון דאל יבוש מפני המלעיגים, ומכ"ש כשהמלעיגים הם אנשים פחותים וריקים, שזוה קשה מאד לסבול, הנה זה שעומדים בנסיונות אלו, הוא עבודה דמסירת נפש שלמעלה ממדידה והגבלה. וזהו שהעבודה שבדרא דעקבתא דמשיחא, ובדור זה גופא – בהסיום דזמן הגלות, היא

³⁹ ע' 311 הע' 22 (עמ"ש "גרייטן זיך" ותלמודו בידו*) צו לימוד התורה מפי משיח צדקנו, וואס דעמולט וועט זיין "תורה חדשה מאתי תצא".

⁴⁰ סה"מ מלוקט ח"ג ע' קכ ואילך.

נעלית יותר (בענין זה) מהעבודות שהיו עד עכשיו, ובאופן דאין ערוך, ועד שהיא עבודה חדשה, כי עניני העבודה שבדורות הקודמים, הי' להם איזו שייכות לטעם ודעת (מדידה והגבלה דכחות הגלויים), והעבודה שבסיום זמן הגלות היא העבודה דמס"נ שמצד פנימיות הנשמה.

וע"י העבודה שבזמן הגלות בכלל, ובפרט ע"י העבודה שבסיום הגלות, שהעבודה אז היא מצד פנימיות הנשמה, עי"ז ממושיכים הפנימיות דלמעלה, ועד פנימיות עתיק, ועי"ז יהי' חידוש גם בתורה . . [ויש לומר, שגם ענין זה נעשה ע"י העבודה שבסיום הגלות, דכאשר העבודה היא באופן דמס"נ אזי לימוד התורה הוא לשמה]. ועי"ז נעשה חידוש גם בהבריאה...

בית שלישי

וַיַּעֲתֶק מִשָּׁם וַיִּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא
שְׁמָהּ רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי־עָתָה הִרְחִיב יְיָ לָנוּ וּפְרִינוּ
בְּאֶרֶץ:

(פ' תולדות כו, כב)

לעתיד לבוא:

ברמב"ן⁴¹ מפרש: ...יש בדבר ענין נסתר בתוכו כי בא להודיע דבר עתיד, כי באר מים חיים ירמוז לבית אלקים אשר יעשו בניו של יצחק. . וקרא הא' עשק ירמוז לבית הראשון אשר התעשקו עמנו ועשו אותנו כמה מחלוקות וכמה מלחמות עד שהחריבוהו, והב' קרא שמה שטנה שם קשה מן הראשון והוא הבית השני. . וכל ימיו היו לנו לשטנה עד שהחריבוהו וגלו ממנו גלות רעה, והג' קרא רחובות הוא הבית העתיד שיבנה ב"ב והוא יעשה בלא ריב ומצה, והאל-ירחיב את גבולנו. . וכתוב בבית הג' ורחבה ונסבה למעלה למעלה, ופרינו בארץ שכל העמים יעבדוהו שכם אחד.

בשיחת י"ב תמוז תשי"ד⁴² מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהטעם שדוקא בית השלישי יהי' לה קיום נצחי, היינו משום שאז יהי' העולם בתכלית הזיכוך (עד שהגשמי עצמו יהי' מונע את האדם מלעשות עבירה), ויהי' כלי לעצמו"ה ית' – והיינו משום שהזיכוך יהי' באופן שהעולם עצמו הוא מזוכך.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

איז די עבודת ההכנה צו מקרב זיין די גאולה, איז ניט מספיק די עבודה פון אברהם'ן, ד.ה. באנוגענען זיך מיט דעם זמן פון תורה ותפלה וקיום המצוות, און דערנאך איז נהי' ככל הגוים, נאר דערנאך בשעת מען האט צוטאן מיט עניני הרשות, ערשט יעמולט

⁴¹ פסוק כ.

⁴² שיחות קודש ע' שלה. תורת מנחם ע' 83 ואילך. ובכ"מ.

הויבט זיך אן די אמת'ע עבודה, דברים האסורים מבטל זיין און פון דברי הרשות מאכן קדושה, אויפהויבן דעם מטה למעלה.

און דורכדעם וואס מיר וועלן גיין אין די דרכים פון יצחק'ן, וואס ער האט געהאלטן אין איין גראבן, איין מאל און נאכאמאל ביז אז אויך אבימלך מלך גרר האט מודה געווען . . דורכדעם וועלן מיר צוקומען צום באר רחובות, רחובות לשון רבים, אז יענער מיט אים צוזאמען וועלן זאגן כי הרחיב הוי' לנו, ביידע צוזאמען וועלן דאנקען דעם אויבערשטן פאר דעם וואס זיי האבן ליכטיק געמאכט אין נאך א חלק אין וועלט און זיי האבן מקרב געווען דעם למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני, ישועת הוי' כהרף עין, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

ובאו"א מבאר בלקו"ש חכ"א⁴³:

קען מען דאך מיינען, אז וויבאלד די שלימות הבית וועט ערשט זיין לעתיד לבוא, איז ח"ו אונזער איצטיקע עבודה ניט תופס מקום, האט ניט קיין חשיבות ח"ו –

באווארענט דער רמב"ם, אז אדרבה – "בלילי שבת אין בידם אור אלא בודקין בנרות הדלוקין שם מערב שבת":

אין דעם זמן פון "יום שכולו) שבת" איז "אין בידם אור" – "נר מצוה ותורה אור", זיי זיינען "שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ"; און די ליכטיקייט וואס איז דעמולט דא נעמט זיך דוקא פון די נרות (מצות) וואס מ'האט אנגעצונדן "מערב שבת" – אין זמן הגלות.

די שלימות פון בית השלישי איז וואס דעמולט וועט נתגלה ווערן דער עילוי פון דער איצטיקער עבודה – מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות.

און דאס גיט א זירו ויעידוד אין דער עבודה פון א אידן צו אויפשטעלן דעם מקדש ומשכן רוחני ביי זיך – "ושכנתי בתוכם – בתוך כל אחד ואחד מיראל" –

וואס דאס ברענגט דעם בנין בית המקדש השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

⁴³ ע' 243 (פ' ויקהל שיחה א' ס"י).

חיבור בורא ונברא

וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֶלֶּהֵינוּ זֶה קִנְיֵנוּ לֹא וְיִוָּשְׁעֵנוּ זֶה
 יְיָ קִנְיֵנוּ לֹא נִגְלֶה וְנִשְׁמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ:

(ישעי' כה, ט)

לעתיד לבוא:

איתא במדרש רבה⁴⁴: זה קלי ואנוהו. אמר רבי ברכי' בא וראה כמה גדולים יורדי הים. משה כמה נתחבט ונתחנן לפני המקום עד שראה את הדמות. . החיות הנושאות את הכסא אינן מכירות את הדמות. . ועולי הים כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה קלי ואנוהו. אמר להם הקב"ה לישראל בעולם הזה אמרתם לפני פעם אחת זה אלי. אבל לעתיד לבא אתם אומרים אותו דבר ב"פ שנאמר ואמר ביום ההוא...

בשיחת אחש"פ תשי"ז⁴⁵ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שקי"ס היתה הכנה למתן תורה, שאז נעשה החיבור דנברא עם בורא (שאז נתבטלה הגזירה שהעליונים לא ירדו למטה וכו') – אמנם רק בעניני תומ"צ (שנתגלתה אז רק גליא דתורה). [וכמו החיוב לעמוד מפני העוסק במצוה – שזהו "מפני ה' השוכן ומתלבש בנפשו בשעה זו" – הוא דוקא מפני "עוסק במצוה", אבל לא מפני עוסק בדברי הרשות אפילו כאשר עושה זאת "לשם שמים" ובאופן ד"דעהו"].

ולכן היו רק נסים גלויים באופן של שידוד הטבע (גליא דקוב"ה), אבל לא ניסים הנסתרים בלבושי הטבע עצמם (שעכשיו אין חיבור אלקות עם עניני הטבע).

משא"כ לע"ל ש(תתגלה פנימיות התורה) אז יהי' החיבור דנברא ובורא לא רק בענינים של תומ"צ בלבד, אלא יהי' גילוי אלקות בכל הענינים הגשמיים, גם קודם עשיית המצוה בהם – שזהו"ע ב"פ זה – הנה אז יתגלו גם הניסים הנסתרים המלובשים בלבושי הטבע עצמם (סתים דקוב"ה).

⁴⁴ שמות ספכ"ג.

⁴⁵ תו"מ ע' 288 ואילך.

בזמן הזה:

ומבאר שם⁴⁶:

איתא בתניא אז אלע גילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות. איז די הכנה צו די גילויים דלעתיד, ב"פ זה, דער גילוי אויך אין די דברים הגשמיים, איז דאס דורך די עבודה עכשיו אין בכל דרכיך דעהו. ניט נאר אין ענינים פון תומ"צ, נאר אויך אין די דברי הרשות זאל זיין דעהו.

ווארום הגם אז איצטער איז דאך אין די עניני העולם אלקות בהעלם כנ"ל, מ"מ דורך די התבוננות אין די ענינים פון פנימיות התורה – התחלת הגילוי דלעתיד – אז לית אתר פנוי מיני' ואין עוד מלבדו, ווי חסידות טייטשט אז ס'איז ניטא קיין זאך אויסער אלקות, אז אלע עניני העולם זיינען מערניט ווי אלקות, דורך דעם קען זיין די אמיתית העבודה אין בכל דרכיך דעהו, ניט נאר שיהיו עשיותיו לשם שמים נאר אז אין זיי אליין זאל זיין דער דעהו, ווארום ער הערט אן דעם חיות אלקי וואס דאס איז דער עיקר מציאותו של הנברא, וואס דאס איז א הכנה צום גילוי ב"פ זה שיתגלה לעתיד במהרה בימינו.

⁴⁶ שיחות קודש ע' שו.

מעלת הנקבה

עֲדַמְתִּי תַתְחַמְקִין הַבַּת הַשְּׁוֹבְבָה כִּי־בָרָא יי חֲדָשָׁה
בְּאָרֶץ נִקְבָּה תְּסֻבֵּב גְּבֵר:
(ירמי' לא, כא)

לעתיד לבוא:

פרש"י: [עד מתי] תסתרי ממני שאת בושה לשוב אלי מפני דרכך הנה חדשה נבראת בארץ שהנקבה תחזור אחר הזכר לבקשו שישאנה [והיינו שלא כעכשיו ש"דרכו"⁴⁷ של איש לחזר על אשה ואין דרכה של אשה לחזר על איש"].

ע"פ חסידות "היינו"⁴⁸ שיתעלה בחינת המקבל ויהי' למעלה מבחי' דכר המשפיע אשת חיל עטרת בעלה כו' מחמת שסוף מעשה במחשבה תחלה כו' (שם ב"ן שרשו למעלה משם מ"ה כו').

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש ח"ל⁴⁹:

זכר ונקבה – איש ואשה – מורים גם על שני אופנים בעבודת השם, עבודת המוח ועבודת הלב. וע"ד החילוק בזה בין איש ואשה, שעיקר ענין המוחין (והלימוד) הוא בהאיש, וייחודה של האשה (לגבי האישה) הוא בענין הרגש והמדות.

ומעלה בכל אחד:

מעלת המוחין והשכל היא – שהאדם רואה ותופס בעין שכלו אמיתית הדבר כמו שהוא (בלי תערובת "שוחד" ונטיות טבע האדם); משא"כ רגש האדם ומדותיו "תופסים" הדבר בהתאם לנטיות ורצונות האדם;

⁴⁷ קידושין ב, ב.

⁴⁸ לקו"ת שה"ש טו, ג.

⁴⁹ ע' 144 ואילך (שיחה ג' לפ' ויצא).

ולאידך יש מעלה במדות על השכל, כי טבע השכל הוא ענין הקרירות, בלי התפעלות, ובמילא במדידה והגבלה; משא"כ כשיש לאדם רגש באיזה ענין, הרי מצד החמימות וההתפעלות בזה התקשרותו והתעסקותו בהענין היא בתוקף גדול...

סדר הבריאה בכלל הוא באופן ד"הוא ימשל בך" (זכרים קודם לנקבות) – כי הסדר הרצוי הוא, אשר המוח ישלוט על הלב, כלומר, המדות צריכות להיות (אבל צ"ל) מונהגות ע"י השכל. כי אם ילך האדם אחרי נטיות לבו, עלול הדבר להזיק לא רק למוח שבראש אלא גם לרגש שבלב עצמו; ורק כאשר המדות מונהגות ומודרכות ע"י השכל שבמוח, אזי חמדת הלב (ובמילא הנהגת האדם) היא כדבעי.

אמנם לפעמים ישנו מצב שהאדם מוכרח לעבוד את קונו למעלה מכפי הסדר דטעם ודעת, והוא כאשר רבו ההעלמות וההסתרים ומנגדים לעבודת השם, שאז אינו מספיק לעבוד את ה' באופן מדוד ומוגבל ע"פ טעם ודעת, אלא זקוקים לעבודה נעלית יותר, שלמעלה מהגבלת השכל. וזה מתגלה בעבודת הלב דוקא (וכידוע שעצם הנפש מתגלה בלב דוקא, ולא במוח)...

וי"ל שזהו גם אחד הביאורים בזה שלעתיד לבוא "נקבה תסובב גבר" – כי, כל הגילויים דלעתיד לבא תלויים "במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות", והיינו שאז יתגלו כל העילויים שנעשו על ידי עבודתנו בזמן הגלות. ואחד מהעילויים העיקריים בהעבודה בזמן הגלות – ובפרט בגלותנו זה האחרון (גלות עשו, אדום) שרבו בו ההעלמות וההסתרים וכו' – היא העבודה דמסירת נפש, שלמעלה מטעם ודעת, המתגלית בעיקר בלב.

לילה כיום יאיר

וְהָיָה אֹרֶז־הַלְבָּנָה כְּאֹרֶז הַחֲמָה וְאֹרֶז הַחֲמָה יִהְיֶה
שְׁבַע־יָמִים כְּאֹרֶז שְׁבַע־יְמֵי הַיָּמִים בְּיוֹם חֲבֹשׁ יְיָ אֶת־שֶׁבַר
עֲמֹו וּמַחֲזֵץ מִכְתּוֹ יִרְפָּא:
(ישעי' ל, כו)

לעתיד לבוא:

בלקו"ת, בד"ה והי' אור הלבנה כו'⁵⁰, מבאר כ"ק אדמו"ר הזקן:

הנה כאור שבעת הימים פי' במדרש רבה סדר בא ס"פ י"ח כאור שברא הקב"ה בתחלה וגנוז בגן עדן, והנה שבעת ימי בראשית הם ז"ת דעתיק . . ואור שבעת הימים פי' האור והחיות של ז"ת והיינו בחי' ג"ר דעתיק כי חכמה נק' אור . . והוא למעלה מבחי' שבעת הימים עצמון...

איתא נערים פני זקנים ילבינו, כי הנה זקנים הוא כמארז"ל איזהו זקן שקנה חכמה . . שקנין והתהוות החכמה נמשך מבחי' דיקנא . . והנה הנערים הם למטה הרבה מבחי' ומדרגת זקן . . אך לע"ל שיהי' עליות העולמות ע"ז אמר נערים פני זקנים ילבינו שגם בחי' הנערים יתעלו כ"כ עד שיהיו למעלה מבחי' זקן שקנה חכמה . . שבחי' הנער יתעלה כ"כ עד שיהי' בן מאה שנה שהוא למעלה מבחי' ומדרגת זקנה ושיבה דעכשיו שהוא בן ע' שנה דהיינו ז"ת דכתר, אבל בן מאה שנה היינו גם ג"ר דכתר עם ז"ת שהם ע"ס דכתר הכלולים מעשר . . והיינו כי בחי' נער הוא בחי' יוסף שהוא יסוד ז"א יתעלה ביסוד דעתיק וגם למעלה יותר וכמ"ש הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד אותיות אדם בחי' א"ק.

וזהו והיה אור הלבנה כאור החמה כי חמה ולבנה הן בחי' ב' נערים הנ"ל כי יהושע בן נון נער לפני יהושע כפני לבנה ויוסף שהוא יסוד נק' ג"כ חמה . . ולעתיד תתעלה המל' שהיא בחי' לבנה שעכשיו לית לה מגרמה כלום רק שמקבלת מאור החמה הנה לעתיד תתעלה להיות כאור החמה שיהיה לה אור עצמי כמו אור החמה ואור החמה יסוד ז"א יתעלה ביסוד דעתיק ולמעלה יותר (ביסוד דא"ק כו') עד שיהיה שבעתים

⁵⁰ פ' צו ט, ב ואילך.

כאור שבעת הימים פי' אור שבעת הימים היינו ג"ר דעתיק כמש"ל והוא יתעלה שבעתים כאור שבעת הימים . . ובפי' והיה אור הלבנה כאור החמה יש ב' פירושים א' שאור הלבנה יהי' כמו אור החמה דעתה הב' שגם אור הלבנה יהי' כמו אור החמה דלעתיד שהוא שבעתים כאור שבעת הימים...

בזמן הזה:

בשיחת י"ט כסלו תשח"י מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א⁵¹:

דער אור קודם החטא שימש ל"ו שעות. די י"ב שעות היום פון פרייטיג מון די כ"ד שעות פון שבת, און דערנאך במוצ"ש איז געווארן חושך . . און פון יעמולט אן גייט אן א מלחמה צווישן בני אור און בני חושך . . ביז לע"ל וואס יעמולט וועט זיין והי' אור הלבנה כאור החמה, עס וועט ניט זיין קיין חילוק צווישן לילה ויום, ווארום עס וועט זיך אויפטאן אז החושך עצמו יאיר...

און דעם ענין גרייטן צו אידן ע"י עבודתם בשית אלפי שנין וביחוד בזמן הגלות, דורך דער עבודה פון בירור וזיכוך הגשמיות והחומריות, אתהפכא חשוכא לנהורא.

ד. ה. אז באמת טוט מען דעם ענין אויף שוין איצטער. בשעת א איד טוט אין דער עבודה פון בכל דרכיך דעהו, פועל'ט ער א בירור וזיכוך אין דעם גשם און ער פועל'ט אז דער חושך אליין הויבט אן לייכטן. נאר איצטער אזוי ווי עס איז דא א אחיזה ללעו"ז קען דער ענין ניט זיין בגילוי, איז נתגלה ווערן וועט דאס לעתיד לבוא. אבער דער ענין טוט זיך אפ שוין איצטער.

וכהמשל הידוע מאבן טוב הסגור בתיבה, איז דאך דער אבן טוב שוין איצטער דא, מען דארף נאר ווארטן ביז מען וועט עפענען די תיבה וועט מען אים קענען זעהן.

און די עבודה וואס זי וועט ברענגען דעם והי' אור הלבנה כאור החמה, איז דאס ניט די עבודה פון התבודדות, ער וועט זיך מתבודד זיין פון וועלט, וכל עבודתו וועט זיין נאר מיטן נה"א, און דעם גוף ונה"ב וועט ער ברעכן ע"י תעניתים וסיגופים, איז ניט דאס איז די עבודה. נאר כמאמר הבעש"ט ע"פ עזב תעזב עמו, אז מען דארף דעם חומר אליין מאכן פאר א כלי צו אלקות.

מען דארף זיך ניט פורש זיין מעניני העולם נאר מען דארף זיי טאן ווי מען דארף. וכמו באכילה, ער זאל עסן לשם שמים בכדי שיוכל לעבוד את הוי' בכח האכילה ההיא, אדער אין א העכערן אופן, ביז אז אין דעם גשמי אליין איז דער תענוג המאכל זאל ער אין דעם הערן דעם טעמו וראו כי טוב הוי'.

⁵¹ שיחות קודש ע' צד-צה, תורת מנחם 217 ואילך.

איי ווי קומט אז דער טוב הוי' ותענוג אלקי זאל זיך הערן אין דעם גשמי? איז דאך אבער ידוע אז דער גאנצער חילוק בין שמים וארץ – רותניות וגשמיות – איז נאר אין גילויים. אבער לגבי עצמות איז הכל בשוה, ואדרבה דער עיקר הדירה איז בתחתונים דוקא וכמבואר באריכות בתניא פל"ו. ומצד זה קען ער אין גשמיות הערן עצמות.

אבער איצטער איז דאס נאר א הכנה, וואס דורך דער עבודה איצטער, וועט זיין דער עיקר הגילוי דערפון לע"ל, שתהא הנשמה ניוזנית מן הגוף און עס וועט זיין אשת חיל עטרת בעלה.

מעשה גדול

וְעֵשִׂיתִי אִתְּם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד
 יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה-עוֹד לְשְׁנַי גּוֹיִם וְלֹא יִתְּצוּ
 עוֹד לְשְׁתֵּי מַמְלָכוֹת עוֹד . . וְעַבְדֵי דָוִד מֶלֶךְ עָלֵיהֶם
 וְרוּעָה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם
 (יחזקאל לו, כב. כד)

לעתיד לבוא:

פי' הפשוט הוא⁵², "דבישראל היו ב' ממלכות, מלכות בית דוד ומלכות בית יוסף (אפרים), שמלכי בית דוד היו משבט יהודה ומלכי בית יוסף היו משבט יוסף, אבל לע"ל לא יהיו עוד שתי ממלכות, אלא רועה אחד יהי לכולם", "הוא מלך המשיח, יהי משבט יהודה דוקא".

ומבאר כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע⁵³, שבעבודת האדם "יוסף ויהודה הם תלמוד ומעשה".

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה ועבדי דוד תשמ"ו⁵⁴, ש"נמנו וגמרו תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה". וממשיך:

אמנם כ"ז הוא רק בזמן הזה, אבל לע"ל יהי מעשה גדול . . דהנה לע"ל . . ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ולכן תהי' אז העבודה רק בעליות . . בקדושה גופא, ושלמויות העילוי הוא שהעבודה תהי' למעלה גם מבחי' התענוג, כ"א עבודת ה' מתוך קבלת עול, למלא רצונו של הקב"ה. ועוד, כי בזמן הזה עדיין נמצאים במיצרים וגבולים דקדושה, וישנם גדרים של מעלות וכו', ואומרים דיש מעלה במעשה ויש מעלה בתלמוד, אבל לע"ל שתהי' יציאה מכל המיצרים וגבולים, הנה אז אין שייך לומר מעלות, אלא רק אמיתית העבודה, שעובדים את ה' בקבלת עול בלי שום פניות, גם לא פניות דקדושה . . כי גם לע"ל יהיו ב' ממלכות דיהודה ויוסף, היינו ב'

⁵² מאמרים דלהלן.

⁵³ מאמר ד"ה ועבדי דוד תרצ"ט (סה"מ ע' 191 ואילך).

⁵⁴ סה"מ מלוקט ח"ב ע' רכג-רכד (ועיין ג"כ מאמר ד"ה ויגש בסה"מ מלוקט ח"ה).

אופני העבודה דתורה ומצוות, ואדרבה, אז יהי' תכלית השלימות דלימוד התורה . . . ובוה הוא החידוש, דאעפ"כ עבדי דוד מלך עליהם, מעשה גדול, שכל העבודות אז (גם לימוד התורה) יהיו באופן דמעשה וכפי', היינו למעלה מכל המיצרים וגבולים.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

כל הגילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתינו. ועד"ז יובן גם בענין זה דועבדי דוד מלך עליהם, שזה נעשה ע"י ההכנה בעבודת האדם בזמן הזה. וי"ל שזהו מ"ש הרמב"ם שם, שתחלת העבודה היא שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לעבודה לשם חיי עוה"ב, ועד שסוף סוף בא לשמה, לעבודה כאברהם אבינו, שקראו הקב"ה אוהבו. דמזה שענין זה נפסק להלכה בספר הרמב"ם, מובן שענין זה נדרש מכאן"א מישראל, ומבקש לפי כוחם, דישנם הכחות בכאן"א מישראל להגיע לעבודה זו. ואולי י"ל ע"ד הרמז, שזה שהנ"ל הוא הכנה אל הגילויים דלעתיד, נרמז במ"ש הרמב"ם ענין זה בפרק עשירי מהלכות תשובה, דידוע דענין התשובה הוא החידוש דלע"ל, כמאמר משיח עתיד לאתבא צדיקייא בתיובתא. דמזה מובן, שע"י עבודה זו דלשמה בתכלית השלימות (עשר), באים להגילוי דלע"ל, ועבדי דוד מלך עליהם.

ופרצת⁵⁵

וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְרַיִם הָאָרֶץ וּפְרֻצַת יָמָה וְקִדְמָה וְצַפְנָה
וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל־מְשַׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזֶרְעֶךָ:

(פרשת ויצא כח, יד)

לעתיד לבוא:

בשיחת אחש"פ תשי"ז⁵⁶ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

גם המשכת ברכתו של הקב"ה בארץ ישראל היא באופן שלמעלה מהטבע – כמו"ש "והריקותי לכם ברכה עד בלי די", באופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", והיינו, שאע"פ שישנה ההגבלה דד' רוחות, מ"מ, ה"ז באופן ד"פרצת", פריצת כל הגבולים, כפי שיהי' בגילוי ובשלימות בגאולה העתידה.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

כיון שההכנה לכל העילויים דלעתיד לבוא היא בזמן הגלות, הרי מובן, שגם כאשר נמצאים עדיין בזמן הגלות, צריכה להיות הנהגת בני" בארץ ישראל באופן ד"ופרצת".

בני" שנמצאים בארץ ישראל אינם צריכים להתפעל מטענותיהם של הגוים, כיון שאין לגוים שום שליטה על בני", ואין להם שום שליטה על ארץ ישראל, כמודגש בהדין ש"אין קנין לעכו"ם בארץ ישראל".

הסיבה לכך שבני" גלו מארץ ישראל היא לא בגלל שהגוים גרשו אותם מארץ ישראל; ובמילא, לא הגוים הם אלו ששייבו את בני" לארץ ישראל. וכפי שהתבטא בשעתו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע "לא ברצונונו אנו יצאנו לגלות ולא ברצונונו אנו – נצא מן הגלות".

ארץ ישראל ניתנה ושייכת לכאו"א מישראל, "הקטנים עם הגדולים", והקב"ה ממשיד להם ברכתו – "ברוכים אתם לה' עושה שמים וארץ" – בכל המצטרך להם,

⁵⁵ ועיי' ג"כ להלן ע' 92.

⁵⁶ תורת מנחם ע' 334.

ברוחניות ובגשמיות גם יחד, ועד לאופן ד"עולמך תראה בחייך" – "חיי עוה"ב", ע"י הנהגתם ע"פ התורה, שזהו הצינור והכלי להמשכת ברכותיו של הקב"ה.

ועוד זאת – שההשפעה לבני" בארץ ישראל היא ה"שער" שדרכו נמשכת ההשפעה לכל הארצות דשבעים אומות העולם.

ויה"ר שיראו בפועל ובגלוי את המשכת ברכותיו של הקב"ה לכל בני" שבארץ ישראל באופן "אז ס'זאל זיך גיסן" "עד בלי די", ועי"ז יתוסף עוד יותר בעבודתם של בני" למחר ולזרז את קיום היעוד "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד".

ובשיחת כ"ף מנחם-אב תש"ח⁵⁷ מבאר:

כאשר מדברים על זה עם בעלי-עסקים, שואלים הם, שלכאורה ה"ז סתירה מיני' ובי':

מחד גיסא – הרי הוא סוחר שצריך לעסוק במסחר ע"פ תורה, תוך כדי זהירות מכו"כ ענינים, וביחד עם זה, דורשים ממנו שכאשר מדובר אודות ישיבה על טהרת הקודש לנערים או בית לימוד על טהרת הקודש לנערות – ישכח על כל החשבונות, ולא ישאל מה מצבו הכספי ב"מזומן", ומה עם ההבטחות שקיבל על עצמו וכו', אלא יתנהג באופן של "ופרצת"!!

על כך אומרים לו: הן אמת שההנהגה ד"נחלה בלי מצרים" תהי' רק לעתיד לבוא, אבל, הענין ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" – אז ער קלייבט זיך פאנאנדער בין "ימה" ל"קדמה" ובין "צפונה" ל"נגבה", אלא שבוה גופא הנהגתו היא באופן ד"ופרצת" – יכולים לדרוש גם בזמן הזה.

...וכאשר כל אחד בסביבתו ובמדינתו יעסוק באופן ד"ופרצת" הן בנוגע למספר המוסדות, הן בנוגע לכמות התלמידים והתלמידות, והן בנוגע לאיכות הלימודים – אזי מבטיח הקב"ה שמהענין ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" יבואו לקיום היעוד "יעלה הפורץ לפנינו", דא מלכא משיחא, יבוא ויגאלנו ויביאנו ל"נחלה בלי מצרים" בהמרחב העצמי.

⁵⁷ תורת מנחם ע' 242 ואילך.

שמחה

כִּי־בְשִׂמְחָה תֵצְאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבְלוּן הַהָרִים וְהַגְּבֻעוֹת
יִפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עֵצֵי הַשָּׁדָה יִמְחֵאוּ־כָף:

(ישעי' נה, יב)

לעתיד לבוא:

פ' המצודות ש"זהו ההבטחה אשר תצאו מן הגולה בשמחה ותובלון לארצכם בשלום".

בשיחת אחש"פ תשי"ז⁵⁸ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהכוונה בזה היא לא רק על היציאה מהגלות, אלא על כל משך זמן הגאולה.

ומבאר, שהפ' בזה שכל המועדים בטלים לעתיד חוץ מפורים, היינו שלא יהי' להם חשיבות (כשרגא בטיהרא), והיינו מפני ששמחת המועדים היא בהגבלה; משא"כ פורים, שהשמחה היא "עד דלא ידע", בלי גבול, תהא נחשבת גם לעתיד לבוא.

וזהו גם כללות החידוש דלע"ל – שעכשיו כל הענינים הם בהגבלה, ועד שאפילו שמחה, שענינה פריצת גדר, היא בהגבלה, ואילו הענין דבל"ג יתגלה לע"ל. ולכן אמרו חז"ל "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז", כי, ל"מלא שחוק פיו" היינו שמחה בלי גבול, וענין זה אינו שייך בזמן הזה.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

מען האט דאך גערעדט אז באחש"פ איז דער גילוי דלעתיד, און מען האט דאך אויך דערמאנט שכל הענינים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, דארף דאך אויך איצטער זיין שמחה. ניט ווי שמחת המועדים בהגבלה, נאר א שמחה מעין דלעתיד.

⁵⁸ שיחות קודש ע' שו.

שלום

וְהָיָה | בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נָכוֹן יְהִיֶּה הָרַב בֵּית־יְיָ בְּרֵאשׁ
הַהָרִים וְנִשָּׂא מַגְבָּעוֹת וְנִהְרָוּ אֱלֹוֵי כָּל־הַגּוֹיִם:

(ישעי' ב, ב)

לעתיד לבוא:

במאמר ד"ה פדה בשלום⁵⁹ מבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי:

וזהו בחי' השלום שלמעלה מן המלחמה כדוגמא דלעתיד שיהי' בחי' ביטול בעצם בכל הברואים גם בבחי' הרע דנוג"ה מצד גילוי אלקות ביותר וכמ"ש לא ירעו ולא ישחיתו אר"י כבקר יאכל תבן כו' וכן באוה"ע כתיב ונהרו אליו כל הגוים כו' בבחי' ביטול עצמם שלא ע"י מלחמה כלל כמ"ש ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו' ולא כמו בימי דוד ויהושע שכבשו ע"י מלחמה כו' וזהו לפי שבמשיח יהי' התגלות דבחי' פנימיות ע"י בחי' ג"ר כו' הנק' גלגלתא ששם מאיר מעצמיות אור א"ס והוא למעלה מבחי' הרצון הפשוט מקור כל הרצון דהיינו שלמעלה מבחי' רצון לגמרי כו'...

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה איתא בזהר תשמ"ו⁶⁰:

מעין זה ישנו כבר בזמן הזה (כמאמר טועמי' חיים זכו) בלימוד פנימיות התורה דלית תמן לא מחלוקת ולא קושיא כו'. וכמשנת"ל, שענין זה ישנו אפילו בכל באי עולם (ע"ד שלע"ל לא יהי' עסק כל העולם כולו אלא לדעת את ה'), וכ"ש וק"ו בבני ישראל שהתורה היא ירושה לכולם (כנ"ל בארוכה).

⁵⁹ שערי תשובה נה, ד.

⁶⁰ סה"מ ע' 329. ושם, ש"ע"י העבודה באופן זה זוכים כל ישראל בקרוב ממש למילוי היעוד דכי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, שיהי' גילוי פנימיות התורה, גילוי דעת בוראם כפי כח האדם, ויתירה מזו, באופן דכמים לים מכסים, במהרה בימינו ממש, ובפרט ע"פ ביאור רבותינו נשיאנו שע"י הפצת המעיינות חוצה מביאים את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בעגלא דידין, ובמהרה בימינו ממש".

הודאה על הרע

וְאִמְרָתָּ בַיּוֹם הַהוּא אֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ בִּי יְשֵׁב אִפְךָ

וְתִנְחַמְנִי:

(ישעי' יב, א)

לעתיד לבוא:

פרש"י: אודך כי אנפת בי והגליתני וכפר גלותי עלי ועתה נרצה עוני.

כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א באגרת⁶¹:

ההודאה היא גם על כי אנפת, כי – ישוב אפך ותנחמני, נחמה בכפלים, נחמה מצד עצמה ואפך אשר נהפך לנחמה...

ובלקו"ש ח"ט⁶² מבאר:

נוסף אויף דער נחמה וואס עס ווערט נתגלה די תועלת וטובה פון עצם החורבן וגלות – ווי דאס אלץ איז געווען כדי עס זאלן נתגלה ווערן די גילויים פון דער גאולה העתידה, ווערט אויך נתגלה די מעלה ועילוי אין דער הוספה ("לקו בכפליים") פון חורבן וגלות (און דאס גופא אין אן אופן פון "נחמה בכפליים"), ד.ה. ניט נאר וועט זיך אָנהערן אז ס'איז כדאי גודל הירידה והגלות אבי צו צוקומען צו דער הוספה והידור אין זמן הגאולה, נאר מען הערט אן די טובה ומעלה אין דער הוספה בחורבן וגלות גופא – און אויף דעם זאגט מען "אודך ה' כי אנפת בי".

בזמן הזה:

ומבאר בשיחת י"ט כסלו תשי"ד⁶³:

ההכנה לזה – עי"ז שעבודתו הפרטית של כאו"א היא באופן שאינו מתיירא מפני הצער והיגיעה שבעבודתו, ואז מובטח לו שעבודתו תהי' בהצלחה, וגם מובטח לו –

⁶¹ אג"ק ח"כ אגרת ז'תשכה.

⁶² ס"ע 78 (שיחה לשבת נחמו בסופו).

⁶³ תורת מנחם ע' 256.

כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר – שכל זה ימשיך ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים, בהמצטרך לו ולבני ביתו.

ובאו"א מבאר בשיחת כ"ף מנחם-אב תשי"ב⁶⁴:

"כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" הייסט אז אלעס איז לטב, אלעס איז כדי עס זאל ארויסקומען דערפון טוב, אבער דאס מיינט ניט אז אלעס וואס פאסירט איז אליין טוב, עס קאן זיין עס זאל זיין א זאך וואס זי אליין איז ניט גוט, און עס זאל זיין א סיבה און בריינגען צו טוב.

דאקעגען "גם זו לטובה", הייסט אז די זאך אליין, וואס ווייסט זיך אויס לכאורה פאר לא טוב, איז באמת טוב...

בכדי אז מען זאל צוקומען צו דעם, אז מ'זאל אנזעהן אין אלץ אז גם זו לטובה, דארף זיין דער ענין ההודאה...

צי מען זעהט טוב צי ניט, דארף זיין די הודאה, אודך הוי' כי אנפת בי, זאגן אויף יעדער זאך אז דאס איז א נס. נסים איז דאך פראן, ס'איז מער ניט וואס אין בעל הנס מכיר בנסו, אבער א נס איז דאך דאס, דארף זיין די הודאה, אז יעדער זאך וואס עס טרעפט, זאל מען זאגען אז דאס איז א נס און אז דאס איז טוב, און דאן איז סוף סוף וועט מען זעהן אויך בעיני בשר אז דאס איז טוב.

ובפרט איצטער, אז אלץ וואס ווייטער, גייט דאך נעענטער צו משיחן, וואס יעמולט וועט מען דאך א ודאי ניט זארגן... וויסענדיק אז אט אט וועט ער אליין זעהען און זאגן אז דאס איז טוב.

⁶⁴ שיחות קודש ע' שטו, שיז. בנוגע לענין ההודאה (בנוגע תחה"מ), ראה להלן ע' 66.

ביטול הרע - ביטול המות

בְּלַע הַמּוֹת לְנִצָּחַ וּמָחָה אֶדְנִי יְיָ דִמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים
(ישעי' כה, ח)

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם | יְיָ צְבָאוֹת . . וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה
אֲעִבִיר מִן־הָאָרֶץ:
(זכרי' יג, ב)

לעתיד לבוא:

פי' רש"י: בלע המות. יכסנו ויעלימנו עולמי' מישראל. ופי' המצודות: אז ישחית ויבטל המיתה לעולם.

ומבאר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע⁶⁵, שהסיבה שלא יהי' מות לע"ל, הוא מסובב מזה שלא יהי' רע לע"ל:

והנה לע"ל כתי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, להיות כי יתמו הבירורי' ויתעלו כל הניצוצות שנפלו בשה"כ. וזהו . . שאין מיתה לע"ל . . בהיות כי אז יהי' תשלום הבירורי' ולכן . . לא יהי' מיתה שהו"ע העלי' היינו בחי' העלאת הניצוצות שנבלעו בהם להיות כי כבר נתעלו.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה בלע המות תשכ"ה⁶⁶:

הטעם . . שע"י חטא עה"ד נעשה מיתה בעולם . . דע"י חטא עה"ד נעשה תערובות טוב ורע . . ומבאר אדמו"ר הזקן, דמכיון שע"י חטא עה"ד נתערב רע בהאדם, לכן, ועתה (לאחרי חטא עה"ד) יש לחשוש פן ישלח ידו גו' וחי לעולם, כי כשיהי' הוא חי לעולם, גם הרע המעורב בו יהי' לו קיום לעולם. ועפ"ז יש לומר, דזה שע"י חטא עה"ד נעשה מיתה בעולם הוא בכדי שלא יהי' קיום להרע, כנ"ל.

ויש לומר, דהמיתה בעולם שנעשתה ע"י חטא עה"ד היא מסובבת מהחטא עצמו. והענין הוא, דענין החיות הוא בקדושה דוקא, משא"כ הרע והטומאה (היפך

⁶⁵ במאמרו ד"ה בלע המות תרכ"ח, סה"מ ע' מ (במהדו"ח ע' נא).

⁶⁶ סה"מ מלוקט ב' ע' רעז ואילך.

הקדושה) הם מות, ולכן, מכיון שע"י חטא עה"ד נתערב רע בהאדם, מות רוחני, מזה נשתלשל בו גם מיתה כפשוטה. וזהו גם מה שלע"ל יהי בלע המות לנצח, דמכיון שאז יתבטל הרע, מות הרוחני, עי"ז יהי במילא גם בלע המות כפשוטו.

וממשיך לבאר (ע"פ המבואר במאמר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע⁶⁷), ש"הטעם על זה שדוקא לע"ל יתבטל הרע (מות הרוחני, ובמילא גם המות כפשוטו) הוא, כי אז יהי גילוי אור נעלה ביותר, שלגבי אור זה, מתבטלים במילא כל המנגדים", כי "הגילוי דלע"ל יהי באופן שלא תהי' יניקה לחיצונים כלל (גם לא מבחינת אחוריים) ויתבטל הרע לגמרי". כי "הגילוי דלע"ל הוא דוגמת המואס ברע בתכלית המיאוס", ש"כשהוא מואס ברע, היינו שהוא מואס ברע בתכלית (דרגת צדיק גמור), אין אצלו שום נתינת מקום לרע, שהרי אדרבא, הוא שונא את הרע ומואס בו בתכלית השנאה והמיאוס".

בזמן הזה:

ומבאר:

והנה ידוע שכל הגילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו. דמזה מובן, דזה שלע"ל יהי גילוי זה שאינו נותן מקום ליניקת החיצונים (בלע המות לנצח) הוא, כמבואר בהמאמר, דע"י שישראל שונאים את הרע בתכלית השנאה, עי"ז נעשה למעלה ואת עשו שנאתי בתכלית השנאה, ומצד שנאה זו יהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, בלע המות לנצח.

והנה מכיון דראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים (ובפרט ששנאת הרע בתכלית היא דרגת צדיק גמור), ואפילו בנוגע לדרגת הבינוני ידוע הפתגם, הלואי בינוני, והענין דבלע המות לנצח יהי' בכל ישראל, מובן מזה, שעבודה זו (לשנוא את הרע בתכלית השנאה) יכולה להיות גם בבינונים, ואפילו באלה שלמטה מדרגת בינוני. דבכאו"א מישראל ישנם זמנים מיוחדים – בשעת התפלה, או בשעת עסק התורה, או בשעה שהוא מקיים מצוה דהוה זהיר בה טפי, או אפילו בשעה שעוסק בדברי הרשות לשם שמים ועאכו"כ באופן דבכל דרכך דעהו – שבשעה זו הוא מוסר את כל מציאותו (ער גיט ז"ק איבער אינגאנצן) לאלקות, ועי"ז אינו שייך לבגדים הצואים, כמו צדיק גמור. ומכיון שיחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, לכן נמשך עי"ז הגילוי שאינו נותן מקום כלל ליניקת החיצונים, בלע המות לנצח.

⁶⁷ שלאחרי ד"ה הנ"ל.

בירור אוכל מתוך אוכל

וְאֶכְלֶתֶם אֶכּוֹל וְשָׂבוּעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא־יִבְשׂוּ עַמֵּי לְעוֹלָם:

(ויאל ב, כו)

לעתיד לבוא:

במאמר ד"ה לא הביט און ביעקב תשכ"א⁶⁸ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[כותב] הרמב"ם שמלך המשיח ילחם מלחמות ה', שמלחמה זו היא ע"ד הענין דנהמא אפום חרבא ליכול, בירור הפסולת, ולאח"ז מסיים שבאותו הזמן לא יהי שם כו' מלחמה. . שתהי' עבודה מתוך מנוחה דוקא. . עי"ז שהעבודה בעניני טוב וקרבת אלקים גופא היא. . מצד הטוב דאלקות בעצם, כיון שהאדם בטל במציאות...

מצינו שלאחרי גמר הבירורים תהי' הסעודה דליתן ושור הבר באופן דבירור אוכל מתוך אוכל, כמו"ש ואכלתם אוכל גו', פי' שתאכלו דבר שכבר נאכל ונתברר...

בנשמות גופא יש בחי' אדם ובחי' בהמה. . זרע אדם קאי על נשמות שעיקרם מבחי' ז"א, שם מ"ה, וזרע בהמה קאי על נשמות שעיקרם מבחי' מלכות, שם ב"ן. ולעתיד לבוא יהיו הנשמות דעתה בבחי' זרע בהמה לגבי הנשמות דלעתיד לבוא, היינו, שגם לאחרי גמר עבודתם בבירור העולם, האכילה שלהם, נעשים בעצמם מאכל (דם ובשר כבשרו) לנשמות דלעתיד, כי, אצל הנשמות דעתה גם ההבנה וההשגה באלקות (שלאחרי ולמעלה מעבודתם בבירור העולם) היא באופן דקרבת אלקים לי טוב, מצד המציאות שלהם, ואין זה אמיתת הענין דהשגת אלקות מצ"ע (שלא ביחס למציאות דלמטה). ולכן, צריכים לחזור ולהאכל (ואכלתם אוכל, מהאוכל יצא מאכל) ולהתברר, להיות בבחי' ביטול במציאות...

בזמן הזה:

ומבאר שם:

⁶⁸ סה"מ ע' 374 ואילך.

עבודת הבירורים שבימות החול, נהמא אפום חרבא ליכול, היא בבירור וזיכוך הפסולת והגסות והחומריות שבעניני העולם. שלא זו בלבד שלא יהיו ענינים אשר לא להו' המה, היפך רצון הו', אלא גם שלא יהיו אפילו תאוות היתר שמצד הגסות והחומריות שבעולם, היינו, שהעבודה היא בהשליה דאון ביעקב ע"י העמל והיגיעה שבעבודת הבירורים. . . אבל העבודה דיום השבת אינה העמל והיגיעה שבעבודת הבירורים. . . כי אם באופן דבירור אוכל מתוך אוכל, שבאוכל עצמו ניתוסף עליו גדול יותר. . . וענינו בעבודת ה', שגם כאשר עובד עבודתו כדבעי (אוכל ללא פסולת), בהבנה והשגה באלקות וברגש של אהבה ויראה, עבודה אמיתית. . . מ"מ, נרגשת מציאותו. . . ולכן צריך לבוא לדרגא נעלית יותר, לשלול גם הרגש דקרבת אלקים לי טוב, אלא להיות בבחי' אין והעדר המציאות, לא רק ביטול היש, אלא ביטול במציאות לגמרי, שזהו אמיתת הענין דוקראת לשבת עונג. . . בחי' אין והעדר המציאות.

יום שכולו שבת

מזמור שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת:

(תהלים צב, א)

לעתיד לבוא:

איתא בסיום מסכת תמיד: בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת
מזמור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה והי' עקב תשכ"ז⁶⁹:

והנה ידוע דשני ענינים אלו, הגילוי דאוא"ס שהאיר גם קודם הצמצום, והגילוי
דהעלם העצמי, יהיו לעתיד לבוא, אלא שאז תהיינה שתי תקופות. וזהו ביאור
המדרשות החלוקות בענין לע"ל, דאמרו עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים
ואמרו העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי, וידוע הביאור, דב' מאמרים אלו הם בנוגע
לזמנים שונים. בתחילה יהי' הגילוי דתענוג המורגש (סעודה), והוא הגילוי דאוא"ס
שהאיר גם קודם, ולאח"ז יהי' הגילוי דתענוג הבלתי מורגש, ועד גילוי העלם העצמי.
ובכללות הוא החילוק בין ימות המשיח לתחיית המתים. דארז"ל דכל הנביאים כולן
לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלקים זולתך, וי"ל
שבימות המשיח יהי' הגילוי דאוא"ס שהאיר בגילוי גם קודם הצמצום, ובעולם הבא
(בתחיית המתים) יהי' הגילוי דבחי' עדין שעליו נאמר עין לא ראתה, העלם העצמי.

בזמן הזה:

כותב כ"ק אדמו"ר הזקן בתניא רפל"ז:

והנה תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס
ב"ה בעו"ה הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות...

ובהערות הרה"ג והרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק ז"ל שניאורסאהן,
אביו של – יבלח"ט – כ"ק אדמו"ר שליט"א:

⁶⁹ סה"מ מלוקט ח"ב ע' סט ואילך.

הב' לשונות, מעשינו עבודתינו, יובן ממ"ש לקמן באגרת הקדש פיי"ב המתחיל והי' מעשה הצדקה כו' ע"ש. וי"ל מעשינו קאי על ימות המשיח ועבודתנו קאי על תחה"מ.

ומבאר בהמאמר שם:

...מבואר באגה"ק שם בענין מעשה הצדקה דזה "שישראל בטבעם הם רחמנים וגומלי חסדים (הוא) מפני היות נפשותיהם נמשכות ממדותיו ית' אשר החסד גובר בהן על מדת הדין כו" . . והיינו, דהגם שטבע החסד שבו הוא . . מצד נפשו האלקית, מ"מ, הצדקה שעושה מפני טבע זה, נק' בשם מעשה הצדקה. ועבודת הצדקה היא שנתנת הצדקה שלו היא יותר גם מהטבע דנפשו האלקית.

ומזה מובן, דהחילוק שבין מעשינו לעבודתינו (בכללות התורה ומצוות) הוא, דגם כשנפש הבהמית שלו מסתרת על הטבע דנפש האלקית, וצריך להתייגע להסיר את הכיסוי וההסתר דנפש הבהמית ולגלות הטבע דנפש האלקית, מ"מ הוא בכלל מעשינו, מכיון שהיגיעה שלו היא רק לגלות הטבע דנפשו האלקית, ועבודתנו הוא שהיגיעה שלו היא יותר גם מהטבע דנפשו האלקית...

י"ל שבפרטיות הגילוי דימות המשיח תלוי במעשינו והגילוי דתחה"מ תלוי בעבודתנו, כי כיון שהגורם שכר המצוה היא המצוה עצמה, הרי המצוה (העבודה) צריכה להיות מעין השכר (ההמשכה שנעשית על ידה). ולכן, המשכת הגילוי דאוא"ס שהאיר גם מקודם נעשית ע"י היגיעה לגלות הטבע דהנשמה שהי' גם מקודם, מעשינו. והמשכת הגילוי דהעלם העצמי, אור חדש, נעשית ע"י היגיעה שלמעלה מהטבע גם דנפש האלקית (שע"ז נעשה אצלו ענין חדש שלא הי' גם מצד נשמתו), עבודתנו.

ועד"ז כותב באגרת⁷⁰:

שנה השביעית, אשר היא שבת לה' . . רמוז בזה ושייך ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים (עיין אבן עזרא וברמב"ן כיום השבת וכו', ויקרא כה, ב).

ומבואר בתורת החסידות, שזהו דרגא היותר נעלית בהשכר דלע"ל הנחלק בכללו לשתי תקופות, התקופה שאין להם מנוחה לעוה"ב, שילכו מחיל אל חיל, ומזה מתעלים לתקופת שבת ומנוחה לחיי העולמים,

וכיון שתכלית השלימות של העולם אז, תלוי במעשינו ועבודתנו כל משך זמן הגלות (תניא ריש פרק ל"ז) מזה מובן שגם בעבודה צ"ל מעין זה,

⁷⁰ אג"ק חח"י ע' (אגרת ו'תק"ז).

ופשוט הוא ע"י שמסיחים עצמם לגמרי מכל עניני העולם, לא רק עולם הגשמי אלא גם עולם הרוחני, ולא רק מטו"ד אנושי אלא גם מטו"ד דקדושה, והעבודה היא למעלה מטו"ד עד עבודת דבכל מאדך, ומרומו במאמר רו"ל, עבודה שלא על מנת לקבל פרס, גם לא פרס רוחני,

שזהו גם ענין הכתוב, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, וכפירוש רבנו הזקן, שהי' אומר בזה"ל, איך וויל זע גאר ניסט, איך וויל ניט דאין ג"ע איך וויל ניט דאין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אז דיך אליין...

וגם על זה נאמר, לא נפלאות היא וגו' לא בשמים היא וגו' וכמרו"ל שם, שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחרי' וללמדה...

וכיון שהובטחנו שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, הרי בודאי שניתנו הכחות על זה, וק"ל.

ומבאר בשיחת יו"ד שבט תשכ"ג⁷¹:

וואס דערפון איז אויך פארשטאנדיק, אז די אלע ענינים פון לע"ל וואס מען וועט זיי האבען בתור שכר, איז דאס דערפאר וואס זיי זיינען א דוגמא פון דער עבודה וואס מען האט געטאן בזמן הגלות, קודם הימים "אשר תאמר אין לי בהם חפץ".

וואס דער שלימות השכר לע"ל איז דאך ווי דער אלטער רבי . . זאגט אז דער עיקר שכר וועט זיין בימות המשיח ובאלף השביעי, וואס דעמולט איז דאך די צייט פון תחה"מ. וואס דאס איז דאך א עיקר אין כל השכר כולו, וואס דערפאר זאגט דאך די משנה און גמרא אין סנהדרין (ר"פ חלק) אז דער כללות הענין צי מ'וועט אויפשטיין לעולם הבא מקבל זיין דעם שכר, היינט דאס אפ אין תחה"מ.

וואס וויבאלד אז דאס איז א שכר כללי, איז דערפון פארשטאנדיק אז אין כל עניני העבודה אין די ימים לפני זה איז דא א תנועה ונקודה כללית וואס דאס איז בדוגמת ענין תחה"מ. וואס בשעת א איד האט צוטאן מיט וועלט, וואס אין וועלט איז דאך דא זאכען וואס זיינען פארבונדן מיט גשמיים און נאך נידעריקער מיט חומריות, איז בשעת מען טראכט זיך אריין בשכל ווייס מען און מ'פארשטייט (ביז וואנעט אז מען קאן דאס אויך פילען) אז דאס איז א ענין וואס האט ניט קיין קיום נצחי...

וואס בשעת ער טראכט זיך אין דערוף אריין, אז דאס איז א זאך וואס איז באגרעניצט אין צייט, איז אפילו בשעת עס איז דא במציאות איז דאס ניט דער אמת'ר ענין פון לעבעדיקייט, ווארום דער לעבן זיינער איז דאך באגרעניצט צו א משך זמן מצומצם ומוגבל.

⁷¹ שיחות קודש ע' 165 ואילך.

**מופתים
ויעודים**

השבת השופטים

וְאָשִׁיבָה שְׁפִטִיךָ כְּבָרְאֵשְׁנָה וְיַעֲצִיךָ כְּבִתְחִלָּה אַחֲרֵי־כֵן
יִקְרָא לָךְ עֵיר הַצֶּדֶק קְרִיָה נְאֻמָּנָה:

(ישעי' א, כו)

לעתיד לבוא:

מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת ש"פ שופטים תנש"א⁷²:

א שופט איז ניט בערך צו דעם נשפט, ער שטייט אן אן ערך העכער פאר אים. . דער שופט פסק'נט דעם דין ומשפט בדרך ציווי וגזירה. . און דער נשפט מוז עס מקבל זיין בקבלת עול. . משא"כ א יועץ איז כשמו – ער גיט אן עצה טובה. . דער יועץ (אלס יועץ) שטייט בערך צו דעם שומע ומקבל העצה, און דעריבער רעדט דער יועץ צו אים. . ווי א גוטער פריינט וואס. . גיט אים אן עצה טובה ווי ער זאל זיך אויפפירן, אן עצה וואס ער (דער שומע) פארשטייט. . אז דאס איז פאר אים (דעם שומע) א גוטע זאך...

דורך "שופטיך" אליין. . פעלט די עבודה פנימית. . וואס קומט דורך "יועצך". ובמילא בלייבט נאך א נתינת מקום ואפשריות. . אויף אן ענין הפכי; דורך "יועצך" אליין, וואס איז אן עצה טובה צו דעם שומע ומקבל, פעלט דער כח התורה וסיוע שלא בערך וואס קומט דורך פס"ד השופט (כנ"ל), ד.ה. אין דעם גילוי אלקות שבזה.

דוקא דורך ביידע ענינים – "שופטיך" און "יועצך" – ווערט אויפגעטאן אז דער אדם עצמו (באופן של התלבשות בפנימיות מציאותו שנתקבל אצלו ע"י "יועצך") פירט זיך לויט די הוראות התורה (ע"י "שופטיך")...

בזמן הזה:

ומבאר שם:

מהאי טעמא גופא וואס עס דארף זיין "יועצך כבתחלה". . איז מובן, אז דאס דארף קומען דורך דער עבודה פון א אידן נאך פאר דער גאולה, אן עבודה לפי ערכו. . בכדי

⁷² ספר השיחות ע' 782 ואילך.

אים צוגרייטן און אים מאכן פאר א כלי מוכשר אויף צו מקבל זיין די גילויים פון ימות המשיח...

ונוסף לזה: ע"פ הידוע אז די תכלית השלימות פון ימות המשיח איז "תלוי במעשינו... און אלע המשכות מלמעלה קומען אין אן אופן פון מדה כנגד מדה. . . איז פארשטאנדיק בנדו"ד, אז בכדי צוקומען און מקבל זיין דעם מצב. . . בימות המשיח, דארף ביי א אידן זיין מעין זה אין זיין עבודה איצטער – אז אידישקייט און תומ"צ זאל ביי אים זיין אין ביידע אופנים: בדרך "שופטיך" – קבלת עול בקיום הוראות התורה, און בדרך "יועצך" – אז די הוראות התורה זאלן ביי אים נתקבל ווערן בפנימיות אזוי ווי אן עצה טובה.

וואס דאס ווערט אויפגעטאן דורך דעם וואס אידן בכל דור ודור פאלגן די "שופטים" און "יועצים" פון זייער דור – כמבואר בפוסקים, אז "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" איז א ציווי עיקרי ויסודי בכל המקומות, אויך בחוץ לארץ, און בכל הזמנים, אויך בזמן הזה (בתור שליחותם של ב"ד הראשונים)...

ושלימות ענין השופט והחכם איז ווען דערצו איז "נהנין ממנו עצה ותושי", אדער אז נוסף צו דעם שופט ורב מורה הוראה בדורו האט ער אויך (באזונדערע) "יועצך" ("עשה לך רב" וכיו"ב), וועלכע גיבן אים עצות אין יראת שמים ועבודת ה'.

און דורך אויספאלגן "שופטיך" – זיין רב מורה הוראה, וואס גיבן די פסקי דינים והוראות התורה, און "יועצך" – טוט מען אויף און מ'ווערט א כלי פנימי (דורך יועצך) . . . אויך די ענינים שלא בערך (שופט), כנ"ל...

וכשם ווי ס'איז דא דער ציווי צו פאלגן די "שופטיך" בכל הזמנים. . . אזוי איז אויך בנוגע צו נביאים – ווי עס שטייט שפעטער אין דער פרשה: "נביא מקרבך מאחיק כמוני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעו", און ווי דער רמב"ם איז מאריך. . . וועגן דער מצוה צו פאלגן דעם נביא...

וויבאלד אז דער רמב"ם ברענגט דאס אין ספר "הלכות הלכות" . . . איז פארשטאנדיק, אז דאס איז א הלכה וואס איז נוגע צו אידן בכל הדורות...

ויש לומר אז דער ביאור בזה איז מובן ע"פ המדובר לעיל בענין "יועצך כבתחלה", אז בכדי מ'זאל קענען אויפנעמען די גילויים פון ימות המשיח, דארף זיין א התחלה בזה אין דער עבודה איצטער – בזמן הזה – בבחי' "יועצך" (ע"ד הנבואה), א המשכה (עצה) וואס ווערט נתקבל בא דעם אדם. . . וואס דאס ערמעגלעכט אים צו אויפנעמען באופן פנימי דעם גילוי אלקות בימות המשיח...

און דעריבער איז א הלכה לדורות – אויך בזמן הגלות. . . אז ס'איז אלעמאל. . . שייך דער ענין פון גילוי הנבואה למטה, ביי א דרגא פון נבואה וואס איז מעין פון נבואת

משה . . שלימות ענין הנבואה . . און נאכמער – בכל דור איז שייך אז "נביא אקים להם גו' כמוך" . . ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובפרט לאחרי וואס "תחזור הנבואה לישראל", וואס איז "הקדמת משיח" . . דעריבער דארף מען וויסן אלס א הלכה . . נאך פאר דער גאולה, אז ס'איז דא די מציאות פון גילוי הנבואה (בא משיח עוד לפני הגאולה), אלס א מעין והתחלה . . צו שלימות גילוי הנבואה לאחרי הגאולה. דאס הייסט, אז דאס איז ניט קיין חידוש וואס וועט זיך אויפטאן ערשט נאך דער גאולה, נאר די התחלה בזה ווערט שוין אויפגעטאן פריער בבחי' "יועציק כבתחלה"...

כהנים לויים וישראלים

וּבְגִפְּן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִים וְהוּא כְּפָרֶחֶת עֲלֵתָהּ נִצָּה הַבְּשִׁילוֹ
אֲשֶׁפְּלֵתֶיהָ עֲנָבִים:

(פרשת וישב מ, י) ⁷³

לעתיד לבוא:

בכל יום (שאומרים בו תחנון) אומרים (אחר סדר ק' התמיד והקטורת): רבון העולמים אתה צויתנו להקריב קרבן התמיד במועדו ולהקטיר הקטרת בזמנה ולהיות הכהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם ועתה בעונותינו חרב בית המקדש ובטל התמיד והקטרת ואין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו...

וע"כ מתפללים "והשב⁷⁴ כהנים לעבודתם..." , שכשיבנה הקב"ה את בית הבחירה, ויקבץ נדחינו לתוכה, שוב נוכל לעשות איש איש עבודתו הק'.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת ש"פ בלק תשכ"ד⁷⁵:

בנוגע לגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו, מודגש הענין ד"כהנים בעבודתן ולויים בדוכן וישראל במעמדן".

ענין זה בא ע"י הקדמת העבודה בזמן הזה, באופן שאצל כל אחד מישראל ישנם גם הענינים ד"כהנים בעבודתן ולויים בדוכן", כמובן מדברי הרמב"ם: "לא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו כו' לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהי' ה' חלקו ונחלתו כו' הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי".

⁷³ ראה שיחת ש"פ וישב תשי"ט (תורת מנחם ע' 303) שכללות החלום הוא רמז על הגאולה ו"שלשה שריגים" קאי (בא' מהפנים) על כהנים לויים וישראלים.

⁷⁴ תפלת מוסף לג' רגלים.

⁷⁵ תורת מנחם ע' 270.

ובפרטיות: "ישראל במועמדם", הו"ע העבודה בעניני הרשות לעשותם כלים לאלקות; "כהנים בעבודתם", הו"ע העבודה בעניני קדושה, בדוגמת הקרבת הקדשים ע"י הכהנים, שהם שלוחי דרחמנא או שלוחי דידן; "ולוים בדוכנם" הו"ע "לשרתו ולעבדו", שעבודה הו"ע השחיטה, שאף שכשרה בזר, ולכן לא איקרי שירות, מ"מ, נקראת עבודה (וכפירוש רבינו הזקן שזהו מלשון עיבוד עורות), ושירות הו"ע ההשתחוואה, שאינה עבודה, אך פסולה בזר, וכענין "יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך".

בני ישראל ישכנו לבדם

הָאֶרֶץ לְבַדָּד יִשְׁכְּנוּ וּבְגוּיִם לֹא יִתְחַשְּׁבוּ:

(פרשת בלק כג, ט)

לעתיד לבוא:

בספורנו מפרש: הן לבדם ישכנו ארץ בסוף הענין. ובבעל הטורים: לבדד ישכן. בגימטריא בימי משיח.

איתא בילקוט⁷⁶: ד"א ובגוים לא יתחשב משל למלך בשר ודם שזמן כל בעלי אמניות כל אחד יומו והסבו ואכלו. ובנו של מלך בשביל שלא תהא דעתו קנוטה עליו אמר לו אביו הסב ואכל עמהן. לאחר שיצאו אמר בנו של מלך לפדגוג שלו עם מי אני אוכל. אמר לו לשעבר היית אוכל עם בעלי אמניות אבל עכשיו עם אביך אתה אוכל. כך בעולם הזה כדי שלא תהא נפשן של ישראל עגומה עליהן נתן להן הקדוש ברוך הוא שיהו אוכלין עם כל מלכות ומלכות. כשתבוא גאלה לעתיד הן אוכלים לעצמן שנאמר הן עם לבדד ישכן אמרו ישראל שמא מה שקבלנו עם האמות לשעבר מתחשב לנו אמר להם ובגוים לא יתחשב.

בזמן הזה:

וְכֹתֵב כ"ק אֲדָמוֹר שְׁלִיט"א בִּאֲגַרֶת⁷⁷:

ויהי רצון שבקרוב ממש נזכה לקיום היעוד הן עם לבדד ישכון, שההכנה והכלי לזה [וע"פ מאמר רבנו הזקן בתניא ריש פרק ל"ז, דתכלית השלימות הזה של ימות המשיח וכו' תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, מובן שפרט מסוים בשלימות – תלוי בפרט מעין זה בהעבודה, וכן ענין הברידות דלע"ל תלוי ב]הברידות במשך זמן הגלות ע"י שבני מצוינים הם בכל עניניהם⁷⁸, ונזכה בתכ"י להמשיך בספירת העומר ענין הגעגועים לזה, לקיומו של יעוד זה, שהגעגועים מוסיפים אומץ חיות ואור בקיום כל הענינים המחיישים ומקרבים הדבר אליו מתגעגעים, גאולתנו האמיתית והשלימה.

⁷⁶ במדבר, רמז תשס"ח. וראה גם רש"י בפ"י ה'.

⁷⁷ אג"ק חט"ו ע' קיח (אגרת ה'תלג). עיי"ש בסופו למ"מ להע' הבאה.

⁷⁸ כוונתו למרז"ל (פסיקתא דר"כ פ"י): שהיו ישראל מצויינים שם בלבושם ומאכלם ולשונם.

בנ"י כחול הים

וְהָיָה מִסְפֵּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִמָּד וְלֹא
יִסְפָּר וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יֹאמֵר לָהֶם לֹא־עָמִי אַתֶּם
יֹאמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל־חָי:

(הושע ב, א)

לעתיד לבוא:

פ' המצודות: בזמן הגאולה יהיו מספר בני ישראל כחול הים אשר א"א למדוד אותם ולספרם.

והיינו, שבזמן הגאולה יקויים כפשוטו כל הברכות שבתורה אודות ריבוי העצום של בנ"י.

ובמאמר ד"ה מי מנה תשל"ג⁷⁹ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

והגם שבגשמיות כפשוטו הרי הארץ היא מוגבלת שיש בה מהלך ת"ק שנה ממזרח למערב וכו', וכמאמר ר"ג יכולני לשער כמה טיפות יש בים, מ"מ הרי באיכות הו"ע שלמעלה ממספר כלל, ובפרט מצד זה שישאל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, ועד שישאל ואורייתא וקוב"ה כולא חד, וא"כ הרי הם למעלה מגדר מספר לגמרי, ונמשך למטה באופן דמי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

עבודת האדם לשרת את קונו קשורה עם עניני עולם הזה דוקא. ועוד זאת, דכתיב וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה, שההשפעות גשמיות שבעולם הזה צריכות ענין של מעשה ועשי' של האדם. . ועד"ז כללות עניני העולם הם באופן כזה שהאדם העובד את ה' שייך וקשור עם העולם הגשמי. ואפילו ענין של אכילה ושתי' שעל ידו

⁷⁹ סה"מ ע' 447.

הוא חיבור הנשמה והגוף (חיבור גשמיות ורוחניות), ה"ז באופן שעי"ז ה"ה מקושר עם גשמיות...

וזהו תוכן העבודה בבחי' יעקב שהיא עבודה במרמה, היינו ענין של לקיחה במרמה מרשות הלעו"ז, ע"ד בא אחיך במרמה ויקח ברכותיך. . העבודה באופן דערמומיות, היינו בתכלית ההתחזקות והתוקף, להפך את החושך.

והעבודה דישראל היא לאחרי שכבר בירר את התחתון ביותר, שאז עבודתו היא בעניני קדושה גופא.

והנה בעסק התומ"צ גופא יש ג"כ ב' בחי' יעקב וישראל. דיעקב קאי על מעשה המצוות, שהמצוות נתלבשו בדברים גשמיים דוקא, ועשייתם היא בדרכי הטבע דוקא, כידוע הסיפור עם רבינו הזקן שלא רצה לקדש את הלבנה כל זמן שהספינה שהי' עלי' לא נעצרה בדרך הטבע, ובכללות הרי המצוות תלויים במעשה האדם,

וישראל קאי על התורה, דהתורה היא דבר ה', וכמ"ש הלוא כה דברי כאש נאום הוי', מה אש אינו מקבל טומאה כך דברי תורה אינן מקבלים טומאה. דהתורה ניתנה מלמעלה למטה, כמו שאומרים בברכת התורה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, תורה שלו.

וזהו מה שיעקב נתברך בעפר דוקא, והי' זרעך כעפר הארץ, כי העבודה דקיום המצוות קשורה עם בחי' עפר. דענין העפר מורה על הביטול בתכלית כמו שאומרים ונפשי כעפר לכל תהי', היינו כמו העפר שהכל דורסין עליו, שזהו ענין קבלת עול מלכות שמים שלימה. וזהו שלימות קיום המצוות, הקדמת נעשה לנשמע, שאינו מקיים את המצוות מצד הסגולה והטעם שבדבר אלא רק משום שקדשנו במצוותיו וציונו (כנוסח ברכת המצוות), וכידוע שזוהי הכוונה כללית שבכל המצוות. . ובלשון הידוע שאילו נצטוינו לחטוב עצים היינו עושים זה באותה קבלת עול וחיות וכו'.

משא"כ התורה ענינה הוא הבנה והשגה, ענין נשמע שלאחרי הנעשה. . [ו]ע"י תורה נעשה בבחי' ראש, ישראל אותיות לי ראש, וכמאמר מאן מלכי רבנן, ועד שמגיע להמדריגה הנ"ל שנקרא ישראל ע"י הקב"ה עצמו.

אבן מקיר תזעק

פֿי־אַבן מִקִּיר תִּזְעֵק וְכָפִיס מַעֲץ יַעֲנֶנָּה:

(חבקוק ב, יא)

לעתיד לבוא:

פ' המצודות: כל אבן תזעק לומר גזולה אני ביד הבונה והכפיס מן העץ יענה אל האבן ויאמר גם אני מגזילה והוא ענין מליצה.

איתא בתענית⁸⁰: כל המצער עצמו עם הצבור זוכה ורואה בנחמת צבור ושמא יאמר אדם מי מעיד בי אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו שנאמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש ח"ד⁸¹:

אלע גילויים דלעתיד הענגען אפ אין אונזער איצטערדיקער עבודה. מען דארף זיך משתדל זיין אז די תורה וואס מ'לערנט זאל עם דורכנעמען אינגאנצן – ביז צו דעם חלק הדומם שבאדם. אזוי ווי די כללות הבריאה ווערט געטיילט אין פיר סוגים, דומם צומח חי מדבר, אזוי איז אויך ביי דעם אדם, עולם קטן, זיינען פאראן די פיר סוגים: מדבר – ראש (שכל) שבאדם כו', דומם – עקב (מעשה) שבו. דארף די תורה דורכנעמען אויך דעם עקב, ווי עס שטייט אויף אברהם אבינו: "עקב אשר שמע אברהם בקולי" – אז אויך זיין פיאטע האט דערהערט אלקות.

און על־דרך ווי ביי מתן תורה האט דער קול פון עשרת הדברות דורכגענומען אויך דעם גשמי, דערפאר ווייל ער איז געווען א "קול גדול ולא יסף", א קול אן הגבלות – ווארום רוחניות און גשמיות זיינען הפכיים; גשמיות קען ניט איינזאפן רוחניות און רוחניות קען ניש דורכנעמען גשמיות; נאר דוקא דער קול גדול, וואס איז העכער פון הגבלות והשתלשלות, פאר וועמען גשמיות און רוחניות זיינען גלייך, ער דוקא קען קומען אויך בגשמיות – על דרך זה איז עס אויך אין עבודת האדם: אט־דער כח, אז

⁸⁰ יא, א ועיין בהערה 21 שבשיחה דלהלן.

⁸¹ פ' ואחתנו, ע' 1097 ואילך.

די תורה וואס א איד לערנט זאל דורכנעמען אויך דעם עקב, איז עס ניט מצד דעם שכל פון תורה, ווארום שכל מיט דומם האבן צווישן זיך קיין שייכות ניט, נאר דאס איז מצד דעם אלקות שבתורה, וואס פאר אלקות זיינען ניטא קיין הגבלות. און בשעת דער לימוד התורה נעמט דורך דעם גאנצן מענטשן ביז צו זיין עקב, "ערוכה בכל רמ"ח אברים", איז זי "משתמרת", זי ווערט געהיט, ווארום דאס דערלאנגט אין בחינה פון "לפני כסא כבודך", וואס דארט איז "אין שכחה", עס איז ניטא קיין הגבלה (וואס דערפון קומט – הפסק ושכחה) – "ולא יסף".

בשעת דער לימוד התורה איז אין אזא אופן וואס נעמט דורך אויך דעם דומם שבאדם, איז עס "ולא יסף" אויך אין זמן (כנ"ל – שאין שוכח – און אויך) אז די תורה דערנעמט אים ניט נאר בשעת'ן לערנען, נאר אויך שפעטער, ווען ער איז פארנומען (בהיתר התורה) אין דברי הרשות, איז אין אלע זיינע הנהגות קענטיק אז ער איז א איד וואס לערנט תורה, און די תורה הערט זיך אן אין אלע זיינע ענינים, אויך אין די גשמויות'דיקע, ביז אז "בכל דרכיך – דעהו", און ער מאכט פון חלקו בעולם א דירה לו יתברך.

אילני סרק יגדלו פירות

אַל־תִּירָאוּ בְהַמּוֹת שְׂדֵי כִי דְשָׂאוּ נְאוֹת מְדַבֵּר כִּי־עַץ
נֶשֶׂא פְרִי תֵאֲנֶה וּגְפֵן נִתְּנוּ חִילָם:

(יואל ב, כה)

לעתיד לבוא:

איתא⁸² בסיום מסכת כתובות: אמר רב חייא בר אשי אמר רב עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות שנאמר כי עץ נשא פריו (מדכתיב תאנה וגפן נתנו חילם הרי עץ פרי אמור מה תלמוד לומר כי עץ נשא פריו אף אילני סרק ישאו פרי. רש"י) תאנה וגפן נתנו חילם.

וכן איתא בתורת כהנים פ' בחוקתי: ומנין שאף אילני סרק עתידים להיות עושים פירות, תלמוד לומר ועץ השדה יתן פריו.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת יו"ד שבט תשכ"ג⁸³:

דאס ווערט אין דער עבודה במשך זמן הגלות, אז ער שאצט זיך אפ אז ער איז מערניט ווי א אילן סרק, און אעפ"כ פועל'ט ער בא זיך אז ער זאל מביא זיין פירות, פירותיהן של צדיקים אלו תומ"צ, וואס דאס בריינגט אראפ למטה מעשרה טפחים דעם קיום היעוד "וכל עצי השדה ימחאו כף", בביאת משיח צדקנו בשמחה ובטוב לבב.

ובאו"א כותב באגרת⁸⁴:

ארז"ל (סש"ב פל"ו) ונודע שימות המשיח ובפרט כשיחיו המתים הם תכלית ושלמות בריאת עוה"ז שלכך נברא מתחלתו – והוא מוכרח גם מפשוטו של מקרא המספר אשר הטבעים נשתנו לגרועותא מכמו שנבראו, ע"י הקללה הבאה בעקב חטא עה"ד. מובן אשר כדי שיחזרו לשלימותם, כמו בעת שנבראו עכ"פ, וכמו שת"א

⁸² ראה בכ"ז לקו"ש חכ"ז שיחה א' לפ' בחוקותי.

⁸³ שיחות קודש ע' 181.

⁸⁴ אג"ק חכ"א ע' נה-נו.

ויכולו ואשתכללו, צריך שתסור הקללה, היינו ע"י כפרת חטא עה"ד. וזהו שיהי' בימוה"מ כשיקום היעוד ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ...

והנה אחד מהשנויים שע"י קללת חטא עה"ד הוא שבתחילה היו כל האילנות נושאות פרי. . הרי גם לע"ל צ"ל שיהי' כן שישאו אילני סרק פרי, וכמרו"ל בפירוש...

והנה ענין כהנ"ל בעבודת האדם לקונו אמר הכתוב כי האדם עץ השדה ופירו"ל ענין הפירות – באדם הישראלי – מה פירות מצות. . והבריאה היתה באופן שכל הנבראים ימלאו את תפקידם כפי רצון ומצות הבורא, כל אילן ישא פרי. ורק ע"י, החטא, שבנפש הוא ענין אילן ואינו עושה פרי, נעשה כך גם בגשמיות.

והעבודה עתה, כנ"ל, היא להביא את כל העולם לשלימותו כמו קודם החטא, היינו ההשתדלות בפרט שכל הסביבה שלו תביא פירות מאי פירות מצות, ואז נזכה כלנו לקיום היעוד ועץ השדה יתן פריו וגו', ואולך אתכם קוממיות, הן ברוח הן בגשם.

מהירות גידול הפירות

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְיָ וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בְּקִצְרֵךְ וְדַרְךְ עֲנָבִים
בְּמִשְׁךְ הַזָּרַע וְהַטִּיפוּ הַהָרִים עֲסִים וְכָל־הַגְּבָעוֹת
תִּתְמוּגְגָנָה:
(עמוס ט, יג)

לעתיד לבוא:

במצודות: הרבה תבואה תצמח ויהיו עוסקים בקצירה עד זמן החרישה והחורש והקוצר יגשו ויפגשו זה בזה וכן יפגוש דורך ענבים במי שמושך ומוליך התבואה לזריעה כי ירבו הענבים ויהיו עוסקים בדריכת הענבים עד הזריעה. והטיפו. הרבה ענבים יגדלו בהרים ויהי היין נוטף מהם והוא ענין מליצה. תתמוגגנה. ר"ל יהי מרעה שמן והחלב יזוב מן הצאן וכאלו נמסו הגבעות משפע הזלת החלב.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה ארבעה ראשי שנים תשמ"ה⁸⁵:

ע"י העבודה שבבחי' צומח בשלימותה, זוכים ומקרבים ומזרזים את הגאולה האמיתית והשלימה, שנאמר בה וניגש חורש בקוצר, היינו שיהי' ענין הצמיחה בזריות גדולה ביותר, באופן דאחישנה. ובפרטיות ה"ז נמשך ע"י מעשינו ועבודתנו באופן של זריות, וכמבואר בארוכה מעלת ענין הזריות באגה"ק לאדמו"ר הזקן...

ובאגה"ק שם (סי' כא):

...ידוע לכל גודל מעלת הזריות בכל המצות הנאמר ונשנה בדברי רז"ל לעולם יקדים אדם לדבר מצוה כו' וזריותי' דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם כי העקדה עצמה אינה נחשבת כ"כ לנסיון גדול לערך מעלת א"א ע"ה בשגם כי ה' דיבר בו קח נא את בנך כו' והרי כמה וכמה קדושים שמסרו נפשם על קדושת ה' גם כי לא דיבר ה' במ רק שא"א ע"ה עשה זאת בזריות נפלאה להראות שמחתו

וחפצו למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו וממנו למדו רז"ל לקיום כל המצות
בכלל...

התפשות ארץ ישראל

רְנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה פְּצָחֵי רִנָּה וְצִהְלִי . . הִרְתִּיבִי |
מְקוֹם אֲהַלֶּיךָ וִירִיעוֹת מְשַׁכְּנוֹתֶיךָ יָטוּ אֶל־תְּחֻשְׁכֵי
הָאָרֶץ מִיִּתְרֶיךָ וִיתְדוֹתֶיךָ תִּזְקִי: פִּי־יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרָצִי
(ישעי' נד, א-ג)

לעתיד לבוא:

כוונת הכתוב⁸⁶ הוא על "ירושלים אשר היתה כלא ילדה", "על כי אנשים כלו ממנה ואינם, הנה עתה בזמן הגאולה רני ושמחי", שתרחיב "להחזיק את כל בני המרובים", "שתתרחב ירושלים מכמות שהיתה ועד עולם תעמוד ולא תחרב עוד".

איתא בילקוט שמעוני⁸⁷: אמר רבי לוי עתידה ירושלים להיות כארץ ישראל וארץ ישראל ככל העולם כלו.

בשיחת אחרון של פסח, ה'תשכ"ז⁸⁸ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מעלתה המיוחדת של א"י היא – כמפורש בחומש – "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"...

השגחתו של הקב"ה ישנה בכל העולם כולו, גם בחו"ל; אבל בא"י ניתוסף הענין ד"עיני ה' אלקיך בה", ששם כל הענינים הם בגילוי, ולכן גם ההשגחה היא בגילוי יותר, ורואים אלקות בגילוי בכל פרטי הארץ (גם בבחי' דומם).

וזהו החילוק בין בחי' הדומם שבא"י לבחי' הדומם שבחו"ל – שעפר ארץ העמים טמא, ועאכו"כ שלא שייך שיחול עליו שם מצוה, כמו מצות השמיטה; משא"כ בא"י – הרי בבחי' הדומם שבה גופא ישנה מצוה: "ושבתה הארץ שבת להוי'", כיון שבא"י אלקות היא בגילוי.

⁸⁶ פרש"י ומצודות.

⁸⁷ ישעי' רמז תק"ג.

⁸⁸ תורת מנחם ע' 366 ואילך.

ועל זה אמרו רז"ל "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" – שגם בבחי' דומם שבחו"ל יתגלה הניצוץ האלקי שבו.

אבל כל זמן שלא נתגלה הניצוץ שבדומם – נשאר הוא למטה מטה ביותר, ואינו מסייע להעבודה ד"בכל דרכיך דעהו", ובמילא חסר גם בהשלימות דבחי' חי ומדבר [וכפי שרואים בחיי האדם, שכאשר חסרים הענינים שבסוג הדומם הנצרכים לו, כמו בית וכיו"ב – הרי זה משפיע גם על ההבנה והשגה שלו], ואילו כאשר מביאים את הדומם לידי תכלית המכוון שלו – הרי זה פועל עליו גם בבחי' צומח, חי ומדבר.

וזהו החידוש שיהי' כאשר "עתידה א"י שתתפשט בכל הארצות" – שאז יהי' "לה' הארץ ומלואה" באופן גלוי, וכמ"ש "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר", בכל דבר ובכל מקום, הן בא"י והן בחו"ל, כולל גם בבחי' הדומם, וכמבואר במאמרי אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי שבכל דבר יהי' נרגש אלקות.

ומבאר, שתחלה צ"ל "עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל", עיי"ש.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

ע"פ הכלל שהקב"ה אינו רוצה ענין של "חנם", "נהמא דכסופא", אלא שכל דבר יבוא ע"י יגיעה ("אויסגעהארעוועטע"), ו"לפום צערא אגרא" – הרי מובן, שכל האמור תלוי בעבודתנו במשך זמן הגלות.

ולכן צריך כל אחד לגלות את הניצוץ האלקי שישנו בדומם שבו ושבסביבתו, ולעשות מחלקו בעולם שיהי' מואר ב"נר מצוה ותורה אור".

וכאשר מתנהגים באופן זה בחו"ל – אזי פועלים את קיום היעוד "עתידה א"י שתתפשט בכל הארצות"; וכאשר מתנהגים באופן זה בא"י – פועלים את קיום היעוד ד"עתידה ירושלים (שלימות היראה) שתתפשט בכל א"י"...

ובשיחת ש"פ בראשית תשי"ד⁸⁹:

כיון שבני ישראל הם בדוגמת ארץ ישראל – בכחם לעשות מכל העולם ארץ ישראל, דהיינו לעשות מכל הדברים הגשמיים שבסביבתם כלים לאלקות, מכון לשבתו ית', שזהו ענין ארץ ישראל ברוחניות.

ועפ"ז יובן מארז"ל "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" – דלכאורה אינו מובן: הרי ידוע שכל הענינים דלעתיד באים ע"י העבודה שבזמן הגלות, וא"כ, מה היא העבודה שעל ידה עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות? – והביאור

⁸⁹ תורת מנחם ע' 115. וראה גם שיחת יו"ד שבט תשכ"ט (תורת מנחם ע' 200).

בזה, שעבודתם של בני ישראל בזמן הגלות היא לעשות מכל העולם ארץ ישראל ברוחניות, ועי"ז "עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות" בגשמיות.

ובאו"א במאמר ד"ה צדקת פרזונו תשל"ט⁹⁰:

בכדי שיהי' פרזות תשב ירושלים, צריכה להיות העבודה גם עכשיו באופן של פרזות, למעלה ממדידה והגבלה, שבכללות היא העבודה דמסירת נפש, מסירת הרצון, שעבודה זו היא הכנה קרובה שיהי' פרזות תשב ירושלים גם כפשוטו, עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל ועתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות.

---

⁹⁰ סה"מ מלוקט ח"ד ע' צה.

הריגת השטן

מִי־זֶה | בָּא מֵאָדוּם חָמוּץ בְּגָדִים מְבֻצָּרָה זֶה הַדָּוָר
 בְּלְבוּשׁוֹ צִעָה בְּרַב פְּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בְּצַדְקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ
 . . פּוֹרָה | דְּרַכְתִּי לְבִדִּי וּמַעֲמִים אֵין-אִישׁ אֲתִי וְאֶדְרַכְכֶם
 בְּאִפִּי וְאַרְמָסִים בְּחַמְתִּי וַיֵּז נֶצְחָם עַל-בְּגָדֵי וְכָל-מְלַבּוּשֵׁי
 אֶגְאָלְתִּי:

(ישעי' סג, א. ג.)

לעתיד לבוא:

פרש"י ויז נצחם: דמם שהוא תוקפו ונצחונו של אדם (ובמכות פי' ש"אע"פ שאין המלאכים בשר ודם כתב בו הכתוב כעין הריגת האדם לשבר את האזן מה שהיא יכולה לשמוע").

איתא במכות⁹¹: אמר ריש לקיש שלש טעיות עתיד שרו של רומי (סמא"ל שיברח לבצרה שבתחלה יפרע ממנו כשיגיע הקץ להחרב...) לטעות דכתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה...

ומבאר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע במאמר ד"ה ולאחותו הבתולה תרכ"ט⁹²:

הנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, והנה ביצ"מ כתיב ועברתי באמ"צ, וכתוב ועבר הוי' לנגוף את מצרים וארז"ל אני ולא מלאך, לפי שהמלאך אינו יכול להשפיל א"ע במקום גלולים... כך לע"ל כתיב מי זה בא מאדום... לפי כשצריך לברר את הניצוצים מאדום הוצרך הקב"ה להשפיל א"ע, וזהו וכל מלבושי אגאלתי שצריך ללכלך את הבגדים בדם לפי שכל מברר צריך להתלבש בלבוש המתברר, וכמו למשל במלחמה כשהורגים זא"ז מלכלכים את הבגדים בדם ההורגים.

⁹¹ מכות יב, א ובפרש"י.

⁹² תורת שמואל ע' קצ.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה שיר השירים תשכ"ה⁹³:

ענין זה נעשה ע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות באופן דכבס ביין לבושו, שבנ"י מכבסים הלבושים הנעשים ממעשה המצוות ע"י שמחה של מצוה, שע"י ז נמשך לעתיד לבוא להיות מי זה בא מאדום חמוץ בגדים וגו', שהו"ע לבישת בגדי נקם להפרע מן הרשעים כו'.

ובאריכות יותר מבואר בד"ה ולאחותו הבתולה הנ"ל:

כתיב כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה, לבושו הוא בחי' מעשה המצוות שהם נעשים לבושים לנפש לפי ששרש המצוות הוא מבחי' סוכ"ע, וכבס ביין לבושו היינו שהלבושים אלו צריך כיבוס ביין, יין הוא בחי' שמחה של מצוה. . לפי שמעשה המצוות צריך לקיימן בשמחה, וכמ"ש תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. . והשמחה נמשך מהתבוננות זו גופא איך שהמצוות הם למעלה מרוב כל כי כל הוא. . בחי' עמוד המחבר געה"ע עם געה"ת, והמצוות הם למעלה מבחי' זו כי ג"ע ועוה"ב הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא. . אבל. . בני ישראל עם קרובו ממשיכים עצמות אוא"ס ע"י המצוות וע"י עושה המצוה בשמחה, וזהו כבס ביין לבושו שמכבס מעשה המצוות בשמחה של מצוה.

ומתחלה צריך עוד כיבוס בדם ענבים סותה, והנה דם ענבים הוא בחי' מרירות על הריחוק, איך שהוא רחוק מאלקות, כי דם הוא בחי' גבורות שהוא מרירות על הריחוק איך שהוא רחוק מה' בתכלית, ובפרט כאשר יהי' ממארי דחושבנא מן המעשים והדיבורים והמחשבות אשר לא לה' המה, וישוב אל ה' וירחמהו. . ואזי תהי' שמחת הנפש בקיום המצוות ביתר שאת, וכל מה שתגדל הצמאון מחמת התבוננות הריחוק תגדל השמחה בקיום המצוות מחמת המשכת אוא"ס ב"ה...

⁹³ תורת מנחם (התוועדיות - שבת הגדול) ע' 149.

השבתת חיות רעות

וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ

(פרשת בחקותי כו, ו. וראה ישעי' יא, ו-ט)

לעתיד לבוא:

בתורת כהנים עה"פ: והשבתי חי' רעה מן הארץ. ר' יהודה אומר מעבירם מן העולם. ר' שמעון אומר משביתן שלא יזוקו. . וכה"א וגר זאב עם כבש. . מלמד שתינוק מישראל עתיד להושיט את ידו לתוך גלגל עינו של צפעוני ומוציא מרה מתוך פיו. וכה"א גמול ידו הדה זו חי' ההורגת את הבריות.

והנה, א"א לומר שר"י חולק עמ"ש בהדיא בישעי'⁹⁴.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש ח"ז⁹⁵, שבאמת גם לפי ר"י "משביתן שלא יזוקו", אלא שסובר שזהו רק בתקופה הראשונה של ימות המשיח, ואח"כ יהי' תקופה שלא יהיו חיות רעות בכלל (וזאת לפי עיקר פלוגתתם – במה נחשב השבתה), ומסיק כר"ש.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שם⁹⁶:

וואס פון דעם איז פארשטאנדיק אויך בנוגע צו עבודת האדם איצטער – וואס אלע גילויים דלעתיד זיינען תלוי במעשינו ועבודתנו עכשיו און עס דארף דאך זיין אתערותא דלתתא מעין אתערותא דלעילא – אז דער עיקר ושליומת העבודה דארף זיין אין "אנטלויפן" און אפזונדערן זיך פון וועלט – עולם לשון העלם – נאר, (לאחרי הכנה) – מאכן די וועלט גופא, וואס זי איז דאך מלא קליפות וסט"א – פאר א דירה לו ית'.

⁹⁴ עיין בהע' 5 בשיחה דלהלן.

⁹⁵ בחוקותי א', ע' 188 ואילך.

⁹⁶ ס"ע 196.

און דורך דעם וועט מען זוכה זיין צום קיום היעוד "והשבת חי' רעה מן הארץ", צום
"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

ביטול והפיכת הצומות

כֹּה־אָמַר יְיָ צְבָאוֹת צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית־יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן
וּלְשִׂמְחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים וְהָאֲמַת וְהַשְּׁלוֹם אָהָבוּ:
(זכרי' ח, יט)

לעתיד לבוא:

כותב הרמב"ם⁹⁷: כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח. ולא עוד
אלא שהם עתידים להיות יום טוב וימי ששון ושמחה. שנאמר כה אמר ה'
צבאות...

בלקו"ש חט"ו⁹⁸ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין דעם שינוי וואָס וועט זיך אויפטאן אין די צומות לעתיד לבא, זיינען פאראן דריי
ענינים:

(א) די צומות וועלן בטל ווערן. ד.ה. וויבאלד אז דעמאלט וועט זיין א מצב פון "יש
שלום" וועט בטל ווערן דער חיוב צו פאסטן כו'...

(ב) ניט נאר וועלן זיי דאן ניט זיין קיין ימי צום, נאר זיי וועלן אויך זיין ימים טובים וימי
שמחה; וי"ל אז דאס גופא וואס מ'גייט ארויס פון דעם מצב המצער ("גזירת
המלכות" און "אין שלום") און מ'שטייט אין א מצב פון "יש שלום", רופט עס ארויס
שמחה.

(ג) ניט בלויז וועלן די ימי הצומות אינעם זמן דלעתיד זיין ימים טובים, נאר נאכמער:
דער (ענין ה') צום גופא וועט נתהפך ווערן לששון ולשמחה.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

⁹⁷ סוף הל' תעניות. ומבואר בארוכה בשיחה (א') דלהלן.

⁹⁸ שיחה לעשרה בטבת (ע' 415-414).

"תענית" איז "מדרכי התשובה הוא" – געפינט מען אויך אין תשובה (מאהבה) א דוגמא פון די דריי ענינים הנ"ל:

(א) דורך תשובה מאהבה ווערט "נעקר עונו מתחלתו" – די עוונות ווערן בטל.

(ב) דער וואס טוט תשובה מאהבה איז "מוסיף במעשיו הטובים יתר מכדי הצורך לגבי אותו עון" – דורכדעם ווערן גיט נאר בטל די עוונות, נאר עס קומט נאך צו א הוספה פון מעשים טובים "לגבי אותו עון".

(ג) דורך תשובה מאהבה – "זדונות נעשות לו כזכיות": לבד זאת וואס עס קומען צו דורכדעם אנדערע (מע"ט וזכיות, ווערן אויך די זדונות גופא נתהפך לזכיות.

ו"ל, אז כשם ווי דער כללות ענין הגאולה איז אפהענגיק אין "סוף ישראל לעשות תשובה" (כפסק הרמב"ם), אזוי איז עס אויך בנוגע דעם ביטול הצומות דלעתיד אין די דריי אופנים הנ"ל, אז דאס ווערט אויפגעטאן דורך דער (שלימות ה)תשובה פון אידן (תשובה מאהבה) אין די דריי ענינים שבה.

ובאו"א מבאר בשיחת ער"ח מנ"א תשל"ה⁹⁹:

וואס דאס איז אויכעט דער ביאור וואס איך האב געטראכט וואס דער רבי דער בעל המאסר והגאולה האט דערציילט אז דער פאטער זיינער (דער רבי נ"ע) האט זיך נוהג געווען מאכן יעדער טאג פון די נייען טעג א סיום, און ולא דוקא אז דערנאך האט ער געגעסן עפעס ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט א סיום, אבער א סיום פלעגט ער מאכן יעדן טאג.

האב איך געטראכט צוויי זאכן: ערשטנ'ס צוליב וואס – מאי טעמא, וואס טוט זיך דורך דערויף אויף, – מאכן א סיום, א גוטע זאך, איז דאס כל השנה א גוטע זאך, וואס עפעס דוקא אין די תשעה ימים, און דערנאך איז צוליב וואס איז דאס דער דערציילן וויסענדיק אז בשעת מ'דערציילט מיר איז סוכ"ס האלט איך זיך גיט איין, און איך בין דאס מפרסם ברבים, ביז וואנעט מיר איז איינגעפאלן די סברה: א סברה כפשוטה, אזוי ווי ס'איז דאך יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים, דארף דאך זיין די התחלת הפעולה בזה ע"י בני אדם, ע"י מעשינו ועבודתינו, איז במילא בשעת ס'קומט אט די טעג, וואס בקרוב ממש יהפכו לששון ולשמחה, איז אט דעמאלט מאכט מען א סיום וואס דעמאלט ווערט א שמחה למטה, ווי די גמרא זאגט אין מועד קטן אז ער איז מסיים א מסכתא איז עביד יומא טבא לרבנן, און פארוואס איז דאס א שמחה למטה דערפאר וואס דאס איז א שמחה למעלה, איז נשתלשלו מהם ווערט דאס נמשך ונשתלשל ביז דאס קומט אראפ אין א שמחה כפשוטה,

און דערנאך, צי מ'פראוועט די שמחה באופן גלוי באופן המותר, ע"פ שו"ע, איז דאס א צווייטע זאך, אבער דער עיקר השמחה איז שוין אויפגעטאן דורך דערויף וואס מ'מאכט א סיום המסכתא, וכאמור לעיל מאכן דאס בכל יום ויום.

אמירת קדוש לפני הצדיקים

וְהָיָה | הַנְּשָׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאָמֵר
לוֹ כָּל־הַפְּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם:

(ישעי' ד, ג)

לעתיד לבוא:

איתא בבבא בתרא¹⁰⁰: א"ר אלעזר עתידין צדיקים שאומרים (מלאכים) לפניו קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה שנאמר והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ש ח"א¹⁰¹:

אלע גילויים דלעתיד זיינען דאך אפהענגיק אין אונזערע איצטיקע מעשים און עבודה – תלוי במעשינו ועבודתינו עכשיו, – איז דאך פארשטאנדיק, אז דער גילוי דלעתיד, עתידין צדיקים כו' (וואס מיט דעם מיינט מען אלע אידן ווי עס שטייט: ועמד כולם צדיקים), וועט זיין דורך דער עבודה פון קדושה – קדש עצמך במותר לך...

דער אויפטו פון גילוי דלעתיד איז, אז דעמאלט וועט זיין גילוי העצמות, וואס איז העכער פון אלקות השייך לעולמות. ווי עס איז ידוע אז לעתיד וועט זיך אויספירן תכלית שלימות כוונת הבריאה, שיהי' לו יתברך דירה בתחתונים, – וואס דירה לו מיינט – לעצמותו...

אין קיום התורה ומצוות קען זיין, אז ער לערנט תורה און איז מקיים מצוות, אבער ער איז נאך א מציאות פאר זיך, מער ניט ווען עס קומט צו תורה ומצוות איז ער זיך כופה ומבטל צום רצון העליון. אין דעם אופן רירט עס אן נאר די התפשטות פון זיין נפש. אבער ווען ער איז זיך מקדש אפילו אין מותר לך – זיינע אייגענע ענינים און ער שיידיט זיך אפ פון זיי – הייסט דאך דאס אז ער זאגט זיך אפ און האט קיין אייגענע זאכן ניט, ער איז בטל מציאותו, רירט עס אן אין זיין עצם הנשמה...

¹⁰⁰ עה, ב ובפרש"י.

¹⁰¹ פ' קדושים, ע' 256 ואילך.

און דורך דעם וואס ער איז עובד מיט זיין עצם, נעמט ער אויך למעלה עצם, אז דער
מציאות פון זיין עצם ווערט דער מציאות העצמות – עתידין צדיקים שאומרין לפניהן
קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה....

תחיית המתים

יְחִי מִתִּיב נְבִלְתֵי יְקוּמוֹן הַקִּיצוֹ וְרַנְנוּ שְׁכֵנֵי עֶפְרָי כִּי טַל
 אֹרֶל טַלְף וְאַרְץ רְפָאִים תְּפִיל:
 (ישעי' כו, יט)

לעתיד לבוא:

כתב הרמב"ם¹⁰²: תחיית המתים הוא יסוד מיסודי תורת משה רבנו עליו השלום, ואין דת ולא דבקות בדת יהודית למי שלא יאמין זה.

בשיחת ש"פ נשא תשכ"ד¹⁰³ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידוע במעלת בעלי תשובה על צדיקים, שכיון שפעלו בירור הרע, אזי עבודתם היא בקיום כו'. וזהו גם הענין דתחיית המתים – קיום נצחי – שנעשה ע"י העבודה ד'ודברת במ", שלום לרחוק שנעשה קרוב, שעיי"ז באים לגאולה שלימה שאין אחרי גלות, דלא כהגאולות שלפנ"ז שבאו ע"י עבודת הצדיקים, שלכן היתה אחריהם גלות.

בזמן הזה:

בהיום יום (יא סיון) כותב:

משיחות אאמו"ר: אין דער עבודה פון עבודת ה' ע"ד החסידות, זיינען פאראן אלע מדריגות ... די דרגא פון מת באדארף קיין סך הסבר ניט האבען. עס איז אבער אויך פאראן – ת"ל – תחיית המתים אין עבודה רוחנית. אמת איז קאלט עס איז ניטא אזא קאלטע זאך ווי שכל הטבעי און שכל אנושי, און ווען דער שכל הטבעי פארשטעהט א השגה אלקית און די מדות שבשכל ווערען נתפעל און גערירט פון דעם געשמאק שכלי, איז דאס דער אמת'ער תחיית המתים.

ובשיחת ש"פ בראשית תשכ"ה¹⁰⁴:

¹⁰² פיה"מ הקדמה לפרק חלק. וראה בארוכה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א בתשובות וביאורים (ונדפס אח"כ באג"ק ולקו"ש ח"מ).

¹⁰³ תורת מנחם ע' 97.

¹⁰⁴ תורת מנחם ע' 185. וראה גם שיחה הנ"ל.

כיון שכל הענינים דלעתיד לבוא תלויים בעבודתנו עכשיו, צריך להיות גם עכשיו הענין דתחיית המתים ברוחניות – כמאמר אדמו"ר הזקן בנוגע ללימוד החסידות שזהו הענין ד"זוטרא דבכו מחי' מתים", שהרי אין לך ענין של קרירות ומיתה כמו השכל, וכאשר תורת החסידות פועלת המשכת חיות בשכל, הרי זה ענין של תחיית המתים ברוחניות, וזוהי ההכנה לכך שבקרוב יהי' קיום היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר".

ומבאר בשיחת אחש"פ תשי"ב¹⁰⁵:

הודאה היא הכנה לתחה"מ, כמארז"ל מאן דלא כרע במודים אינו קם בתחה"מ הודאה היא הכנה להחה"מ, והיינו ד.. הודאה ותה"מ יש להם שייכות זה לזה.

וביאר השייכות דב' ענינים אלו, הנה ענין תחיית המתים אינו מובן בשכל איך יהי' אופן התחי', היינו שענין תחה"מ הוא למעלה מהשכל. ואף שישנם ראיות על תחה"מ (סנהדרין צא: א) "דלא הוו חיי דהוי חיי לא כ"ש", (ב) ["מה כלי זכוכית שעמלן ברוח בו"ד נשברו יש להן תקנה, בו"ד שברוחו של הקב"ה עאכו"כ"]. מ"מ אין זה נותן מושג בענין תחה"מ, כ"א שישנו מופת חותך על זה, אבל אין שום הבנה בזה.

וכשם שאין שום השגה בענין התחי', היינו איך יהי' התחי', כמו"כ הנה כללות הענין שיהי' אז אינו מובן בשכל כלל, דהנה ארז"ל, עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שת' כו' ונהנים מזיו השכינה. דהכוונה בעוה"ב הוא זמן התחי' שיהיו אז נשמות בגופים. . ומ"מ לא יצטרכו לאכילה ושת' גשמית, כי הגוף יהנה מזיו השכינה, היינו דכמו שעכשיו הנה היות הגוף היינו חיבור הנפש עם הגוף, היא ע"י אכו"ש גשמית, כמו"כ לעתיד יהי' הגוף חי מזיו השכינה.

ועוד יותר הוא, דכמו שעכשיו הרי המאכל גשמי מחזק תחלה אה הגוף שהמאכל נעשה דם ובשר כבשרו, ופועל חיזוק הגוף ועי"ז נעשה חבור הנשכה עם הגוף, היינו שהמאכל פועל תחלה בהגוף ועי"ז הוא פועל בהנשמה; כמו"כ לעתיד שהגוף יהי' ניזון מזיו השכינה, הנה בתחלה יהנה וזיון הגוף מזיו השכינה, וע"י שהגוף יקבל אה זיו השכינה, עי"ז תקבל גם הנשמה. . ענין זה אינו מושג בשכל כלל.

וביאר הדברים. . הנה ידוע ההפרש בין אור הממכ"ע לאור הסוכ"ע, דאור הממכ"ע הוא אור שנתפס בכלי, ולהיותו נתפס בכלי צריך להיות הכלי בערך האור דוקא, ולכן הנה באור הממלא שהוא לפי"ע הכלים, מובן בפשיטות דענין גשמי צריך להיות נמשך להגוף – שהוא גשמי – תחלה ואח"כ להנשמה. וענין רוחני צריך להיות נמשך להנשמה – שהיא רוחנית – תחלה ואח"כ להגוף, דכ"ז הוא באור הממכ"ע, אבל באור הסוכ"ע שהוא למעלה מהתלבשות בכלים ואינו בגדר תפיסא כלל, אין שיין

¹⁰⁵ שיחות קודש ע' שב ואילך.

לומר בו שענין רוחני צריך להיות נמשך להנשמה תחלה, לפי שגם הנשמה אינה משגת אור זה, כמו שהגוף אינו משיג את אור הממלא, ועוד יותר.

וכן אין שייך לומר באור הסובב ששייך להנשמה יותר ממה ששייך להגוף, להיותו אור מקיף שאינו בגדר תפיסא, ואדרבא, מטעם זה שייך יותר להגוף, כי הנשמה שענינה היא כלי להשיג את האור המתלבש בתוכה, א"א לה לקבל אור שלמעלה מהכלים, וע"ד המבואר בענין כח המס"נ וכח הרצון שנמצא בעקב יותר מבראש, לפי שהוא כח מקיף ומוחין מתנגדים לענין שלמעלה מהשגה, לזאת הוא נמצא בעקב דוקא, וכמו"כ הוא גם באור הסובב ששייך להגוף דוקא.

וזהו הטעם מה שלעתיד יהי' הגוף ניזון מזיו שכינה, וממנו דוקא יומשך גם להנשמה ושענין תחיה"מ אינו מובן בשכל, לפי שלעתיד יהי' גילוי אור הסובב למעלה מגדר השגה ותפיסא בכלים, דעכשיו הוא גילוי אור הממלא, ואף שגם עכשיו יש גילוי אור הסובב, אבל אין זה בפנימיות ובהתעצמות, ולעתיד יהי' התגלות אור הסובב בפנימיות ובהתעצמות ולזאת יהי' ההמשכה בגוף תחלה, לפי שגילוי אור הסובב שייך להגוף דוקא.

וזהו ג"כ הטעם מה שהענינים שיהיו בזמן ההחי' וכן ענין התחי' עצמה אינו מושג בשכל כלל, לפי שענין תחיה"מ הוא התגלות אור הסובב, שהוא למעלה מגדר השגה.

ועפי"ז יובן הטעם מה שהודאה הוא הכנה לתחיה"מ. . . דהנה הודאה הוא ביטול שלמעלה מהשכל, דאף שאינו משיג את הענין בשכלו, מ"מ הוא מודה שהאמת הוא כן, ולכן הוא הכנה לתחיה"מ – גילוי אור הסובב שלמעלה מהשגה.

כמו כן באופן ההודאה הנה אופן הביטול דהודאה הוא, וואס ער בייגט איין דעם גוף תחלה, ועי"ז הוא פועל ביטול גם בנפשו, כמאמר מנפשי' כרע, הנה אופן זה הוא מתאים עם אופן הגילוי דתה"מ, שתחלה יהי' ניזון הגוף ועל ידו תקבל גם הנשמה...

והנה להיות שהגילוי בהחיה"מ הוא גילוי אור הסובב שהוא למעלה מהשגה, וגילוי זה יהי' בפנימיות ובהתעצמות כנ"ל, היינו שבהשגה גופא יהי' גילוי אור הסובב שלמעלה מהשגה, הנה לזאה בזמן האחרון שקודם הגילוי דמשיח ותחיה"מ, נתגלה תורת החסידות, שענינה – השגה, ולאידך גיסא, תכלית הידיעה הוא, שלא נדעך.

דלכאורה אינו מובן, דכיון דתכלית הידיעה היא שלא נדעך, וסוף סוף הרי הענינים דפנימיות התורה אינם באים בהשגה גמורה כמו הענינים דגליא שבתורה, א"כ למה צריכים להשתדל און אוועק לייגען אזוי פיל כחות בשביל השגת פנימיות התורה. אך לזה הוא, שהכוונה הוא שהשגה גופא יסכים ויודה, אשר לא נדעך. שהוא הקדמה להגילוי דלעתיד. ואף שאין זה בא בהשגה גמורה, דלעתיד יהי' גילוי אור הסובב בגילוי ממש, משא"כ עכשיו אינו בא בהשגה ממש, כ"א הוא הקדמה להגילוי

דלעתיד, וכמו ענין ההודאה, שאף שהוא רק בדרך הודאה בלבד, מ"מ הוא הכנה לתחיית המתים.

ובאו"א מבאר בשיחת י"ג תשרי תשכ"ה¹⁰⁶:

...ולהעיר גם ממאמר רז"ל "מאן דנפיל מדרגי' איקרי מית", ומזה מובן, שהפעולה וההתעסקות עמו (ובכללות חלקו בעולם) היא בבחי' תחיית המתים.

ועי"ז זוכים לתחיית המתים כפשוטו.

**מלך
המשיח**

יכוף כל ישראל

הָיָן שְׁרִיָּהּ כְּאֵילִים לֹא־מְצָאוּ מְרֻעָה

(איכה א, ו) ¹⁰⁷

לעתיד לבוא:

כותב הרמב"ם¹⁰⁸: ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' הרי זה בחזקת שהוא משיח.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת אחש"פ תשח"י¹⁰⁹:

פירוש "יכוף" הוא אשר מלך המשיח לא יתפעל מהאומרים שצריך ללכת אחד רוב דיעות וממה שיאמרו עליו שהוא דיקטאטאר. וגם זה הוא הוראה בעבודה, אשר בעניני תומ"צ אין שייך ענין של דימוקראטי וברור ע"י רוב דיעות.

בזמן הזה:

ומבאר שם:

בכל דור יש ענין מיוחד שבו מתגברת הקליפה ביותר.

וכדאיתא בגמרא דא"ל מנשה לרב אסי, אי הות התם הות נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי למחר. כי בדור ההוא ה' תוקף הקליפה דע"ז.

אחת הקליפות שבדורנו זה הוא קליפת הדימוקראטיע. אשר כל דבר וענין צריך לברר עפ"י רוב דיעות. עד אשר גם עניני התומ"צ מכריעים עפ"י הרוב.

צריך לדעת אשר ישנם ענינים שאין שייך בהם רוב דיעות. וכמו חוקי הטבע שהטביע הקב"ה, הרי חוקים אלו לא ישתנו בשום אופן ע"י רוב דיעות.

¹⁰⁷ ראה לקו"ש ח"ח ע' 362, שהשייכות דיכוף כל ישראל להגאולה, הוא "כי מסיבות החורבן הוא שהשרים לא הוכיחו (שבת קיט, ב. איכה רבה א, ו)."

¹⁰⁸ הל' מלך המשיח יא, ד.

¹⁰⁹ שיחות קודש ע' רג-רד.

ולמשל, אם תהי' החלטה עפ"י רוב דיעות אשר האבן צריכה לעלות מלמטלמ"ע, לא יפעול זאת על האבן מאומה, והאבן תרד כטבעה מלמעלמ"ט.

ואם בחוקי הטבע כן, עאכו"כ בחוקי התורה שהם סיבת הטבע, וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני, שאין שייך בזה הכרעת הרוב.

ולזאת, גם אם התם על שטות זה שבקאנסטיטושאן הרי בנוגע לפועל אין צריך להתחשב בזה, ולא יתפעל גם אם יאמרו עליו שהוא דיקטאטאר של שו"ע.

ועי"ז נזכה לגילוי המשיח אשר "יכוף" את כל ישראל לחזק בדקה, שיבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

ענוותנותו

וְדוֹד עֲבָדִי נְשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם:

(יחזקאל לו, כה)

לעתיד לבוא:

על הנבואה ש"מלכך (משיח) יבוא . . עני ורכב על חמור", מפרש רש"י כוונת הכתוב שמשיח יהי "ענותן"; וכן זה שירכב על חמור, "מדת ענוה היא".

[וראה גם שיחת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר תשד"מ¹¹⁰, שלפ"ז מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א איך יתכן שיבוא באופן זה אם נמצאים כבר זמן רב לאחרי שכבר "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", ומכיון שתשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא, צריך לבוא משיח תיכף ומיד, "עם ענני שמיא"¹¹¹].

הנה, ענוותנותו של מלך המשיח מתבטא גם בזה שמתיחס לדוד המלך ע"ה דוקא, וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע¹¹²: דמעלתו העצמי הוא הענוה, דהגם שהי' מלך בישראל, קרא עצמו עני ואביון, והי' בתכלית הביטול ולכן נק' חסיד, וכן הוא מעלת המשיח שהי' עניו, דהגם שהי' בתכלית הגדלות, וכמ"ש ונחה עליו רות הוי' וגו' וילמוד תורה עם האבות ומרע"ה, ובכ"ז הי' בתכלית הענוה והביטול ללמוד גם עם אנשים פשוטים . . ולכן נקרא מלך המשיח ע"ש דוד, שהי' מופלא בענוה ובביטול.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמר ד"ה ודוד עבדי תשל"ב¹¹³:

¹¹⁰ תר"מ ח"ג עמוד 1618.

¹¹¹ דהא בפשטות לומדים כמ"ש בסנהדרין (צח, א): אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה וכתוב עני ורכב על חמור זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב על חמור. ע"כ. אבל לפי המבואר בפנים, קשה. ומבאר, שבודאי יבוא משיח צדקנו "עם ענני שמיא", ובודאי תהי' הגאולה באופן הכי נעלה . . ואילו הענין ד"עני ורכב על חמור" - הרי זה בנוגע להרגש של משיח, היינו, שביחד עם ענין התוקף וההתנשאות בתכלית, "עם ענני שמיא", הי' אצלו גם תנועת הענוה והביטול - "עני ורכב על חמור".

¹¹² סה"מ תרצ"ט ס"ע 194. הועתק בהיום יום לר"ח מנחם אב.

¹¹³ סה"מ מלוקט ח"ו ע' פד ואילך.

ע"פ הידוע שכל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו, מובן, שמהעניינים שמקרבים וממהרים את ביאת המשיח הוא לימוד והפצת התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, לכל אחד, גם לאנשים פשוטים. וזוהי יהי באופן דענוה וביטול. היינו שהלימוד וההפצה צריכה להיות לא בשביל העילוי שנעשה עי"ז בהמלמד והמפיץ (מתלמידי יותר מכולם), אלא בשביל המקבלים. . ועי"ז מקרבים וממהרים עוד יותר את קיום היעוד ועבדי דוד מלך עליהם גו' ודוד עבדי נשיא להם לעולם, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

חמורו של מלך המשיח

גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מֶלֶךְךָ יָבֹא
 לְךָ צִדִּיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמֹר וְעַל־עֵיר בֶּן־
 אֲתָנוֹת:

(זכרי' ט, ט)

לעתיד לבוא:

עה"פ¹¹⁴ ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור מפרש רש"י:
 חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק, והוא שעתיד מלך
 המשיח להגלות עליו שנאמר עני ורוכב על חמור.

בלקו"ש חל"ב¹¹⁵ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בימי אברהם, כאשר "לא ניתנה תורה עדיין . . . עדיין לא נתברר ונודרך חומריות
 העולם", פעולת אברהם היתה לבטל להכניע ולשבור חומריות העולם שלא יפריע
 לגילוי אור הקדושה...

בימי משה, לאחר גמר וזיכוך ב"כור הברזל" דגלות מצרים, "שזיכך את ישראל על
 ידי קושי השעבוד בחומר ובלבנים . . . וכאשר נודככו ישראל נודכך ג"כ העולם
 וגשמיותו וחומריותו" – הגיע העולם למצב שגשמיותו תהי' כלי לאור הקדושה...

אלא שאז ה' עדיין באופן ד"וירכיבם על החמור", היינו שאור הקדושה "רוכב" ומאיר
 על (ידי) החומריות, אבל גילוי אור הקדושה אינו מתייחס ל"חמור" עצמו, אלא
 להרוכב עליו.

משא"כ זיכוך גשמיות וחומריות העולם לעתיד לבוא הוא באופן של "עתיד מלך
 המשיח להגלות עליו", שגילוי אור המשיח יהי' על ידי ה"חמור" עצמו, שהחומר
 יודכך כ"כ עד שהוא עצמו יגלה את אור הקדושה בעולם...

¹¹⁴ פ' שמות ד, כ.

¹¹⁵ ע' 21-22 (שיחה ג' לפ' שמות).

בזמנו של אברהם . . לא הי' עדיין קשר בין אברהם עצמו (ויצחק), עם ה"חמור"; אצל משה . . הרכיב את אשתו ובניו על החמור, אבל כיון שחומריות העולם מצד עצמה עדיין לא נתקדשה . . לכן עדיין לא הי' "קשר" בין ה"חמור" למשה עצמו;

ודוקא לעתיד לבוא, כאשר חומריות העולם עצמה תגלה אור הקדושה, "עתיד מלך המשיח להגלות עליו", הרי מלך המשיח עצמו ירכוב עליו, כי אז תתגלה, ובאופן ד"כמים לים מכסים", איך שאמיתת המציאות של כל נברא הוא "אמיתת המצאו" ית', ובלשון אדמו"ר האמצעי, שאז יתגלה ש"יש הנברא" הוא חד עם "יש האמיתי".

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות¹¹⁶:

אלע גילויים דלעתיד זיינען דאך תלוי במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, איז אין עבודה דעכשיו פאראן צווייערליי עבודות. א) לימוד התורה ועבודת התפלה וכדומה. ב) קיום המצות המלוכשים בדברים גשמיים. און נאך מערער, די עבודה פון בכל דרכיך דעה, וואס דאס איז נאך מערער נוגע ווי מצות, ווארום מצות אף שנתלבושו בדברים גשמיים מ"מ איז דאך דאס מצות, משא"כ דער בירור אין דברי הרשות, דאס איז נוגע ביותר. ווארום וויבאלד אז דאס איז עובדין דחול, א מדבר ארץ צי' ועיף בלי מים, איז אין דעם דער צמאון גדול ביותר.

און דורך די עבודה פון בכל דרכיך דעה וואס דאס איז דער עיקר בירור הגשמיות והחומריות, דורך דעם וועט נתגלה ווערן לע"ל דער עני ורוכב על חמור, אז דער חומר וועט ווערן א מרכבה דורך וועמען דער אדם וועט נתעלה ווערן.

ניט נאר אז גשמיות וועט ניט מונע זיין ומבלבל זיין בו עבודה, און ניט נאר אז גשמיות וועט ברענגען א הכשר וסיוע בו עבודה, נאר נאך מערער, אז דורך דעם וועט דער אדם קענען צוקומען למחוז חפצו, אין אזא ארט וואס מצד עצמו, אפילו מצד יחידה שבנפש, קען ער אהין ניט צוקומען, און דוקא דורכן חמור וועט נתעלה ווערן אויך יחידה שבנפש אז זי וועט ווערן איין זאך מיט יחיד, יחידו של עולם, וואס דאס וועט נתגלה ווערן במהרה בימינו בשעת עס וועס מקויים ווערן דער יעוד, ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד.

¹¹⁶ י"ט כסלו תשח". שיחות קודש ע' צד, תורת מנחם ע' 216.

מורח ודאין

וְהִרְיָחוּ בִּירְאֵת יי וְלֹא לְמִרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוּט וְלֹא־
לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ:

(ישעי' יא, ג)

לעתיד לבוא:

פי' המצודות: לפי שהריח היא הרגשה קלה מאד לכן קורא להרגשה קלה בשם ריח ור"ל במעט הבנה והתבוננות ירגיש ויבחין בבני אדם הטובים המה אם רעים. ההרגשה הזאת תהיה לו בעבור היראה מה'. בהשפטו בני אדם לא יצטרך לראות הדברים בעיניו ולשמוע באזניו כי בלבבו יבין מדעתו. יוכיח. ענין ברור דבר.

איתא בסנהדרין¹¹⁷: והריחו ביראת ה' . . רבא אמר (מאי והריחו) דמורח ודאין (שמריח באדם ושופט ויודע מי החייב) דכתיב ולא למראה עיניו ישפוט ושפט (ואפילו הכי) בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ (כגון על ידי הרחה). בר כוזיבא (ממלכי הורדוס הי') מלך תרתין שנין ופלגא אמר להו לרבנן אנא משיח אמרו ליה במשיח כתיב דמורח ודאין נחזי אנן אי מורח ודאין כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין קטלוהו.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת אחש"פ תשח"118:

בהכרח אשר סיפור התורה, דמורח ודאין, הוא הוראה בעבודה עכשיו¹¹⁹. כי כל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתנו כמשך זמן הגלות (תניא פל"ז), ולכן צריך להיות גם עכשיו מעין הענינים דלעתיד.

¹¹⁷ צג, ב ובפרש"י.

¹¹⁸ שיחות קודש ע' רג-רד.

¹¹⁹ ומבאר, שאין לומר שהוא רק כדי להוכיח אם הוא המשיח האמיתי, כי בלא"ה ידעו ע"פ כל הסימנים שמבאר הרמב"ם (הל' מלכים ספי"א).

ישנם כמה וכמה ענינים שאין כתוב אודותם בפירוש בשו"ע אם מותרים הם אם לאו, ובכ"ז אפשר להרגיש אם ענינים אלו יוספו בתורה ויר"ש או ח"ו להיפך.

ואף שא"א להביא ע"ז ראיות עפ"י שכל, מ"מ מרגישים זאת בבירור ע"י חוש הריח הרוחני.

וזהו דמורח ודאין, אשר בהזמן דעקבתא דמשיתא, שישנם הרבה ענינים שצריך לדונם עפ"י חוש הריח, ואם מרגיש הוא באיזה ענין שהוא סתירה ליר"ש, הנה אף שאין לו ע"ז ראיות בשכל, צריך לדון עפ"י חוש הריח, וללחום בהחלט כנגד זה.

בזמנו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע דרשה הממשלה ברוסיא אשר הרבנים יצטרכו לידע גם חכמות חיצוניות, ולמטרה זאת קראה אסיפת רבנים בעיר המלוכה. באסיפה הי' ג"כ אדמו"ר נ"ע ועמד בתוקף גדול נגד זה, ואף שרוב הנאספים היו בעד קבלת דרישה זו, וגם הממשלה איימה שבאם לא יקבלו הדרישה יארגנו פוגרומים נגד היהודים במאה עיירות של בני"י, בכל זה עמד כ"ק אדמו"ר נ"ע בכל תוקף ועוז נגד קבלת דרישה זו.

אחד מגדולי הרבנים נכנס לכ"ק אדמו"ר נ"ע ושאל אותו, איך יש לו התוקף לעמוד נגד הממשלה, מיט אזא ברייטקייט, בשעה שמאיימת בפרעות על בני"ר ל. ויענהו כ"ק אדמו"ר נ"ע, כי דבר זה הוא מנגד ליר"ש. וישאלהו שוב, מהו המקור שזה מנגד ליר"ש? ויענהו כ"ק אדמו"ר: אני מרגיש זאת. וישאלהו: ליובאוויטשער רבי, אויף אייער געפיל שטעלט איר? ויענהו: יע, ויאמר לו הרב הנ"ל: אם כן גם אני אעמוד על צדכם ואעזור לכם.

ובאסיפה השני', הנה כ"ק אדמו"ר נ"ע והמסייעים לו והרב הנ"ל והמסייעים לו ביטלו את הגזירה.

נוסף על הבירור שמצד חוש הריח, הרי יש גם בירור מצד הנסיון בשנים הקודמות, ואין חכם כבעל הנסיון.

כאשר מסתכלים בהענינים שהיו בשנים שעברו, ורואים התוצאות שהיו מהם, ורואים איך שרבותינו לחמו נגדם בכל תוקף, הנה כאשר דנים אודות ענינים אלו, או הדומים להם, בדורנו זה, הרי נוסף על הבירור שמצד חוש הריח, נכנס זה ג"כ בגדר שאל אביך ויגדך זקנך ויאמרו לך. אשר הציווי דשאל אביך ויגדך גו', עפ"י דעת כמה ראשונים הוא ממנין המצות. וגם עפ"י הדיעות אשר אינו מכלל מנין המצות, מ"מ הרי הוא ציווי התורה.

ושפט בצדק דלים

וּשְׁפֹט בְּצֶדֶק דְּלִים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנּוּי־אֶרֶץ וְהִפְהִי־
אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פָּיו וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית רָשָׁע:

(ישעי' יא, ד)

לעתיד לבוא:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת אחש"פ תשח"120:

אחת המעלות שנאמר במשיח הוא ושפט בצדק דלים.

פירוש ושפט בצדק דלים אינו רק כפשוטו אשר לא יעשה עול במשפט, שהרי זהו מילתא דפשיטא, כ"א כמו שפירש כ"ק מו"ה אדמו"ר (שיחת שמח"ת תר"ץ) אשר מלך המשיח ילמד זכות על כל ישראל. שזהו המשפט בצדק, וכמארז"ל, אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו.

חובתם של דיינים הוא לא רק כאשר באים אליהם לדבר משפט שישפטו כפי הדין, בזה אינם יוצאים עדיין ידי חובתם. כ"א עליהם לסבב בכל ערי ישראל, להשפיע עליהם ולהדריכם בדרך התורה והמצוה.

וכדאיתא בתנ"ד"א אשר הסנהדרין היו חוגרים את עצמם בשלשלאות של ברזל, והיו מסבבים בכל ערי ישראל. הסנהדרין אינם צריכים לחכות עד שיבואו ישראל אליהם לבקש תורת ה' מפיהם, כ"א עליהם לסבב בערי ישראל, ולחגור עצמם בשלשלאות של ברזל, המביא לזרזות, בכדי שיסיפיקו להיות ביותר עיירות.

ואם אינם עושים כן, הרי הקולר תלוי בצווארם. וכמארז"ל סנהדרין ההורגת אחת לשבעים שנה נקראת חבלנית.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שם:

כבר דובר לעיל אשר כל סיפורי התורה בהנהגותיו של מלך המשיח, הם הוראות בעבודתינו עכשיו. כי הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתנו עכשיו, ז.א. אשר

ע"י עבודתינו עכשיו באופן דמעין דלעתיד, עי"ז עושים כלים לקבל את האורות והגילויים דלעתיד...

ומאחר אשר כל הענינים דלעתיד תלויים במעשינו עכשיו, לזאת, על כל אחד ואחד שיש לו השפעה על סביבתו, על מכריו, או גם על איש יחיד, עליו לחגור עצמו בשלשלאות של ברזל, להדריכם בדרך התורה והמצוה.

מושל בכל העולם

והִכְרַתִּי־רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוֹס מִירוּשָׁלַם וְנִכְרַתְהָ קִשְׁת
מִלְחָמָה וְדִבַּר שָׁלוֹם לְגוֹיִם וּמָשְׁלוּ מֵיַם עַד־יָם וּמִנְהַר
עַד־אֶפְסַי־אֲרָץ:

(זכרי' ט, י)

לעתיד לבוא:

פ' הראב"ע¹²¹: מים הדרומי הנקרא הים האדום אל ים צפון שהוא ים אוקיינוס ומנהר נהר יוצא מעדן שהוא בתחלת מזרח ועד אפסי ארץ שהוא בסוף מערב.

והיינו, שמלך המשיח יהי' רודה ומושל בכל העולם כולו.

בזמן הזה:

בלקו"ש חל"ח¹²² מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהטעם "למה נאמר "מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ" ולא נאמר בקיצור "על כל הארץ" וכיו"ב. ובכלל למה להזכיר הימים ("מים עד ים"), הרי מלכותו של משיח היא על הארצות (יושבי תבל)", הוא "כי כדי לזכות לשלימות גילוי מלכות מלך המשיח בכל העולם כולו (גאולה כללית), צ"ל מעין זה בעבודת האדם (גאולה פרטית), שניצוץ משיח שבכל אחד ואחד (נקודה הפנימית שבלב) צ"ל רודה ומושל בכל חלקי ועיני האדם, וכיון שעניניו העיקריים של האדם מתחלקים ל"ים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ", לכן גם במלכות משיח נאמר כן". ומבאר:

החילוק בין "ים" ו"ארץ" הוא, ד"ים" מורה על דברים המכוסים (כמו ברואי הים המכוסים במי הים), ו"ארץ" מורה על דברים הגלויים. ובעבודת האדם: "ים" קאי על כחות הנפש שבאדם עצמו, ו"ארץ" – פעולותיו בעולם שחוץ הימנו.

¹²¹ תהלים עב, ח.

¹²² ע' 102-100 (שיחה ג' לפ' בלק).

והנה בנוגע ל"ים" מדגיש הכתוב "מים עד ים", שיש שני "ימים" שבהם צ"ל הרדי והממשלה. ויש לבאר ענינם של שני ה"ימים" בעבודת האדם, ע"פ מ"ש בנבואת זכריה: "והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון", שעפ"ז יל"פ, דשני ה"ימים" הנאמרים בנוגע למושיח – "מים עד ים" – הם "הים הקדמוני" ו"הים האחרון", ראשית כל הימים ואחריתם.

ובעבודת האדם: "הים הקדמוני" הוא ראשית כל הכחות, שהוא כח החכמה (ראשית המוחין), ו"הים האחרון" הוא אחרית כל הכחות, שהוא כח העשי'. ואין עבודת האדם בשלימות עד שהאדם רודה ומושל מראשית כוחותיו, כח החכמה, ועד אחרית כוחותיו, כח העשי'.

כלומר: בתחילת הכל צריך האדם להיות רודה בכח החכמה (ומוחין) שלו, שיהי' כולו בקדושה, כי כללות הנהגת האדם, לכל פרטי, תלויה בשכל שבראש, שהמוח שליט על הלב לשמרו מתאוות רעות כו'.

אבל לאידך צ"ל העבודה וההשתדלות להיות "רודה" עד "ים האחרון", כח העשי' שלו, וכפי שרואים במוחש, שאפשר שבשכלו מבין האדם היטב כיצד צ"ל הנהגתו בכל הפרטים, אבל אין בכחו לשלוט על עצמו להביאו לידי פועל, ועד לעשי' ממש. ואפשר שיהי' לו רגש טוב לכל דבר שבקדושה, כולל מחשבה טובה, ואף דיבור טוב, וכו"מ אינו בא לידי מעשה בפועל – והמעשה הוא העיקר.

וזהו ההדגשה, שעבודת האדם צ"ל "מים עד ים" – כי א"א שעבודתו תהי' בשלימות, מבלי הרדי והממשלה בשני קצוות אלו, "הים הקדמוני" ו"הים האחרון", חכמה ומעשה.

אמנם, כל זה הוא באדם עצמו. ואף כח העשי' שלו, מעשה בפועל, שהוא רק בדברים שמחוץ הימנו, מ"מ אפשר להיות שכוונת עשיותיו אינה כדי לפעול מחוץ הימנו, אלא זהו רק חלק מעבודתו עם עצמו, שהבחינה שהוא חדור כולו בקדושה היא כאשר בא גם לידי מעשה בפועל.

וזהו שממשיך בכתוב שלא מספיק "מים עד ים", אלא צ"ל ג"כ הרדי "ומנהר עד אפסי ארץ".

והענין בזה:

הובא לעיל פירוש הראב"ע ד"נהר" זה הוא ה"נהר יוצא מעדן", שענינה של יציאה זו מ"עדן" הוא (כהמשך הכתוב) "להשקות את הגן", שבתחילת הבריאה הוא הי' מקומו של אדם הראשון, וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה". ובכללות, קאי על כללות העולם, שנקרא "גני" – גנו של הקב"ה – וכמו"ש "באתי לגני אחותי כלה". וזהו עבודת האדם, "לעבדה ולשמרה", שע"י עבודתו בבירור וזיכוך העולם, ה"ה פועל ומגלה בכל העולם כולו, שיהי' ניכר בו שהוא "גנו" של הקב"ה.

וזהי הדגשת הכתוב "ומנהר עד אפסי ארץ" – שאסור לו לאדם לסגור את עצמו בד' אמותיו ולא לחשוב ע"ד העולם שסביבו, באמרו "אני את נפשי הצלתי", והוא נמצא ב"עדן" (מקום של גילוי אלקות) – אלא צריך להתעסק בהעבודה עם ה"נהר", "להשקות את הגן", לברר ולזכך (בכחו של ה"נהר" היוצא מ"עדן") את כל העולם כולו, "עד אפסי ארץ".

ועבודה זו היא המביאה לידי שלימות מלכות המשיח, "וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ", שנוסף על השלימות של משיח עצמו, "ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד", הרי "יתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר כי אז אהפוך אל עמים גו' לקרא כולם בשם ה' גו'", בגאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

לאתבא צדיקייא בתיובתא

צְמֵאָה לְךָ | נִפְשֵׁי כְּמָה לְךָ בְּשָׂרֵי בְּאֶרְץ־צִיָּה וְעֵינֶיךָ
בְּלֵי־מַיִם: כֵּן בְּקִדְשׁ חֲזִיתֶיךָ לְרֵאוֹת עֵינֶיךָ וּכְבוֹדְךָ:

(תהילים סג, ב-ג)

לעתיד לבוא:

במאמר ד"ה והי' עקב תשכ"ז¹²³ מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

במעלת הבעלי תשובה על צדיקים גמורים, שני ענינים. א', שע"י התשובה מתגלה תוקף ההתקשרות של נשמתו עם הקב"ה, שגם ההבדלה שנעשה ע"י החטאים (עוונותיכם מבדילים) הוא רק בהגילויים ולא בעצם הנשמה, שלכן, גם לאחר החטאים וכו', בשעתא חדא וברגעא חדא, נעשה צדיק גמור. דעילוי זה שבבע"ת לגבי צדיק הוא זה שבבע"ת מתגלה תוקף ההתקשרות בהנשמה שישנו (בהעלם) גם בצדיק. וב', דע"י התשובה באופן שזדונות נהפכים לזכויות, מיתוסף בו עילוי חדש שאינו בצדיקים גם בהעלם, כידוע שזכויות אלו נעלים יותר מזכויות דצדיקים.

ומבאר כ"ק אדמו"ר הזקן בלקו"ת (ד"ה ביאור ע"פ כי כאשר השמים כו')¹²⁴:

איתא מלכא משיחא עתיד לאתבא צדיקייא בתיובתא, שהתשובה [היא] בחי' מאדך, אכן שהצדיק שלא חטא יבא לבחי' זו, זהו כענין שמים חדשים. היינו שאין התשובה מחמת [שהוא נמצא במצב] ההיפוך, רק מחמת כי גם ג"ע עליון מדבר יחשב, וגם ח"ע עשי' ממש. וזהו ענין [מ"ש במשיח] וגבה מאד, לכן בחי' זו לא יהי' רק ע"י משיח, שאז יתגלה בחי' עתיק, [ויתגלה] מה שאפילו ח"ע נחשב כעשי' ממש נגד גילוי זה,

ולכן דוד בקש . . . כן בקדש חזיתך, [היינו] שיזכה לבחי' זו כמו שיוכל לבוא לבחי' צמאון מבחי' מדבר כו', כך גם בקדש יהי' [ב]בחי' זו, והיינו [שתיבת "בקדש" אמור כ]נגד [דרגת] קדה"ק או נגד בחי' קדושתו שלמעלה כו', וזה יומשך רק ע"י משיח, וכמו אלו לא חטא אדה"ר הי' תשובה עד"י...

¹²³ סה"מ מלוקט ח"ב ע' ע. וש"נ.

¹²⁴ שה"ש צ, ב'ג (עם הוספות להבנה). ובכ"מ.

בזמן הזה:

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת אחש"פ תשל"א¹²⁵:

נגלה התורה שייכת יותר לעבודת הצדיקים ופנימיות התורה שייכת יותר לעבודת התשובה. ולכן גם הגילוי דנגלה דתורה הי' בחודש סיון – חודש השלישי לחודש ניסן, חדשי הקיץ – עבודת הצדיקים; והגילוי דפנימיות התורה למטה (לכאן"א) הי' בחודש כסלו – חודש השלישי לחודש תשרי, חדשי החורף – עבודת התשובה.

וזהו ג"כ א' הביאורים בשייכותה של התיסדות ישיבת תומכי תמימים לביאת המשיח

– וכפתגם כ"ק אדמו"ר נ"ע בעת התיסדות הישיבה: "בהתחלה זו בישיבה . . הנני מדליק את המאורות שמורנו הבעש"ט והרביים הנחילונו למען תקוים ההבטחה של פוצו מעינותיך חוצה, להחיש את ביאת המשיח" –

שכן "מטרת הישיבה להיות תורת ה' תורת הנגלית ותורת החסידות תמימה", איחוד נגלה ופנימיות התורה – ואיחוד זה ה"ה הכנה והקדמה ל"אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא" (יחוד ב' המעלות ד"צדיקיא" ו"תיובתא") שיתחדש ע"י משיח צדקנו.

¹²⁵ לקו"ש חי"ד ע' 321.

פורץ גדרו של עולם

עֲלֵה הַפְּרִיץ לְפָנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבְרוּ שְׁעַר וַיֵּצְאוּ בּוֹ וַיַּעֲבֹר
מִלְּכֶם לְפָנֵיהֶם וַיִּבְרָא אֱשֶׁם:

(מיכה ב, יג)

לעתיד לבוא:

איתא בתנחומא¹²⁶: ויפרוץ האיש מהו ויפרוץ שפרץ לו הקב"ה גדרו של עולם ואמר לו כך אני פורץ לבניך בניך לעולם הבא שנאמר עלה הפורץ לפניהם. ואיתא בבראשית רבה¹²⁷: ויהי כמשיב ידו וגו' זה רבה על כל הפריצים ממך יעמוד עלה הפורץ לפניהם וגו'.

ומבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת י"ט כסלו תשי"ט¹²⁸:

אזוי איז דאך מלך פורץ גדר לעצמו, און דערפאר וועט יעדער מלך אנגערופן בשם "פריץ", און פריץ וואס פון אים וועט זיין אט דער וואס "רבה על כל הפריצים", – וואס דאס איז מלך המשיח – וואס ער וועט זיין מלך על כל המלכים שהיו לפניו.

וואס ווי עס ווערט אראפגעבראכט אין אגדת בראשית און ער זאגט אויך אין ב"ר, אז דערפאר וועט משיח אנגערופן "עלה הפורץ לפניהם", וואס דאס איז דער ענין פון משיח.

דער ענין פון פריץ כפשוטו איז, אז "מה פרצת עליך פריץ", אז ער טוט ניט כפי מנהג העולם.

וואס דאס איז דאך אויך דער ענין פון ימי המשיח, ניט אז דאס איז א ענין פון ג"ע וואס דאס איז לגמרי ניט אין וועלט, ניט וועלט ווי וועלט איז מיט אלע איר מדידות והגבלות, נאר דאס איז מחבר די ביידע הפכים. אז אין אן ארט וואס דארט איז דא "ימה וקדמה וצפונה ונגבה" וואס דאס איז דאך א הגבלה פון ד' קצוות – פון ד' רוחות, איז אט דארטן דוקא זאל דוכטאן דער ענין פון פריץ – ופרצת.

¹²⁶ סוף פרשת ויצא.

¹²⁷ פה, יד.

¹²⁸ שיחות קודש סכ"ד. תו"מ ע' 285 ואילך.

וואס דאס איז דאך דער אופטו פון משיח, אז ס'וועט זיין . . אן אדם . . און אין עוה"ז, וועט ער דארטן אינפירן אט די סדרים פון ימות המשיח, וואס אויף זיי שטייט אז דאס איז אין אן אופן פון "פורץ גדרו של עולם – עלה הפורץ לפנייהם".

בזמן הזה:

ומבאר שם:

אויף "פדה בשלום נפשי" . . בריינגט מען אראפ די מארז"ל אז "כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין האומות". וואס "פדאני לי ולבני מבין האומות" איז דאך דאס דער גאולה העתידה לבא ע"י משיח צדקנו...

דער תכלית השלימות פון ימות המשיח, איז דאך תלוי בעבודתינו במשך זמן הגלות, איז דאך דערפון פארשטאנדיק אז עס דארף זיין במשך זמן הגלות אויך אן אופן עבודה פון משיח'ן.

וואס נקודתו איז דער ענין פון "עלה הפורץ", און פורץ גדרו של עולם, דארף אזוי זיין אין עניני העולם בזמן הגלות.

דער עולם איז דאך "על שלשה דברים העולם עומד על התורה על העבודה ועל גמ"ח", איז דאס איז דאך אן עולם מלשון העלם והסתר. אויף אראפ ברענגען משיח'ן וואס ער דארף מאכן אין עולם "ימות המשיח", דארף אין די אלע דריי קוין תורה עבודה וגמ"ח, דארף זיין דער "עלה הפורץ לפנייהם" – אן אופן פון "ופרצת".

וואס דערפאר זאגט ער אז דאס איז ניט דער ענין פון תורה סתם, וואס דאס קאן דאך זיין ער לערנט תורה ווען ער איז אויסגערוהט, ער לערנט תורה דערפאר וואס אים איז געשמאק דער שכל, ער לערנט תורה דערפאר וואס ער האט ניט קיין אנדער זאך צו טאן, ער לערנט תורה דערפאר וואס מען צאלט אים דערפאר פון כולל, ער זאל זיצן און לערנען.

דאס איז סתם דער ענין תלמוד תורה, וואס אויף דערויף האלט זיך אויך א גאנצע וועלט. אבער דאס קאן זיין א וועלט . . אז . . סוכ"ע שטייט בהעלם והסתר, אז דער יש הנברא הערט זיך אן ווי א מציאות בפ"ע . . ביז וואנענט ער קאן זיין אויך ר"ל א מנגד אויף דעם אויבערשטן...

אויף דערויף דארף מען האבן אז דער עמוד התורה זאל מען אים איבערמאכן אז עס זאל זיין "עוסק בתורה", אז עס ווערט נשתנה דער עמוד אויף וועלכע דער עולם שטייט, ווערט ממילא נשתנה דאס וואס עס שטייט אויפן עולם וואס דאס איז עניני העולם.

און אט דאס זאגט ער אז ווי דארף זיין דער ענין פון תורה, דארף זיין דוקא "העוסק בתורה"...

אז ניט ער ווארט אויף כבוד, מען וועט אים זעצען אויבן אן, און מ'וועט אים קומען צוגיין זאגן הער זיך איין, זאג א שיעור און לערן פאר מיר א מאמר חסידות, וחכם יקראוך ורב יקראו לך . . נאר ס'דארף זיין דער עוסק בתורה ע"ד ווי ער איז אינו חס על כבודו ואינו חס על זמנו, און ער ווייס אז דאס איז אים נוגע בנפשו ווארום בנפשו יביא לחמו, איז ער דאך עוסק ביום ובלילה, און "ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנת מעיני", אפשר קאן ער נאך עפעס אויפטאן אין דעם ענין פון תורה.

און אט אזוי איז אויך שטייט דער ענין פון גמ"ח – ניט דער ענין פון צדקה . . [וואס] איז דאך מערניט ווי לעניים, כמילא איז דאך דאס א הנהגה וואס איז שייכות קודם שיבא משיח...

גמ"ח איז דאך ווי די גמ' זאגט "בין לעניים ובין לעשירים". אט אזוי דארף אויך זיין בזמן הגלות, אז ניט ער דערף ווארטן ביז וואנענט ביי יענעם גייט אויס די נשמה, און דעמולט וועט ער אים טאן א טובה און אים געבן ח"י סענט, און טאמער איז ער אין גאר א גוטע שטימונג און ער האלט ביי "ופרצת" וועט ער אים געבן ח"י מאל ח"י סענט, ווארום ער זעט ס'איז בפועל ממש יוצא נפשו, אפילו אז אים ווייזט זיך אויס אז יענער איז אן עשיר, און קאן זיין אז יענער איז בפועל ממש אן עשיר, איז אויף דערויף שטייט "אשרי משכיל אל דל" באותה שעה, אז בשעת דחקו מאיזה סיבה שתהי', צי מצד קמצנות, צי מצד אן אנדער ענין, איז ער זיך עוסק בין לעניים ובין לעשירים, וואס דאס איז דער ענין וואס איז "פורץ גדרו של עולם".

בשעת ביי יענעם ר"ל איז יוצא נפשו, איז גדרו של עולם אז מען גיט אים א "פרוטה לעני", בשעת ער גיט אפילו צו אן עשיר מצד רב טובו, אט דאס איז דער ענין וואס ער איז פורץ גדרו של עולם אין דעם צווייטן עמוד, אין דעם קו פון גמ"ח.

און אט אזוי איז אויך אין דער דריטער קו פון תפלה עם הציבור, ער קאן דאך זיין אין א תפלה שלא בציבור, און אין א תפלה בציבור.

וואס ע"פ דין . . קאן ער דאך יוצא זיין אז ער וועט מתפלל זיין – ניט אז ער וועט צוזאמען קלייבן כל הניצוצות שלו און מיט זיי מתפלל זיין, – נאר ער וועט מתפלל זיין תפלתו ווי ער זאגט אין רמב"ם אז ער דארף וויסן אז ער דארף בעטן כל צרכיו ניט ביי א אנדערן, מערניט ווי ביים אייבערשטן...

זאגט מען אז ניט דאס איז דער ענין פון פורץ גדרו של עולם, דאס איז דער ענין פון קיום המצוה, דאס איז גדרו של עולם, דער פורצ גדרו של עולם איז אז ער איז מתפלל דוקא עם הציבור, אע"פ וואס אים גייט אויס די נשמה, ער דארף האבן "חונן לאדם דעת" און "החזירנו בתשובה שלימה" וכל הי"ב בקשת צרכיו, האלט ער זיך איין מיט

אלע זיין בקשת צרכי הפרטיים, ביז וואנענט ער וועט ממלא זיין שליחותו של עולם, און וועט מקבץ זיין און מחבר זיין די כל ניצוצות שבחלקו בעולם, און דעמולט ערשט שטעלט ער זיך דאוונען פארן אייבערשטן, און בעטן אויף מילוי צרכיו.

וואס דאס איז דאך אויך דער היפך – די פורץ גדרו של עולם.

גדרו של עולם איז דאך אז חייך קודמים לחיי חברך, וואס איז אים נוגע וואס עס טוט זיך מיטן ניצוץ, ער דארף האבן די "צרכיו" דארף ער זיי גלייך בעטן ביים אייבערשטן.

זאגט מען אז ער האט ביי זיך אויסגעפירט דער פורץ גדרו של עולם, אז ער איז מתפלל נאך דערויף וואס ער האט זיין ציבור, בשעת ער טוט אפ דעם אייבערשטענס שליחות, דערמאנט ער זיך אז אים פעלט אויך אין זיין ענינים.

און בשעת ער איז פורץ גדרו של עולם, אין די אלע ג' עמודים אויף וועלכע דער עולם שטייט, איז בדרך ממילא ווערט אויך נשתנה און נפרץ די גדרו של עולם וואס ער שטייט אויף די ג' עמודים, און בשעת ס'איז דא אט די עבודה במשך זמן הגלות, איז דורך די עבודה איז מען דערנאך ממשיך די ענינים בגילוי, אז עס קומט ארויס דער עלה הפורץ לפנינו דא מלאך משיחא, און ווי ער זאגט נאכדעם . . ומלכם בראשם...

[לעתיד לבוא:]

ווי ידוע דער פירוש פון דעם אלטן רבי'ן אויף די תפילין שבראש, אז [עס שטייט נישט] שעל הראש – אויפן קאפ, נאר "שבראש" – אין קאפ.

אט אזוי איז אויך "ומלכם בראשם", די יחידה שבנפש פון משיח'ן, וואס דאס איז יחידה הכללית. איז דאס איז פועל ביי יעדערן, אז ביי אים ווערט דאס איינגעקריצט בראשם, אינעווייניק בפנימיות – אין זיין נפש. וואס דאס קומט אראפ בגלוי ע"י משיח צדקנו, אבער דאס ווערט אויפגעטאן ע"י עבודתינו במשך זמן הגלות.

[בזמן הזה:]

אז מען ברענגט אראפ די מעינות חוצה, וואס דאס איז דאך א פריצת גדרו של עולם, אריינשטעלן דער מקור מים חיים אין דער "חוצה". [אז] דאס פועל'ט אויף דעם "עלה הפורץ לפניהם" אין די משך זמן הגלות אין די אלע ג' קוים, און דורך דערויף אויך אין דעם גאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו ע"י משיח צדקינו.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה ויגאלנו ותיכף ומי"ד ממ"ש אכי"ר

***

לזכות

הבחור הבר מצוה יעקב יהודה שי' ליפסקער
אשר מבן שלש עשרה למצות
יגדל לבן חמש עשרה וכו'
כפסק המשנה (אבות פרק ה')
ויוסיף התמדה ושקידה בלימודו בתורה
בתורת הנגלה וכן בתורת ההסידות
ויהדר בקיום המצות
והשי"ת יצליחו להיות חסיד ירא שמים ולמדן
וירווי כ"ק אדמו"ר שליט"א והוריו
ממנו ומכל יו"ח שי'
רוב נחת יהודי אמיתי חסידותי
לאריכות ימים ושנים טובות